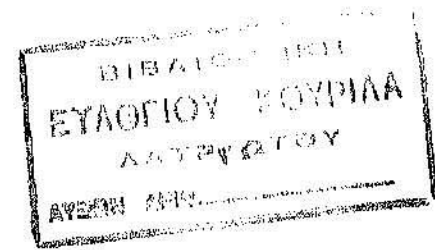

ΚΙΜ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

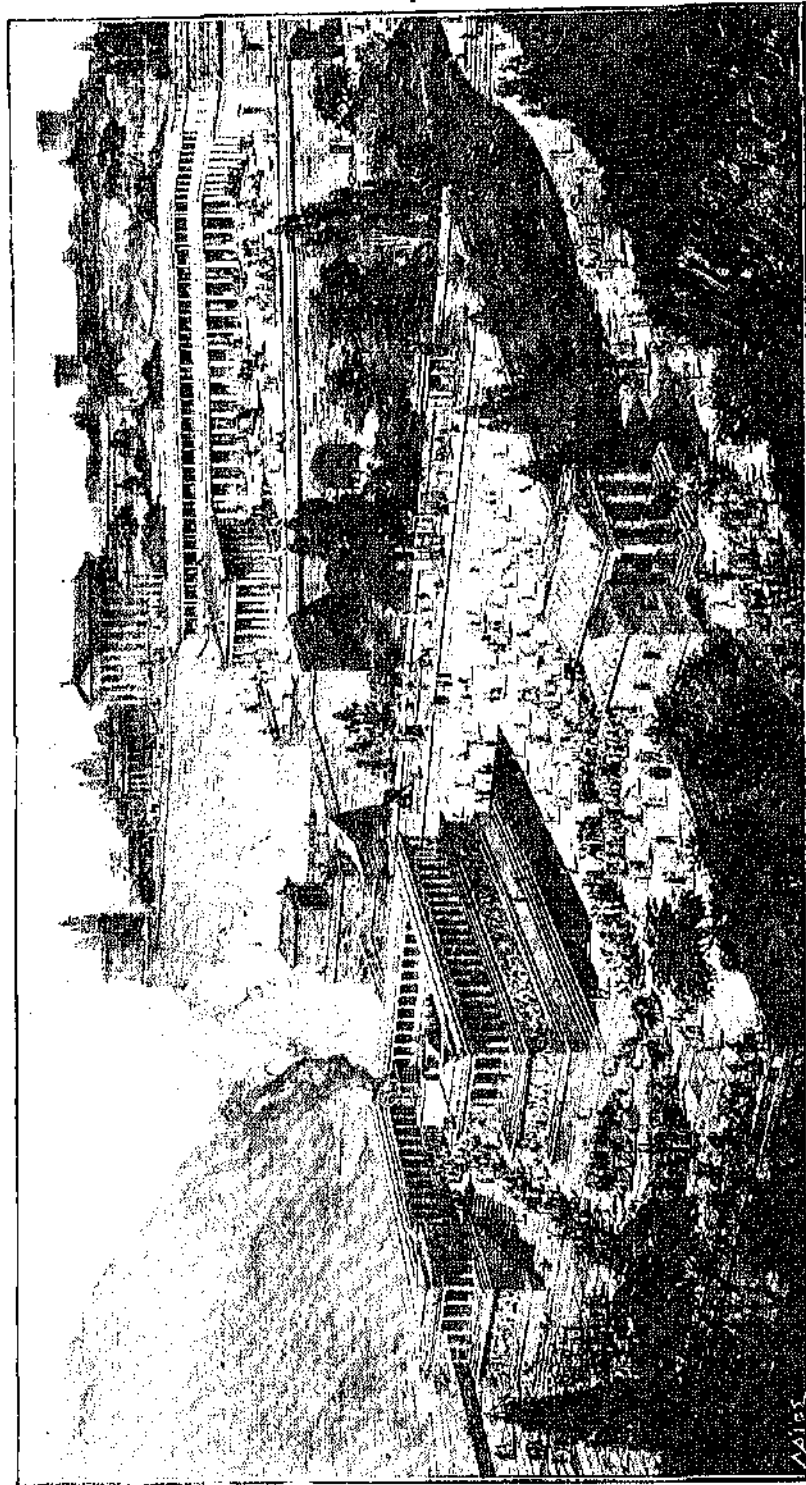
ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1910-
ΜΑΡΤΙΟΣ 1911 * ΤΟΜΟΣ ΚΑ'.

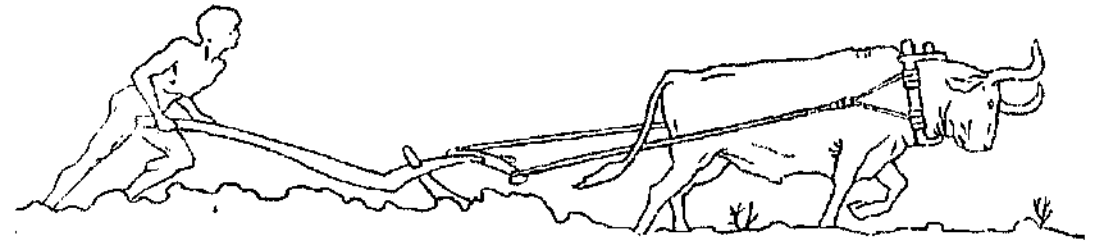

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

I. A. B.

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΣ ΤΟΥ ΤΙΠΕ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1882

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΑ' 15 4Ε
ΒΡΟΜΑΡΙΟΥ 1911

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η ΚΑΚΗ ΝΥΦΗ

(ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ)

- Γιάννο, γαϊτάνι ποῦ εἶδα ἐγὼ ἐχτὲς ε' τὸ πανηγῆρι
Γιάννο, γι' ἀγόρασέ μου το, Γιάννο, γιὰ πάρε μου το ...
Κ' ἐκεῖνος τῆς τάγορασε, κ' ἐκεῖνος τῆς τὸ πήρε,
Καὶ ε' τὰ μαλλιὰ τῆς τόπλεξε ε' τὸν καλολόγο¹ πάει.
Τὴν εἶδε ἢ σκύλλα ἢ πεθερά, ἢ Βῆα ἢ ἀντραδέμφη.
- Κόρη τίνος εἶν' τ' ἄρματα, τίνος εἶν' τὸ γαϊτάνι;
- Μάνα τοῦ γιοῦ σ' εἶν' τ' ἄρματα τοῦ γιοῦ σου τὸ γαϊτάνι,
Μάνα τοῦ γιοῦ σου εἶμαι κ' ἐγὼ, ζομπᾶς² τοῦ κεφαλιοῦ σου.
- Νὰ σιάσης νύφη δὲ σὲ λιὼ καὶ πεθερά δὲ μ' ἔχεις.
- Νὰ σιάσης νύφη θὰ μὲ εἰπῆς καὶ πεθερά θὰ σ' ἔχω.

Η ΑΝΘΜΗ ΜΑΝΑ*

(ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ)

- Μικρὸς μικρὸς ε' τὰ γράμματα μικρὸς ε' τὸ ψαλιτήρι
Κι' ὁ δάσκαλος τὸ σκόλασε νὰ πᾶν νὰ γιοματίση,
Βρίσκει τὴ μάνα κέπαιζε -- κέπαιζε μ' ἕναν Τοῦρκο! ...
- Μάνα, δὲν παίζεις μὲ Ῥομηά, μὲν παίζεις μὲ τὸν Τοῦρκο;
Ἐννοιά σου, μάνα, ἔννοια σου κ' ἂν δέντο μαρτυρήσω ...
- Τί θὰ 'πῆς, βρε διαβολογυιὲ καὶ τί θὰ μαρτυρήσης;
- Ὅτ' εἶδανε τὰ μάτια μου, ὅτι ἄκουσαν τ' αὐτιά μου ...
Τὸ γέλασε, τὸ πλάνεψε μὲ σῦκα, μὲ καρύδια
Σ' τὴ κάμαρά τῆς τόκλεισε, τὸ σφάζει σὰ χασιάτης
Καὶ τὸ σικῶτι τ' ἔβγαλε τοῦ μάγερα τὸ στέλνει:

¹ Στὴν ἀγάτη τοῦ Πάσχα. — * Κυρίαρχος, τίθραννος, ῥαβδί.

* Τοῦ τραγουδιοῦ αὐτοῦ ὑπάρχουν πλείστοι ὅσαι ἐκδόσεις καὶ παραλλαγαί, τὸν ὁποῖον μίαν ἐδημοσίευσε πρὸ τίνος ὁ ἀκάματος φίλος κ. Βέης ἀνευρών αὐτὴν εἰς χειρογράμους κώδικας τῶν Μπετῶρων. Ἄλλ' ἢ παρῶσα παραλλαγή, τὴν ὁποῖαν μεταξὺ ἄλλων ἀνέγραψεν κατὰ τινα ἐν Γορτυνίᾳ λαογραφικῆν μας περιοδεῖαν, εἶπε, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἡ ὁμοιωτέρα ἐκ τῶν γνωστῶν παραλλαγῶν, διότι οὔτε τὰ χάρματα τῶν ἄλλων παρουσιάζει, ἔχει ἐνότητα καὶ χάριν γλωσσικῆν, γοργότητα ρυθμοῦ καὶ δύναμιν δραματικῆν περιστήν...

- Μάγερα, γιά μαγέρευε μικρού άρνιού συκώτι.
Κι' ό μάγερας τώ γνώρισε πώς είν' τού Κωνσταντάκη.
Έννηά νερά τώ πέρασε και περασμούς δέν είχε...
Κι' ό κύρ-Άνδριās ξανάφανε, έρχετ' από τώ κυνήγι
Φέρνει τά λάφια ζωντανά, τ' άρκούδια ήμερωμένα.
— Όρα καλή σου, Άρετή, που είν' ό Κωνσταντίνος;
— Στό δάσκαλο τόν έστειλα κι' άκόμη δέν έφάνη...
Κ' έκίνησε ό Άνδριās 'ς τώ δάσκαλο πηγαίνει.
— Δάσκαλε, σέ παρακαλώ, βάρος πολύ σου δίνω
Τόν Κωνσταντή μου σκόλασε — τά φύλλα τής καρδιάς μου.
— Τώ μεσημέρι έσκόλασε, τ' άπόγιομα δέν ήθελε,
Πέρνει τά χέρια σταυρωτά 'ς τώ σπῆτι του πηγαίνει.
— Γυναίκα, φέρε μου νά φάω — νά φάω νά γιοματίσω,
Νά πάρω δίπλα τά βουνά, δίπλα τά καταρράγια
Νά πάω νά βρω τόν Κωνσταντή — τά φύλλα τής καρδιάς μου...
Κ' εδθής τραπέζι τούστρωσε και τώ συκώτι βάζει.
— Φάε, άφέντη μου, καλό, μικρού άρνιού συκώτι...
Και τώ συκώτι έφώναξε 'πό μέσ' από τώ σκουτέλι:
— Άν είσαι Τούρκος φάε με, Όθρηδός μαγάρισέ με
Κι' άν είσαι κι' ό πατέρας μου, σκύψε και φίλησέ με...
— Τί λέει, γυναίκα, ό μεζές; τί λέει τώ συκώτι;
Κι' άμέσως σέρνει τώ σπαθί, τής πέρνει τώ κεφάλι...

ΝΙΚ. Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΑΛΥΓΥΡΑ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ *

Εκτοτε ό Χριστοδουλης ήραίωσε κατ' άρχάς, εἰτα όριστικώς έπαυσε, τώ μερίδιον, τώ όποίον σου έδιδε τέως από τά κογχύλια, από τά καβούρια και από τούς γαβιούς, σὺ δέ ήργησες πολὺ νά μάθης ότι τά έδιδεν εἰς τόν Νίκον, τόν αδελφόν τής Πολυμνίας. Εἰς μάτην τόν συνώδευες, ως πάντοτε, βαδίζων ἐπὶ τής ἄμμου, θαλασσώνοντα ἕως τόν μηρόν, και από καιροῦ εἰς καιρόν τού έφώναζες:

— Κ' στοδουλή, βρέ! δέν έβγαλες άκόμα κά-
νένα χταπόδι;

Έκεινος τά χταπόδια και τά καβουράκια τά έβαζεν εἰς τόν φουσκωμένον και βρεγμένον κόλ-
πον τού ὑποκαμίσου του, ἔχων τρόπον νά τά φορῶ με διαγκωματιαῖς και με άκρωτηριασμούς, και σου έδειχνε μόνον ταις γρινιάταις, λέγων ότι θά ὑπάγη ὑστερ' από τώ μεσημέρι, νά ψα-
ρέψη με τήν καλαμιά. Και όταν, περι τήν δεί-
λην, τόν παρεμόνευες, παρά τήν αγοράν, ἐπὶ τής αποβάθρας, κ' έβλεπες ἰδίως ὄμμασι νά σπαρ-
ταρίζη κανεῖς γαβιός εἰς τώ άκρον τού άγκίστρου

* «Παναθήναια» 31 Ιανουαρίου.

του, και τότε σ' έγάλα λέγων ότι θά κάμη τόν γαβιόν δόλωμα διά νά βγάλη μεγάλη ψάρια. Οὕτω χάνεται ή φιλία!

Πολλὰ πρῶτα διέρρευσαν κατόπιν τής προφίας εκείνης τού φθίνοντος Φεβρουαρίου. Έπέρασεν ὀλοκλήρος ό Μάρτιος, ήλθε και τώ Πάσχα, πα-
ρήλθε και ό Άπρίλιος, και ή Πολύμνια δέν έξήλθε πλέον εἰς περίπατον πρὸς τήν παραθα-
λασσίαν τού ναυπηγείου. Εἰς μάτην έτρεχες τα-
κτικά κάθε πρωῶν κ' έσπέραν εἰς τήν άμμουδιάν εκείνην. Η Πολύμνια, καθὼς άργά έμαθες, είχεν άρρωστήσει, άρρωμένου τού ἕαρος, κατὰ τήν συμβουλήν δέ τών Ιατρῶν είχε κάμει, περι τόν Μάιον, ταξίδιον μετά τής θείας της, τής συν-
ταξιούγου, χήρας αντιπλοίαρχου τού Β. στόλου, διά ν' άλλάξη τόν άέρα. Τρία μεγάλα σκάφη είχαν σκαρωθῆ από τών πρώτων ήμερῶν τού Μαρτίου, και σὺ δέν έπαυες νά τρέχης καθ' έκάστην ἕως τώ ναυπηγείου, σταματών ἐπὶ ὄρας πολλάκις παρά τόν ανεμόμυλον, καθεζόμενος ἐπὶ τών κάτω κειμένων καταρτίων πάλαι ποτέ ὑπαρξάσης γολέττας, αναπολών ότι εἰς τώ μέρος εκείνο έστάθη πρὸ μηνῶν ή Πολύμνια, όταν

σου έξήτησε νά δρέψης πρὸς χείρην της ἴσως ἄλλ' ή Πολύμνια ήτο μακρῶν ἀποῦσα. Μόνον περι τά μέση τού Αὐγούστου, ὅτε τώ τρίτον και ὀκτωδέκατον τών ναυπηγηθέντων πλοίων είχε τελειώσει ήδη, έπήγες και σὺ μετά πολλοῦ πλά-
θους εἰς τώ ναυπηγείον, ἕως ἴδης τήν κα-
θέλειαν τού μεγάλου σκάφους. Τώ θέαμα ήτο επιβλητικόν, ἕως λέγομαι σήμερον. Όλη ή πολέμη είχεν ερημιθῆ σχεδόν, και κόσμος πο-
λυάριθμος ἐπλήρωσεν τήν μεγάλην μεταξὺ τής λίμνης και τού λιμένος κορδέλα. Έκείθεν τού σκάφους ό ήλιος ήτο ήδη δύο κοντοστάλια, και ἴσταντο οἱ τραπεζῆ, οἱ σκληρογυρημένοι ναῦται και οἱ χειρῶνακες, συμπληροῦντες τώ κα-
λάμημα τής καρίνας, ἀποκαρφώνοντες τά βάζια ή ὑποσκάτιοντες εἰς τήν βίβαν, ἕως εἶνε ἔτοιμα πρὸς πτόσιν τά κοντοστάλια. Έντεῦθεν τού σκάφους, ὅπου βεηρηθόν ήλιωτοῦτο ή σιά, ἴσταντο, πλὴν τών συνερατῶν τής καθελιά-
σεως, και οἱ θεαταί, και οὐκ ὀλίγα γυναῖκες, ἐλθοῦσαι πρὸς τέρμην. Όποῖος τότε πλάμυς διέ-
σπασε τά στήθη σου, όταν, μεταξὺ αὐτῶν, ἀνε-
γνώρισες, ὅπῳ κοκίνην ὀμβρέλλαν, τήν περι-
καλή μορφήν τής Πολυμνίας! Εἶχεν ἐπιστρέψει από τώ ταξίδιον χωρίς νά τώ μάθης. Ό Χριστο-
δουλης, ὅστις ἐπήγε με τήν βάρικα εἰς τώ ἀντι-
πλοιον, τήν είχεν ἰδεῖ, ἄλλα δέν σου τώ εἶπε. Και ὅμως ήσθάνηθες εἰς τήν ἐνδύμνησάν σου κρυφόν και ἀνεξομολόγητον εὐτυχίαν αἰσθημα, όταν τήν έπανεἶδες!

Έν τούτοις τώ παλάμωμα είχε συμπληρωθῆ, τά βάζια ήσαν ὅλα κερρωμένα, ή σάικα με τά βουβιά, λίπος ἀλειμμένα, ήτο στρομένη πρὸ πολλοῦ. Ό πρωτομάστορης με τόν βαρεῖον ἔκαμε τούς νενομισμένους τρεῖς πταυρούς εἰς τώ πηδάλιον, και ἔδωκε τόν πρώτον κτύπον τής ὀδήσεως εἰς τώ πελώριον σκάφος. Συγχρόνως ἔπεσαν ἐν ἀκαρεῖ τά κοντοστάλια ὅλα. Η καπε-
τάνισσα, ὄραία, μελαγχροινή, μικρὸσωμος, φο-
ρέσασα, ὡς νέα άκόμη, διά τήν περίστασιν πλήρη τήν νυμφικὴν στολήν της, με τώ λευκόν ἀναρῆς και αἰθερόπλαστον ἄλεμι, τήν χρυσο-
κέντητον σκούριαν, εἰκονίζουσαν γάστραν με ἄνθη και κλώνας, τώ βελούδιον βαβουλι με τά χρυσοῦφρανα προμάνικα ἀνασηκωμένα, τήν βυσσινόχροον ὀλομέταξον και χρυσοκέντητον τραχηλιάν, τήν ζώνην με τ' άργυρῶ και μαλαμ-
μοκαπτισμένα τοσιράκια, τώ φουσατίον τώ χαρέ-
νιο με τώ ὀλόχροσον ποδογύρι τρεῖς πιδαιμαῖς πλατύ, κρατούσα μέγαν ἐπάργυρον δίσκον διά τής ἀριστερῆς, περιήλθεν δλόγυρα τώ πλοιον και ἔρρανε διά τής δεξιᾶς, με κοιρέτα και με δρύ-
ζιον, τήν πρῶταν, τήν πρῶμνην, τήν τρίτην και τās πλευράς τού σκάφους. Οἱ ναῦται, οἱ ναυ-
πηγοὶ και πολλοὶ τών θεατῶν, ὡς σταφυλι εἰς ἀλήμη, ὡς μολυβήθραι ἐπὶ σαγήνης ἀλιευτικῆς

ἐπέσθησαν από τώ παλάμω, και ἤρρισαν νά σύρουν τόν χονδρόν κίλων νεόντες ὅλοι πρὸς τήν θάλασσαν, ἐπαναλαμβάνοντες ἐν ὄνθῳ τώ κέλευσμα: «Έ! γιάσάλευ! Έ! γαύργια!» Έν τούτοις, εἰτε διότι τώ ἔδαφος, ἔφ' ὃ εἶχε σκαρωθῆ τώ πλοιον δέν ήτο ἀρετῆ καταφερές, εἰτε διά τήν ἀτέλειαν τών κενητηρίων μέσων, τώ σκάφος ἐστέναξεν ἐστέναξε και δέν ἐκινεῖτο. Παρήλθον ὀλίγα λεπτά, ή δύναμις ἐδιπλασιά-
σθη: ό μέγας ὄγκος ἐκινήθη ὀλίγον τι, ἕως δύο σπιθαμαῖς, τώ παλάμω ἐκείτη από τήν βίβαν τού ἐκκεθμοῦ, ή γαύμενα με τούς δύο μακα-
ρούδες ἔμειναν ἀπρακτος περι τήν πρῶμνην, οἱ ήμίσεις τών ἀνθράκων διωμάθην τού σκάφους ἔπασαν εἰς τήν ἄμμον πρὸς τώ μέρος τής θα-
λάσσης και οἱ ἄλλοι ήμίσεις ἔμειναν με τώ πα-
λάμω εἰς τās χείρας πρὸς τώ μέρος τής λίμνης, καρχαριοὶ και γογγυριοὶ τών πρῶντων, ὡν τινες ἐμολοποτόθησαν ἐλαφρῶς εἰς τόν δεξιόν βραχίονα ή τήν πλευράν, ό πλοίαρχος καθήδρας, ήλικιαῖς, ἀξιολύπητος, ἐστενοχωρεῖτο φοβερά, και ό καπετάν Δημήτρης ό Κασσανδριανός, διατις με τώ ταμποῦκί του, με τόν ἴβερικον μαμμέν, με τώ τούχονον πανοβράχι του, με τά ὄρηλά μέχρι τού γόνυτος ὑποδήματά του, τά ὅποια ἤγάπα νά φορῆ χειμῶνα και θερος, είχαν ἔλθει νά πρωτοσπαιτήση εἰς τήν καθέλειαν τού σκά-
φους, και δέν είχε πῶσαι από πρῶτας νά δίδη ὀδηγίαν και συμβουλίας, ἰδὼν τώ ἀτύχημα ἐστέ-
ναξε και βραδύγλωσσος ἐπεφώνησε!

— Προῦ! σκληρογυρηγότερωνα!

Έν τῷ μεταξὺ είχαν ἄμμαῖοσι τώ παλάμω, και πάλιν νέα προσπάθεια κατεβλήθη. Ἄλλα δέν παρήλθον ὀλίγα λεπτά και τώ παλάμω ἐκόπη εἰς ἄλλο μέρος, ὄχι ἐκεῖ, ὅπου τώ είχαν ἀρτίως ἄμμαῖοσι. Έφρενεν νέον παλάμω, ἐνὸς ὀλοίαρχος, μη ἐκκαιρῶν νά σπογγίση τόν ἰδρώτα τού προσώπου του, δέν ἡδυνήθη νά μη ἐνθυμηθῆ τήν στιγμήν εκείνην τήν ἀκούσιαν ἐκείνην ἄρῶν «Καλὸ μπλέξιμο!» και βεβαίως, ἂν είχαν ἔμπρός του, αὐτήν τήν φροάν, τόν Ἄλέξανδρον τόν Χάραυλον, κακὸ μπλέξιμο θά είχε μαζί του. Ό δέ καπετάν Δημήτρης με τώ ταμποῦκί του, ἰστί-
μενος παρά τήν καλύβην τού γύφτου, κάτωθεν τής πρῶμνης, ἐπανελάμβανε:

— Προῦ! σκληρογυρηγότερωνα...

Οἱ δύο ἱερεῖς, πρῶην ναυτικοί, οἵτινες είχαν ἀναρρῶσει τά ἐπιτραχίλια ἐπὶ τόν δεξιόν ἰμιον, και είχαν ἀναβῆ ἑλαφροὶ εἰς τώ κατάστρωμα, τελειώσαντες τόν ἄγιστον ἐπλησίασαν εἰς τήν κοπαστήν και ἔβλεπαν τά συμβαινόντα, διότι, καταρριφθείσης ήδη και τής προξείρου κλίμακας, ἔμελλον νά μένουν ἐπὶ τού πλοίου, και δέν θά κατέβαιναν πρὶν πέση τώ πλοιον εἰς τήν θάλασσαν, και δυνηθῶσι νά κατέλθωσι με τās ἱεράς εἰκόνας εἰς τήν βάρικαν. Πλήθος δέ από

ἀδελφές — παιδία δεκαετῆ καὶ δεκαετῆ, ἔτρεχαν ἔμπροσθεν ἐπί τοῦ καταστρώματος, βοηθοῦντα διὰ τοῦ μέσου τούτου εἰς τὴν καθέλκυσαν τοῦ πλοίου.

Τέλος, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας, καὶ τῆ ἐφαρμογῇ πολλῶν θεραπευτικῶν μέσων, τὸ μέγα πλοῖον ἀργά, ἀργί, ὡς καιμωμένη νύμφη, ἔπλεον εἰς τὴν θάλασσαν. Μέγας τότε ὁ ἀλαλαγμός, γυναικῶν σταυροκοπουμένων, παιδίων σκιρτώντων, ἀνδρῶν τρεχόντων ἐπίσω τῆς πρύμνης ὡς νὰ ἦθελον διὰ τοῦ δρόμου τούτου νὰ ἐκποτήσῃσι καὶ νὰ κειθαναγαλάσῃσι τὸ πλοῖον νὰ πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ὁ μέγας καραβόσκυλος, ὁ Τσοῦρμος, τρέχων καὶ αὐτὸς ὅσον τοῦ ἐπέτρεπεν ἡ ἄκρα ἔντασις τῆς ἀλύσεώς του, ἐγαύγιζε μανιωδῶς προπέμπων τὸ πλοῖον, ἔφ' οὗ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἔμελλε νὰ μεταφερθῆ. Καὶ ἐνῆ ὄλοι ἔτρεχαν πρὸς τὴν θάλασσαν κατόπιν τοῦ δλι-σθαίνοντος καὶ καταφερομένου διὰ τῆς ἐσχάρως σκάφους, εἰς μόνος ἐστράφη αἴφνης, κρατῶν τὸν βαρείον του, καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν, πρὸς τὴν ξηράν, ὡς διὰ νὰ κρυβῆ εἰς τὴν καλύβην τοῦ πλοιάρχου, τὴν χρησιμεύουσαν ὡς ἀποθήκην καὶ διὰ τὸν ἴπνον τοῦ νυκτερινοῦ φύλακος. Ὁ τρέχων οὕτως, ἦτο αὐτὸς ὁ πρωτομάστορος, καὶ ἔτρεχεν οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, ἢ διὰ νὰ μὴ συμμερισθῆ τὸ λουτρόν τοῦ πλοιάρχου, τὸ ὅποιον τινὲς ἐξήτουν κατ' ἔθος νὰ ἐπεκτείνωσι καὶ εἰς αὐτὸν. Ἡκούσθη δὲ τότε αἴφνης μεγάλη φωνή, δεσπόσασα ὅλου τοῦ παμμιγοῦς θορύβου:

— Τὸν καπετάνιο στὸ γιολό!

Ἡ φωνὴ αὕτη ἐξῆλθεν ἐκ πολλῶν στομάτων συγχρόνως. Ὁ καπετάν Γιωργάκης, ἐνδίδων εἰς τὴν ἀκαίτησιν τοῦ πλήθους, ἀπορρίψας τὰ ἐλαφρὰ ὑποδήματά του, ἔτρεξεν ἐπὶ τῆς σκάφης, πατῶν ἐπὶ τῶν ὀνύχων, ὅπισθεν τῆς πρύμνης, καὶ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἡ πρύμνη ἀπηλλάσσαστο τέλος τῆς ἐσχάρως καὶ τὸ σκάφος, φέρον ὑπερήφανον τὴν κυανόλευκον ἐπὶ κονταρίου μετ' ἑρυθροῦ σταυροῦ, ἐβαπτίζετο τὸ πρῶτον εἰς τὸ κύμα, ἐρρίφθη μὲ ὄλα τὰ ἐνδύματά του κατὰ κεφαλῆς εἰς τὴν θάλασσαν, βυθισθεὶς πρῶτον, εἶτα εὐθὺς ἀνεβῆν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀφοῦ ἐκολύμβησε δύο ἢ τρεῖς γύρους, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἄνω, ἐπάτησεν εἰς τὴν ἄμμιον, ἀπέβη εἰς τὴν ξηράν, καὶ ὑπὸ τοὺς ἀλαλαγμοὺς τοῦ πλήθους ἔτρεξεν εἰς τὴν καλύβην, ὅπου εἰς τὴν στιγμήν ἦλλαξε τὰ βρεγμένα ἀμπαδίτικα κ' ἐφόρεσε τὰ κυριακάτικα.

Εἰς ὄλα ταῦτα ἦσαν παρὼν, φίλε, καὶ ὄλα σχεδὸν δὲν τὰ ἐβλεπε. Ἡ καρδιά σου, ἡ φαντασία σου, οἱ ὀφθαλμοί σου ἦσαν προσκολλημένα εἰς ἐκείνην, ἥτις ἐρόρει τότε λινομέταξην θερνὴν ἐσθῆτα κ' ἐσυμάζετο ἀπὸ τὸ κόκκινον παρασόλι. Μόνον οἱ ἀλαλαγμοὶ τοῦ πλήθους

οὐδέ ἀπέσπασαν ἀπὸ τῆς βυθίας θεωρίας σου, ὅταν τὸ πλοῖον εἶχε πέσει εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὁ πλοίαρχος ἔγενεν ὑποβρυχίως κατόπιν αὐτοῦ. Ἄλλ' ἀπαξ ἐξυπνήσας, εἶδες, φρεῖ! καὶ τι ἄλλο, τὸ ὅποιον πολλοὶ τῶν παρεστώτων δὲν παρετήρησαν. Κατόπιν τοῦ πλοιάρχου τρέξας μετ' ἀλλοκότου ἐνθουσιασμοῦ, ῥῆξας κραυγὴν ἠδονῆς καὶ θριαμβοῦ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν νέος τις, μόλις δεκαπενταετής. ἦτο ὁ Κ'στοδουλῆς, ὁ παιδικὸς φίλος σου. Πόθεν ἄρα ὤρμηθη νὰ τὸ κάμῃ; ἴσως διότι ἤλπιζε διὰ τῆς ἐδελθομισίας ταύτης, τῆς προσφερομένης εἰς τὴν φειδωλὴν Μοίραν, ν' ἀξιώσῃ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς πλοίαρχος μίαν ἡμέραν; ἴσως καὶ ἀπλῶς διὰ νὰ τὸν ἰδῆ ἡ Πολύμνια; Οὔτε τὸ ἐν οὐτε τὸ ἄλλο. Ὁ Χριστοδουλῆς εἶχεν ἔλθει ὀλίγον ἀργά εἰς τὸ ναυπηγεῖον, ὅταν εἶχεν ἀφαιρεθῆ ἡ σάνις ἢ χρησιμεύουσα ὡς κλιμαξὶ καὶ αἱ ἀνηριδὲς εἶχαν ἤδη ὑποσκαρῆ. Ἡσθάνετο δὲ ἀκανήκτον ἐπιθυμίαν ν' ἀναβῆ εἰς τὸ καράβι. Τί νὰ κάμῃ; Δίς καὶ τρεῖς ἐδοκίμασε νὰ προσκολληθῆ πότε εἰς ἐν πότε εἰς ἄλλο κοντοστύλι, ἅς ἦτο καὶ ἡ βάρκας τῶν ἐπισφαλῆς, καὶ ν' ἀναρχηθῆ τομηρῶς ἕως τὴν κωπαστὴν τοῦ καρναβιοῦ. Δίς καὶ τρεῖς τὸν εἶδαν, πότε ὁ πρωτομάστορος, πότε εἰς τῶν μαραγκῶν, καὶ μετ' ἀδοτηρότητος τὸν ἐμπόδισαν. Τότε τί νὰ κάμῃ καὶ αὐτός; Ἀφοῦ δὲν ἠξιώθη ν' ἀναβῆ ἑκαίρως εἰς τὸ πλοῖον, ἐπαρηγορήθη ὀφθαλμοῖς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀκολούθησας τὸ σκάφος εἰς τὸν δρόμον του. Ἐν τούτοις σὺ ἠσθάνθης πικρὸν νυγμὸν ζηλοτυπίας. Ἡ καρδιά σου ἐπληρώθη ἀπὸ τὸ παιδαριῶδες τοῦτο κατόρθωμα. Πτωχὸς Χριστοδουλῆς! Τί τοῦ εἶχεν ἔλθει; Καὶ οὕτε ἐξῆλθεν εἰς τὴν ξηρὰν διὰ ν' ἀλλάξῃ, ὅπου ἄλλως δὲν θὰ εὗρισκεν ἐνδύματα, ἀλλ' ἠκολούθησε κολυμβῶν τὸ ἀπομακρυνθῆν πλοῖον, μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ τὴν περισκελίδα φρουσκαμμένα ὡς πανία βάρκας, ὑπερᾶνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, εἶτα δὲ ἀνεβῆν εἰς λέμβον, ἐξήτησε διὰ νευμάτων ἀπὸ τοὺς ἐπὶ τοῦ πλοίου θριαμβευτικῶς ἀλαλαζόντας παῖδας νὰ τοῦ ὀρίωσαν ἐνδύματα μικροῦς μοῦτσος, εὐσπλαγχνισθεὶς, τοῦ ἔφραψεν ὑποκάμισον καὶ περισκελίδα ἰδικά του, καὶ ὁ Χριστοδουλῆς, ἀφοῦ ἤλλαξε, προσκολληθῆ εἰς μίαν τῶν πλευρῶν, καὶ πιασθεὶς ἀπὸ σχοινίον, ἀνῆλθε θριαμβεύων εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀνερατίστον σκάφος.

Τὸ πλήθος εἰς τὸ ναυπηγεῖον συνωθεῖτο τώρα περὶ τὴν καλύβην τοῦ πλοιάρχου, ὅπου ἡ μεγαλοπρεπῶς στολισμένη καπετανίσσα μετὰ προθυμίας καὶ ἀβρότητα προσέφερον εἰς ὄλους γλυκύσματα καὶ ποτὰ. Ἄλλὰ σὺ ἠσθάνεσο τόσην πικρίαν εἰς τὸν οὐρανίσκον, ὡς νὰ εἶχεν ἀναβῆ ἡ χολή σου ὅλη κ' ἐχύθη προώρως εἰς τὸ στόμα σου. Καὶ ἐπιστρέφουσαν εἰς τὴν πό-

λιν ἠκολούθησες μακρόθεν τὴν Πολύμνιαν, τὴν ὅποιαν εἶχες ἰδεὶ μειδιῶσαν πρὸς τὴν τρέλιαν τοῦ παιδικοῦ σου φίλου, καὶ τὴν εἶχες ἀκούσει ἠψιθυρίζουσαν: «Τὶ παρῆξεναι καὶ εἰς τὸν Χριστοδουλῆς!»

Δὲν ἦτο αὕτη ἡ μόνη φωνή, καθ' ἣν ὁ Χριστοδουλῆς ἐρρίφθη εἰς τὸ ὕδωρ μὲ ὄλα τὰ ἐνδύματά του, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Πολυμνίας ἢ καὶ χίρην αὐτῆς. Ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον, μίαν Κυριακὴν πρὸ τὰ τέλη Ἀγυῶσται, ὁ Παρρήσης ὁ καλλιεργητὴς τοῦ σκαφῶνος, καλὸ-καρδὸς, ἀφροντὶς, μελιχρὸς, μὲ μωρὴν τὴν φρονία τοῦ φρεσιῦ κρημαμένην ἐπὶ τοῦ ὄμιου, καὶ ὁ Λούκας ὁ ἐκμισθωτὴς τῆς λίμνης, ὑψηλό-κορμιος μὲ μακρὰ σκέλη, μὲ λιγύχρον τὸν μακρὸν πέρον τῶν ὀτων μύστακα, μὲ ἀστιακοῦ βρασιμένον τὸν χρῶτα τοῦ προσώπου, εἶχαν καθίσει καθὼς πολὺ συγὰ τὸ ἐσπινθίζαν «νὰ τὸ κλάψουν» ὀλίγον, παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης, ὑπὸ τὴν δροσερὰν ἀναδενδράδα, ἔξωθεν τῆς καλύβης των. Ὁ ἴλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν, καὶ ἀπὸ μᾶς ὄρας ἤδη εἶχον δώσει καὶ λάβει ἐναλλάξ πολλοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμοὺς εἰς τὰ χεῖλη τῆς φλάσκας, ἥτις ἦτο τετρακόσδος καὶ εἶχε κομισθῆ ἄρτιως ἐκ τῆς πολίχνης πλήρης μοσχάτου. Ὁ πιστὸς φίλος των, ὁ Ἀργύρης, ὁ συνιδιοκτήτης τοῦ ἀνεμομύλου, τοὺς εἶχεν ἐπισκερθῆ πρὸ μικροῦ μὲ τὰ ἀσπεῖά του, καὶ εἰς μὲν τὸν Λούκαν εἶχε προσφέρει τσιγάρον μετὰ πυρτίδος, ὅπερ ἀνάψας ἐκεῖνος ἔκτανεν ὀλίγον διὰ τῆς ἐκοήσεως τὸν πυρρὸν μύστακά του, καὶ ἀτάραχος εἶπε: «Ζαροῦ γιολό!» εἰς τὸν Παρρήσιν δὲ εἶχεν ἐπιδώσει σπασμένην γκαϊ-δαν, προτρέπων αὐτὸν «νὰ παίξῃ κανένα χαβᾶ», ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἠγωνίζετο πνευστιῶν ὁ Παρρήσης, ἡ γκαϊδα οὐδένα ἐξέβαλλε φιδόγγον. Τέλος ὁ Ἀργύρης εἶπε: «δὲ φελάτε τίποτε κ' οἱ δύο σας, κρῖμα ἔσας, κρῖμα ἔς!» Καὶ προσποιηθεὶς δυσσεβέσειαν ἀπῆλθεν. Οἱ δύο φίλοι ἔμειναν μόνον ἐξακολουθοῦντες νὰ ἐκκενώσι σιγά σιγά καὶ μεθοδικῶς τὴν φλάσκαν. Εἶχαν ψῆσει εἰς ἀνθρωπείαν ἡμίσειαν δωδεκάδα κεφαλόπουλα, καὶ οὐκ ὀλίγα καθούρια, καὶ τὸ μοσχάτον κατέβαινε μὴ χαρὰ κάτω. Εἶχαν ἐνθυμηθῆ παλαιὰς ἱστορίας, διηγούντο πρὸς ἀλλήλους τὰ παθήματά των, τὰ ὅποια δὲν εἶχαν τελειωθῆ. Ὁ Παρρήσης μάλιστα ἐξαφῆς ἀπὸ τῆς πεσό-τητας, ἔτραγοῦδει κατὰ προτίμησιν «μερκαλῖ-δικα» τραγοῦδια, ὅλον τὸν στίχον:

Σὺν κλίμα μὲ κλαδεύουνη καὶ κλαδερὸς δὲν ἔχω.

Ἐλεγον δὲ πρὸς ἀλλήλους: «Θυμάσαι, καρδάσα; τοῦτο; θυμάσαι, γιολδάς; αὐτό;» «Ὅταν εἶναι τις μὲ τὸν ἀριστον φίλον του εἰς ὄραϊαν ἐξοχὴν, συμπαραστατούσης καὶ φλάσκας μὲ μοσχάτον, λιμονεῖ τὰ πάντα, καὶ οἱ δύο ἄνδρες οὐδ' ὑπόπτειον ὅτι τοὺς ἐβλεπέ τις, ὅπερ ἄλλως

τοὺς ἦτο ἀδιάρητον. Ἄλλ' ὅπισθεν τῶν καλαμῶνων, ἐπὶ τῆς ἀντιπέρας ὄχθης, ἦμισον μύλλων μωρῶν, ἦτο χωμένος ἀπὸ δύο ὄρων, ἀφανῆς, ὁ παιδικὸς φίλος σου, ὁ Χριστοδουλῆς. Τί ἐξήτει ἐκεῖ; Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρετόνευε ποτε ὁ ἀπερμαρῶνοντο πρὸς στιγμήν ἀπὸ τῆς ὄχθης ὁ Παρρήσης καὶ ὁ Λούκας, διὰ νὰ χοιθῆ γοργὰ εἰς τὴν λίμνην, καὶ κλέψῃ ὁ πανηγὸς κανέναι ἔγγελλον ἢ κεφαλόπουλα τινα καὶ ὀλίγα καθούρια. Ἄλλὰ μίαν ἐπεφύμενη, καὶ ἦδη εἶχεν ἀπομαρῶσει, ἀναγνωρίζας μακρόθεν τὴν τούτην καὶ ἐλπίζων ὅτι οἱ δύο φίλοι, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ των, δὲν διὰ τὸν ἔβλεπον, νὰ ἐπιτηρήσῃ τὸ τόλμημα καὶ ἀπέγαντι αὐτῶν. Ἄλλὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἀπροσδόκητον συρβᾶν εἴλανε τὴν προσοχὴν του.

Ἦγγιζεν ὁ ἴλιος εἰς τὴν δύσιν, ὅταν εἰς τὴν καλύβην, ἔξωθεν τῆς ὀπίας ἐκείνην οἱ δύο συμῶται, ἐπληρώσανε γυνὴ τις ἀνοδοευμένη ὑπὸ μερκαλίον. Ἐρόρει λευκὴν ἐσθῆτα κ' ἐκράτει κόκκινον παρασόλι, καὶ ὁ Χριστοδουλῆς μὲ ὄλην τὴν ἀπόστασιν, τὴν ἀνεγνώρισεν εὐθὺς. ἦτο ἡ Πολύμνια μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της, τοῦ Νίκου. Οἱ δύο ἄνδρες ἐσημώθησαν εὐθὺς, κ' ἐκ τῶν νευμάτων καὶ ὑποκλίσεών των ἐνόησεν ὁ Χριστοδουλῆς, χωμένος μέσω εἰς τὰς κλιμαξίας, ὅτι τὴν ἐπεριποιούτο καὶ ἦσαν πρόθυμοι εἰς τοὺς ὀρισμοὺς της. Ὀλίγα παρήλθον στιγμῆς, καὶ βλέπει τὴν Πολύμνιαν νὰ πηδήσῃ καὶ νὰ ἐπιβῆ εἰς τὴν μικρὰν φρελοῦσαν, εἶδος σκάφης μ' ἐπίπεδον τὸ κύτος, χωρὶς κάρταν, ἥτις ἦτο δεδεμένη εἰς τὸ χεῖλος τῆς λίμνης, οὐ μωρῶν τῆς καλύβης, καὶ ἥς ἐπιβάντων ὁ Λούκας εἰδή-ρουν ἀνὰ τὴν λίμνην τὰς ἡγέλους, τὰ κεφαλό-πουλα. Κατόπιν τῆς νεάνιδος ὁ μικρὸς ἀδελφός της, λύσις τὴν μαρούρια, ἐπέβη, καὶ λαβὸν τὸ κοντιόνιον ἤρχισε ν' ἀβαράσῃ εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀβυσσοῦς λίμνης. Ὁ Χριστοδουλῆς ἐσυμπέ-ρσανεν ὀρθῶς ὅτι τῆς Πολυμνίας θὰ τῆς εἶχεν ἔλθει ἡ φαντασία νὰ κάμῃ μίαν φρονίαν μὲ τὴν φρελοῦσαν περιπάτον ἐπὶ τῆς λίμνης, καὶ ὁ Λού-κας, εὐδαιμόνητος εὐρεθεὶς, τῆς ἔδωκε τὴν ἄδειαν.

Ἡ μικρὰ σκάφη ἀπεμαρῶνθη πρὸς τὸ κέν-τρον τῆς λίμνης, οἱ δύο ἄνδρες καθίσαντες ἐκ νέου, ἠσκολοῦντο ν' ἀποτελειώσουν τὴν φλάσκαν, καὶ ὁ Χριστοδουλῆς κρυμμένος εἰς τοὺς καλαμῶνας, ἔβλεπε θιαμίζων, ὅπως θὰ ἐθαύ-μαζες σὺ, τὸ χαριέστατον σύμπλεγμα τῆς νεάνιδος καὶ τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ της, ἐξακολουθοῦν-τος, μὲ ὄλην τὴν τὸν δύναμιν, διὰ τοῦ κοντα-ρίου ν' ἀντιθῆ τὸν πυθμένα. Ἡ Πολύμνια ἐφάνετο ἀκτινοβολοῦσα ἐκ χαρᾶς. Ὁ περιπάτος οὗτος τὴν ὑψώσανε, τὴν κατεγοῆτευνε, ὡς τὰ ἀθύσματα τῆς τριετῆς κορασίδας, ἐνῶ ὁ ἀδελ-φός της ἐφάνετο ἀσθανόμενος ἴσῃν χαρὰν μὲ τὰ ἐπταετῆ παιδία, τὰ ὅποια φεύγοντα τὸ σχο-λεῖον, μὲ τὸν φύλακα ἀνηρημένον ὑπὸ τὴν

μασχάλην, εὐρίσκουσιν ἄφατον τὴν ἡδονὴν νὰ τρέχουν εἰς τὰς ἀκρογιαλίας καὶ εἰς τοὺς βάλτους, καὶ νὰ καταβῶν με μικρότατα κομμάτια κεραιβίαια, τὰ ὅποια οἱ ἐπιδειχότεροι μεταξὺ τῶν κατασκευάζουσιν. Ὁ Χριστοδουλῆς ἐλησμόνησε τὰ χέλια, τὰ καθουράκια καὶ τὰ κεραλόπουλα, τὰ ὅποια διανοεῖτο νὰ κλέψῃ, καὶ δὲν ἐχόρταινε νὰ βλέπῃ τὴν παιδικὴν ἐκείνην ἐπὶ τῆς λίμνης περιπλάνησιν. Ἄλλὰ δὲν τοῦ διέφυγε καὶ ἡ ἀδελφωσύνη τοῦ Νίκου, ὅστις δὲν ἤξευρε ν' ἀβαράρῃ κανονικά, καθὼς ἔπρεπε, καὶ χωμένος μέσα εἰς τὰς καλαμῶνας ὁ παιδικὸς φίλος σου ἐστέναζεν κ' ἔλεγε: «Ἄ! νὰ ἤμουν ἐγώ!...»

Ἐκεῖ, εἰς μίαν στιγμὴν, καθὼς ἀβαράριζεν ἀδελφῶς ὁ Νίκος, ἡ φελούκα περιπλάνη εἰς συστάδα λιμναίων χόρτων ὑψηλῶν, σχεδὸν ἕως τὴν ἐπιράνειαν, καὶ ὁ Νίκος ἔκαμινεν, ἔκαμινε ν' ἀβαράρῃ, καὶ ὅσον ἀβαράριζε, τόσον χειρότερα περιεπλέκετο ἡ φελούκα, καὶ τὸ κοντάριον δὲν εὗρισκε πλέον πυθμένα, καὶ τέλος τὸ κοντάριον περιεπλάκη καὶ αὐτὸ εἰς τὰ πολύκλαδα, ἀδριά, μέλανα ἐκεῖνα χόρτα, καὶ ὁ Νίκος εἰς μάλιστα ἐπιάσθη ν' ἀπαλλάξῃ ἐκεῖθεν τὸ κοντάριον, καὶ ὅσον ἐγράβη ὁ Νίκος, τόσον τὸ κοντάριον ἔφρευγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας του, ἕωσθε ἔπεσεν ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς δακτύλους, καὶ τὸ μισὸν ἦτο ἐμπλεγμένον κάτω, τὸ μισὸν ἔπλενε εἰς τὴν ἐπιράνειαν. Ἡ Πολύμνια ἐγερθεῖσα με προφύλαξιν ἔκυψε διὰ νὰ ἴδῃ ποῦ ἐπῆγε τὸ κοντάριον, ἀπὸ τὴν αὐτὴν πλευρὰν τῆς φελούκας, πρὸς ἦν ἴστατο καὶ ὁ Νίκος, ἀλλὰ τότε ἡ φελούκα ἔγειρε μονόπλευρα, καὶ παρ' ὀλίγον ἀνετρέπετο. Ἐνοήσασα τὸν κίνδυνον ἡ Πολύμνια, καὶ μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ κίμῃ ἀκούσιον λουτρὸν μέσα εἰς τὰ λιμναία χόρτα, ἀνεκάθισε ταχεῖα παρὰ τὴν πρύμνην, καὶ κλίην ὑπεγερεθεῖσα ὕψωσε τὸ λευκὸν μανδήλιόν της πρὸς τοὺς δύο συμπτώτας τῆς μικρᾶς καλύβης καὶ συγχρόνως ἤρχισε νὰ φωνάζῃ:

— Ἐ! μπάρμπα Λούκα!

Ἄλλ' ἕως νὰ πᾶρῃ εἰδήσιν ὁ Λούκας καὶ ἀποφασίσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν (ὑπερ ἄλλως θὰ ἦτο δύσκολον, διότι τὸ ἔδαφος τοῦ πυθμένου ἦτο πανταχοῦ σχεδὸν βαλτώδες καὶ πᾶς ὁ ἐπιβαίνων εἰς τὸ ὕδωρ θὰ ἐχώνετο μέχρι τοῦ γόνατος εἰς ὕδωρ τὸ ἀβιαθὲς δὲ τοῦ ὕδατος δὲν ἐπέτρεπε νὰ κολυμβήσῃ μέγα σῶμα, ὅλον τὸ ἰδιόν του), θὰ ἐνύκτινε χωρὶς νὰ κατορθωθῇ τίποτε. Ἄλλ' ὁ Χριστοδουλῆς εὐτυχῶς, ὁ παιδικὸς φίλος σου, ἦτο πολὺ σιμότερα εἰς τὴν φελούκαν, ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου ἦτο χωμένος μέσα εἰς τοὺς καλαμῶνας. Χωρὶς νὰ διστάσῃ, με τὸ ὑποκάμισον καὶ τὴν περισκελίδα, τὰ ὅποια ἀπετέλουν πάντοτε ἕλην τὴν ἐνδυμασίαν του, ἐκπηδήσας ἀπὸ τὸν καλαμῶνα ἀπροδοκῆτως, θανασιώσας,

ὡς τελειταῖον ἀπομεινάριον ἀρχαίας θεότητος, λιμναίας καὶ ὕδροβίου, ἀγνωστον καὶ νοθογενές, λησμονημένον ἀπὸ δεκαεννέα αἰώνων, διατάμενον ἐκεῖ εἰς τοὺς καλαμῶνας, διαφυγόν τὴν προσοχὴν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἐρρίφθη κολυμβῶν εἰς τὴν λίμνην. Καὶ με δέκα εἰρεσίας τῶν χειρῶν, με ἄλλα τόσα λακτίσματα τῶν ποδῶν, με τὴν κοιλίαν θίγουσαν κάποτε εἰς τοὺς βάλτους, ἐρρίφασεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου εἶχεν ἐμπλακῆ ἢ βάρκα, ἀνεπήδησε στιβάρως ἐπὶ τὴν δεξιὰν πλευρὰν, ἔδραξε τὴν πρῶταν τῆς σκάφης, καὶ με ἀπίστευτον διὰ τὴν ηλικίαν του θόρυβον, τὴν ἀνεσήκωσεν καὶ τὴν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τοῦ ἐμποδίου τῶν ὑψηλῶν χόρτων. Ἐἶτα ἐξέπλεξε καὶ τὸ κοντάρι ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου εἶχεν ἐμπλακῆ, καὶ εἶπεν εἰς τὸν Νίκον:

— Νά, πῶς ν' ἀβαράρῃς!

Καὶ τοῦ ἔδειξεν ἐμπράκτως τὸν τρόπον, ζήτησας αὐτῷ τὸ κοντάριον. Ἐἶτα ὤθησε τὴν φελούκαν ἀπὸ τῆς πρύμνης, ἀπομακρύνσας αὐτὴν τῶν λιμναίων χόρτων, ὡς καὶ τῶν ξηθῶν, ἐνῷ ἡ Πολύμνια τὸν ἐκτύταζε μειδιῶσα καὶ ἀκούσασα τὸν θανάμαζεν ὑποκινηθεῖσα:

— Τί παράξενον παιδί!

Καὶ τοὺς κατευάδωσε πρὸς τὸ μέρος τῆς καλύβης, ὅπου οἱ δύο συμπόται εἶχαν σηκωθῆ ἐκκληκτοί, μὴ ἐννοοῦντες τί συνέβαινε, καὶ ὁ Λούκας φανταζόμενος τὴν λίμνην ὡς θάλασσαν, ἔλεγε:

— Κανένα δελφίνι θὰ ἔπεσε κοντὰ στὴ βάρκα.

— Φθάνει νὰ μὴν εἶνε κανένα σκυλόφαρο, καὶ σοῦ ἀφανίσῃ τὰ κεραλόπ'λα, καρδιά, εἶπεν ὁ Παρρησίας.

Ὁ Χριστοδουλῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν καλαμῶνά του, ὅπου ὁ μπάρμπα Κωνσταντῆς, αἰωνία ἡ μνήμη του, ὁ Μιδζέλος, ἀπὸ τοῦ λευκοῦ του οἰκίσκου, τοῦ γειτονεύοντος με τὸν καλαμῶνα, εἶχεν ἴδει τὸ συμβεβηκός, καὶ καλέσας τὸν νέον, ὅστις γυμνωθεὶς προσεπάθει νὰ στεγνώσῃ τὰ ἐνδύματά του ἐπὶ βράχου καίοντος ἀκόμη ἀπὸ τὸ καῦμα τοῦ ἄρτι δύσαντος ἡλίου, τοῦ ἔδωκεν αὐτὸς ἐνδύματα νὰ φορέσῃ. Καὶ ὁ μπάρμπα Γιωργός, Θεὸς σωθῆς τον, ὁ Κομιδάκης, ὅστις εὐρίσκειτο ἐκεῖ πλησίον με τὰς ὀλίγας ἀμνάδας του, τοῦ ἔδωκε «μίαν εὐχὴ» καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι θὰ ἔχῃ «μεγάλον μισθόν», χωρὶς νὰ ὑποπτέυσῃ ὅτι αὐτὸς ἦτο νοθογενὲς ἀποτόκιον λησμονημένης θεότητος. Καὶ ὁ Λούκας μαθὼν ἐκ στόματος τῆς Πολυμνίας τὸ μικρὸν συμβεβηκός, κρατῶν εἰς χεῖρας τὴν φλάσκαν, με τὰς ἀπομεινάσας ὀλίγας σταγόνας μωσχάτου, ἔκραζεν ἀπὸ τῆς ἀντιπέρας ὄχθης:

— Στὴν ὑγεία σ', Κ' στοδουλή!

Πρὸς τί νὰ χάνῃ τις τὴν φιλίαν τῶν φίλων του; Μὴ τυχόν ἡ Πολύμνια ἦτο διὰ σὲ ἢ

δι' ἐκεῖνον; Παιδίον! Αὐτὴ ἦτο μεγαλειότης τὴν ἡλικίαν καὶ τῶν δύο σας. Ἄλλ' ὡς δόξαται τις νὰ γίνῃ ἀνὴρ χωρὶς ν' ἀγαπήσῃ δεκάς τοιλάξιστον καὶ δεκάς ν' ἀγαπήσῃ;

Τώρα ἡ Πολύμνια ἀπέθιγεν ἢ ὑπανδρεῖσθαι;

Ἄγνοῶ! Ἰσὸς καὶ σὺ ἐλάσης. Καὶ ὁ Χριστοδουλῆς; Ἔγινε ναντικὸς περὶ φημῶν, ἀλλ' ἀπὸ ἐτῶν δὲν ἤκουσες τι περὶ αὐτοῦ. Ἰσὸς νὰ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμερικήν καθὼς τόσσοι ἄλλοι. Καὶ σὺ, φιλοσοφεῖς, ὡς ἐγώ, καὶ οὐδὲν κριτῆς.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΣΚΙΤΣΑ ΓΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Ο ΠΟΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΡΔΙΑΝΟΥ

Τὸ ἴδιο καὶ σήμερον πάλι.

Κάτω ἀπὸ τὸ φανάρι στὴν ἴσπερ πέρα τοῦ μύλου. Κιτάνιαρα.

Ἐκεῖ ποῦ σμίγουν γιὰ νὰ χωρίσων ἡ στεριά με τὴ θάλασσα.

Καὶ πάντα στὴν ἴδια τὴ θέση.

Τὰ μπερδεμένα τὰ μαλλιά του με ζωῆμα ἀποξερμένου λιναριοῦ, ποιημένα ἀπὸ τὴ νότιν τῆς νύχτας, παίρνουνε τώρα στὸ μωχρωμένο ἀγνόφρο τῆς χειμωνιάτικης αὐγῆς ἕνα παρῆξενον ἀπόχρωμα γάλακτο.

Στὸ λαιμὸ του ὀλόγυρα κομποδεμένο σὲ ξέφρα πέρνει ἕνα κομμάτι παλὸν καταβόσκαινο. Τῆς δόξας του σημεῖδι — τῆς σλαβιάς του τάξ; — στὸ ἀγαπημένο τὸ ἄμυτρο τῆς πλόρης.

Ἔτσι στὰ πιανὰ του ὀρθοκαθόμενος, ἀκίνητος πάντα στὴ σκληρὴ πέτρα ἐπάνω, φωνάζει προύνηξινος θεὸς θαλασσομάχος, σημεῖνος ἐκεῖ νὰ βυγλίξῃ τὰ μυστικὰ τῆς σταχτερῆς τροχιάς.

Ἀπὸ τὰ κεραιβία πλάι πλάι δεμένα στὸ μέκος τοῦ μουσίου, ποῦ δείχνει τὶς χοντρές πλάτες του στὴν τρεμιντάνη καὶ τὰ ἀγκυλιάζει μέσα στὸ ἦσυχον λιμάνι προστατευτικά, κεντῶν σηκώνεται, μουσούπουλα ξεφρονίζον, ναῖτες πηγαινόχρονται κ' ἀπλόνων τὰ πιανὰ ξυλάριμα στὸν ἄερα, νὰ ξενοτίζον ἀπὸ τὴν ὕγρασία τῆς νύχτας.

Αὐτὸς ἀκίνητος. Στὴν ἴδια τὴ θέση του πάντοτε.

Πρὸς τὴν ἀνατολὴ γυρισμένος, μετὰ τὸ πέλαγο, δὲ δείχνει σημεῖδι ζωῆς. Ὅλο τὸ εἶναι του, θάλλεγες, συγκεντρώθηκε τώρα στὰ μάτια. Αὐτὸ μεγάλα, φλογόχοικα μάτια, ξωτικά, ποῦ καθρεφτίζον σὲ μιὰν ἀμίλητη ἀπλότητα ἕνα παρῆξενον βουβό.

Στέκεται ἐκεῖ τὸ γάλακτο τὸ ἀγαλμα κεραιβιμένο στὸν κρηματόβρεχτο βράχον κ' ἀγναντεύει νοητικὸ σὰν ἀνθρώπος — πῶ πολὺ παρὰ ἀνθρώπος — ἀγναντεύει πέρα, βαθειὰ τὰ ἀνταρμένα τὰ πέλαγα.

Καὶ ὅπως σηκώνει ψηλὰ τὸ κεφάλι, κεντῶνει τὸ λαιμὸ, ἀνήσυχον ὑψώνει κ' ἐρευνητικὰ στὸ κενὸ τὰ ρουθούνια πῖνον ἀπ' τὰ κύματα — σὰ νὰ δαμίζεται μ' ἐπίμονη προσπάθεια στὴν πελα-

γήσια ἄρρητα, ποῦ γύρω του κεντῶν ἀνεμίζετα ἀπὸ τὸ χολεμένο τὸ κύμα, κάποιον ξαναγύρισμα ἀγνόιστο, κάποιον ἔρχομὸν ποῦ δὲ θάρθει — ἔξ κ' ἀλχηταί βουβὰ τὴν ἄγρια τροχιά, ποῦ δὲν τοῦ φέρνει πιά, ποῦ ποτὲ πιά δὲ θὰ τοῦ φέρει, δεῖ τοῦ πῆρε στὰ φτερά της γιὰ πάντα.

Μὰ οἱ βραχνοὶ βόγγοι τῶν κρημάτων, ποῦ ὀρθῶν κρηματότα στους βράχους ἀπάνω καὶ θρημαμένα σπάζον γύρω στὰ πόδια του, καταπύγουνε με φραβέρα τὸ ἀλχηταί του τὸ ἀνέκοιστο.

Ἔτσι στὰ πιανὰ του ὀρθοκαθόμενος, ἀκίνητος πάντα στὴ σκληρὴ πέτρα ἐπάνω, φωνάζει προύνηξινος θεὸς θαλασσομάχος, σημεῖνος ἐκεῖ νὰ βυγλίξῃ τῆς σταχτερῆς τροχιάς τὰ μυστικὰ.

[1910]

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΑΝΤΙΑΛΛΟΥ

Χαριτωμένοι οἱ μαϊνάνοι, ποῦ τὸ δρομαλῶα φιδουτλίει τὰ χλοῖαμένα του στριφογυρίσματα στὰ σὺδεντρον πλάγια τοῦ λόφου.

Μιὰ ἀργυροβλέφαρη νημεράδα στὸ φλογοβλαμμένη — ψηλὰ ἀπ' τὸν οὐρανὸ κρημαμένο τὸ φεγγάρι ἀνεροπλέει στὴ σεπτεφένια λίμνη.

Μέσα ἀπὸ τὰ κρηματότα φυλλώματα τοῦ δάσους μαγικά τὰ σεληνόφωτα περνοῦν καὶ θιμπομένη ἀπὸ τὰ νεραϊδένια κάλλι σου ὑψαίνων μιὰν ἀχτιδόληχτη κορόνα γύρω ἀπὸ τὴν κορφή σου τὴν πανέμοστη.

Τὰ χέρι ἀλυσσοδένει φεγγαρογέννητη ἡ Ὄρα. Ὁ ἕνας στὸ πλάι τοῦ ἄλλου σημεῖται προσβαίνων οἱ νυχτοπάρωφοι ἦσοι στὸ χορτωμένο δρομαλῶα.

Κάποιον κεραιβία ἀνερεμένα σκάρτων νὰ σμίξουν κ' αὐτὰ.

Δειλὰ κάποιον ἀπὸ πόθο τρεμαμένο χεῖλι σιγοανοίγουνε τώρα σὲ μυστικὴ προσευχὴ, — ὡς στὸ ἡλιὸν τὸ ὀλόρωτο φέλιμα τὴν αὐγὴ ἡδονικά τὰ ἀγριολοῦλονδα.

Τὸ χεράκι σου — σλαβωμένο περιστρεφά στὰ βρόχια — μες τὸ δικό μου ἄξαρνα ληχτήρησε.

Σπασμοδικὰ τὸ ἀπόσπασε.

Καὶ ἡ φωνὴ — κάτι ἀπὸ ἀνεπίστο τροφῶδι

θρηναίο, — πρὶν νὰ ἀνεβεῖ ἀπ' τὴν ψυχὴν στὰ χεῖρα τρέμουλα, χωνεύει στὰ ὁμομάργαρα δοντάρια.

— "Ὁχι! "Ὁχι τώρα!

Καὶ πετᾷς πετᾷς φρερωτῆ.

"Ὁ Ἀντίλαος εἶπε

— Δὲν τῶξες τάχα; Δὲν τὸ μάντευες;

Μὰ σὺ τρέχεις. Δὲν ἀκοῦς.

Τρέχεις καὶ πετᾷς, πάντα ἐμπρὸς πετᾷς σὰν τὴ δορκάδα καὶ ἀφίνεις σκοτεινοὺς λογιμοὺς καὶ χαλάσματα ἀφρότιστα πίσω σου.

[1906]

ΔΟΞΑ ΣΤΗ ΔΕΙΛΙΝΟΧΑΡΗ

Στὸ ἀργὸ βασιλεῖμά του χτὲς ὁ "Ἡλιος νοσταλγὸς μὴ στιγμὴ στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ ἐσταμάτησε καὶ μὲ τριανταφυλλένια ἀνατριχίλα ἀπλόσε τὴ ροδοβύσσινη αἴγλη τῶν βλεφάρων του ἀπάνω ἀπὸ τὴ μελανὴ ἀναγάλλια τῶν μαλλιών σου.

Καὶ ὅπως στὴν πράσινη ραχοῦλα τοῦ λόφου πλαστικὴ ὑφρονόταν ἡ ὄραία κορμοστασιά σου τυλιγμένη σὲ ἓνα διάφανο νεφέλωμα, ποὺ ἀχνόθυρανε ὀλόγουρά σου ἢ βραδυτὴν πύχνη τοῦ φθινόπωρου καὶ ὅπως στοῦ φράχτη πίσω τὰ σύμπλεχτα κάγκελα, πρὸς τὸ ἀργὸ ἡλιοβασιλεῖμα στραμμένη ἡ θεία μορφή σου, πορφυροστέφανη ἀστράφτε κάτω ἀπὸ τὰ λιγωμένα φιλήματα τοῦ νοσταλγοῦ θεοῦ, — ἐλάμπρυνες τόσο τὴν ἐκστασι τῆς ψυχῆς μου, ὥστε τὰ μάτια μου πλέον δὲν ξεχωρίζανε ἂν στὸ ἔξωτικὸ τὸ ὄραμα τῆς θαμπωτικῆς δημοφιλίας σου τὴν Ἀμφιλύκη ἔξω-τάνευες ἢ τὴν Ἀνατολή.

[1905]

Η ΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΓΛΩΣΣΑΝ

Ὅπως καὶ εἰς τὸ προηγούμενον ἡμῶν ἀρθρον παρατηρήσαμεν, καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο αἱ μέχρι τοῦδε γενικώτερον διαδεδομέναι ἀντιλήψεις ἦσαν κακαὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους. "Ἐλλειψίς ἐντελής ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων, προκατάληψις καὶ σύγχυσις ζητημάτων ἐπιστημονικῶν καὶ πρακτικῆς χρήσεως, ἦσαν τὰ μόνα διδάγματα τῶν εἰς πάντα κάμιστα ἀναμιγνυομένων δῆθεν ἐθνικῶν ἀνδρῶν. Τὸ ἕλον ζήτημα ἠγνοήθη ὑπὸ τὴν στενὴν ἀντίληψιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, δηλ. τὴν τῆς πρακτικῆς χρήσεως, καὶ τὸ γενικὸν συμπέρασμα ἦτο ἢ μονοκονδυλεῖα ὅτι, ὅπως ἢ "Ἐλληνικὴ γλῶσσα τῆς κλασσικῆς περιόδου ἐθεωρεῖτο «ὁ τηλαυγὴς φάρος», ὅλη δὲ ἢ κατόπιν ἐξέλξις διαφθορά, οὕτω καὶ μόνον αἱ κατόπιν ἐπιδράσεις τῶν ξένων γλωσσῶν ἐπὶ τῆς "Ἐλληνικῆς ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν καὶ ἐπιστεῦετο ὅτι μετὰ τῆς ἄλλης ἐξελίξεως αἱ ἐπιδράσεις αὐταὶ

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Τέτοιον ὄρα οἱ ψυχὲς διψοῦν καὶ πάνε...

"Ὁ πῶς χαρωπὸς δρόμος στὸ νησι — θυμᾶσαι; — εἶναι τὸ πράσινο μονοπάτι μας, ποὺ ἀπὸ τὸ πέτρινο καμαρωτὸ γεφυράκι παιγινοδίξοντας ἀνεβαίνει στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ ἀριστερά.

Γαλήνῳ τὸ ποτάμι ἐκοιμῶταν ἀνάμεσα στὶς κατάλωρες ὄχθεις του. Σὰ βενέτικο γιαλὶ τὰ ἀσάλευτα νερά του βιασθερτίζανε στὰ ὄνειρεμένα βῆθη τους τὶς φρουνατῆς καλαμιές τῆς ἀκροποταμίας καὶ τοὺς πυκνοὺς θάμνους.

"Ὁ ἥλιος ἐβασίλευε πίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ καὶ οἱ ἀργαεῖς ἐγύριζαν ἀπὸ τὸν κάμπε κάτω.

Μιὰ γέφυρη βελανιδιὰ χρυσομένη ἀπὸ τὰ ὕστερα ἀναβλέμματα τοῦ ἡλίου παρασκωπετε στὰ ἀκούμαντα τοῦ ποταμοῦ νερά, ποὺ ἔπερναν τώρα ἓνα ἄλικο χρώμα λουλουδιένιο.

"Ἐδειγνες τόσο εὐτυχισμένη;

Θυμᾶσαι;

Τὰ βελουδένια μάτια σου τὰ ἀσύγκριτα ξεχέλιζαν σὲ μιὰν ἀχνόγλυκη θλίψη τὴν ἀποδεικνύη μυστικοπάθεια, ποὺ ἢ ψυχὴ σου μέσασθε ἀντιφένγιζε.

Στὸ ἀνάλαφρο ἀεράκι ὁ καλαμιώνας ἀξάρνα κυμάτιζε.

"Ἐνα φύλλο κτρινομένο ξέκοψε ἀπὸ τὴν αἰωνόβια μάννα του βελανιδιά. Ἐσπερουόγισε λίγο παιγινοδίξτὰ καὶ κατέβηκε ἀπαλὰ μὲς τὸ ποτάμι. Τὸ ποτάμι τὸ γαλήνῳ τὸ παράσυρος ἀργά, ἤρεμα πρὸς τὸ ἀκρογιαλὶ.

Καὶ εἶπες:

— "Ἡ σπράτα τῆς Αἴθης...

[1906]

ΚΩΣΤ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

εἶναι μία τῶν κυριωτέρων αἰτιῶν, διὰ τὰς ὁποίας διεφθάρη δῆθεν ἢ "Ἐλληνικὴ γλῶσσα, ἐχυδαίσθη καὶ ἔλαβε στίγματα δουλείας κλπ. κλπ. "Ἡ δὲ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὅλη αὕτη ἢ φλυαρία ἦτο περιττὴ, οἱ οὕτω δμιλοῦντες δὲν ἤξευρον περισσότερον περὶ τοῦ ζητήματος ἀπὸ τὸν τυχόντα ἄλλον ἀδαῆ, ἐμίλουν δὲ μόνον, ἵνα παράσχουν τὰς κακῶς ἐννοουμένας δῆθεν ἐκδουλεύσεις των εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἵνα κατὰ τὸ λεγόμενον μὴ ἐν τῇ ἀφανείᾳ διατελοῦσι.

"Ὅταν ὅμως ἦλθεν ἢ ἐπιστήμη καὶ ἐρήρημοσε τὴν ὀρθὴν μέθοδον τῆς ἐξετάσεως, πολὺ διάφορα εὑρε τὰ πράγματα. Πρῶτον ἀντελήφθη καὶ ἐξήτασε τὴν "Ἐλληνικὴν γλῶσσαν ὡς ἕλον ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς μέχρι σήμερον καὶ ὅχι διηρημένως εἰς ἀρχαίαν καὶ διεφθαρμένην. Ἐπειτα ἔλαβεν ὅπ' ὄψιν τὸ ἀξίωμα ὅτι τῆς γλώσσης τὴν οὐσίαν δὲν ἀπαρτίζουν αἱ λέξεις

ἀλλὰ ἢ γραμματικὴ αὐτῆς. Ἐπειτα ἐχώρισεν τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τῆς πρακτικῆς χρήσεως καὶ ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἐρεῶνι πρῶτον μὲν ἐξήγησε νὰ εἴρη τὰ αἷτια τῶν ξένων ἐπιδράσεων καὶ νὰ συνάγῃ ἐκ τούτων συμπεράσματα, δευτέρον δὲ νὰ ἐξετάσῃ τὰ στοιχεῖα ταῦτα ὡς στοιχεῖα τῆς "Ἐλληνικῆς αὐτῆς καὶ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτῆς. Ἐκ ταύτης τῆς ἐρεῦνης διεφωτίσθη τελείως τὸ ζήτημα καὶ ἀπεδείχθη ὅτι ἢ "Ἐλληνικὴ γλῶσσα οὐδεμίαν ὑπέστη ἐπίδρασιν ἀπὸ τὰς ξένων γλώσσων ἰκανὴν νὰ ἀλλοιωσῇ ἔσται καὶ κατ' ἐλάχιστον τὴν φύσιν τῆς, διεφωτίσθη δὲ καὶ τὸ νῦν πρακτικὸν μέρος τοῦ ζητήματος καὶ ἔλαβε τὴν προσήκουσαν θέσιν ἐν τῷ ὅλῳ γλωσσικῷ ζήτηματι ἡμῶν.

Καὶ πρῶτον εἶναι ἐσφαλμένον ὅτι ἢ ἀρχαία "Ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχε ξένων ἐπιδράσεων καὶ ὅτι κατὰ τὰς ἄλλας περιόδους τῆς ὑπέστη τόσον πολλὰς ὥστε διεφθάρη. Οἱ "Ἐλληνες κατὰ τὴν τρισχλιετῆ καὶ πλέον ἱστορικῆν δρᾶσιν αὐτῶν ἀναγκάτως ἦλθον εἰς σχέσεις διαφόρους πρὸς πολλοὺς λαοὺς. Πάντοτε δὲ οὕτως δύο λαοὶ ἔρχονται εἰς συνάφειαν, ὁ εἰς ἐπιδρᾶν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ ἰσοκρίτως ἀνιδίως τῶν σχέσεων τούτων ἐπιδρᾶσι καὶ αἱ γλῶσσαι τῶν λαῶν τούτων ἐπ' ἀλλήλας. Ἐπειδὴ δὲ κυριώτερος παρῶν τῆς ἐπιδράσεως εἶναι ἢ βιαμὴς τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδρᾶσκονται τὰ ἐρχόμενα εἰς συνάφειαν ἔθνη, ἐκ τῶν προτέρων ἠδύνατο τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι οἱ "Ἐλληνες πρὶν μὲν ἢ ἀνέλθωσιν εἰς ὑψηλὴν βαθμίδα πολιτισμοῦ ὑπέστησαν πολλὰς ἐπιδράσεις, ἀφοῦ δὲ οὗτοι ἀνέπτυξαν τὸν πολιτισμὸν αὐτῶν καὶ ἐπὶ αἰῶνας ὄλους διετέλεσαν μέχρι σήμερον τὸ μᾶλλον πεπολιτισμένον στοιχεῖον τῆς Ἀνατολῆς καὶ πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων ἦλθον εἰς συνάφειαν πρὸς λαοὺς κατωτέρους αὐτῶν κατὰ τὸν πολιτισμὸν, πολὺ ὀλίγας ἐπιδράσεις θὰ ὑπέστη ἢ γλῶσσά των ἐξ ἄλλων γλωσσῶν.

Ὅτι, ἐὰν ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν παλαιωτάτην ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ "Ἐλληνες δὲν εἶχαν ἀκόμη ἀναπτυχθῆ, θὰ εὑρωμεν ὅτι πλείστα στοιχεῖα ξένα προσελήφθησαν εἰς τὴν "Ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἐκ τῶν προηγηθέντων ἀπὸ τοὺς "Ἐλληνες εἰς τὸν πολιτισμὸν Συμητῶν. Τὸ ἀλαφροβητὸν των ἔχει Συμητικῆν ἀρχὴν, ὡς ἀποδεικνύουν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γραμμῶν, πολλὰ ὀνόματα μυθικῶν προσώπων καὶ τοπωνυμῶν τῆς ἀρχαίας "Ἐλλάδος ἐπίσης, ἐπὶ δὲ καὶ ἐκατοστάδες λέξεων, αἱ ὁποῖα τώρα τόσο καλῶς ἠχοῦσιν εἰς τὰ ὄτιά μας, οἷοι αἱ κάμηλος, βάλλισαμον, ἀραβῶν, ἀλάβαστρος κλπ. κλπ. Καὶ οἱ Μικρασιαῖται καὶ οἱ Αἰγύπτιοι προσέθεσαν λέξεις πολιτισμοῦ εἰς τὴν "Ἐλληνικὴν, οἷοι αἱ κόμμι, ζῦθος, πάπυρος κλπ. Ἀφ' ὧν δὲ ὁ "Ἐλληνικὸς πολιτισμὸς ἀνεπτύχθη καὶ ἐφθασεν εἰς

ὑψηλὴν βαθμίδα, ἐπὶ πολλὸν χρόνον οἱ "Ἐλληνες ἤρχοντο εἰς σχέσεις πρὸς λαοὺς κατωτέρου πολιτισμοῦ καὶ συνήθως ὡς κυρίαρχοι καὶ διὰ τοῦτο ἐπέδρασαν μὲν μεγάλως εἰς ἄλλους λαοὺς, ὀλίγως δὲ μόνον ξένων ἐπιδράσεις εἶχον αὐτοὶ δι' ἐννοίας νέας. Αἱ μετὰ τῶν Περσῶν σχέσεις των ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς λέξεις, οἷοι αἱ παρασάγγης, σατραπῆς, τῆρα, παρᾶδισος κλπ. Εἰς τοὺς Σύρους, Ἰουδαίους, Ἀραβίαις, Αἰγυπτίους, Ἀρμενίους κλπ. ἐπέδρασαν κατὰ τὴν μετὰ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον περίοδον τεραστίως καὶ πολλοὺς ἐξελλήνισαν. Ἐξελλήνισαν ἐντελῶς τοὺς Μικρασιατικοὺς λαοὺς. Καθ' ὅλην δὲ τὴν λεγομένην μειγεγεναστέραν ἐποχὴν ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔχομεν τὴν μεγάλην δρᾶσιν τοῦ "Ἐλληνισμοῦ καὶ τῆς "Ἐλληνικῆς γλώσσης ἐν Ἀνατολῇ καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς "Ἐλλάδος, μόνον δὲ σχεδὸν ἐπίδρασιν ξένην ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπὶ τῆς "Ἐλληνικῆς τὴν τῆς Ἐβραϊκῆς διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, μικρὰν καὶ περιορισμένην εἰς ὀλίγας δεκάδας λέξεων, οἷοι αἱ σατανᾶς, σαμμοῦνᾶς, αἰβῆταρ κλπ. Ἡ μόνη μεγαλυτέρα ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς "Ἐλληνικῆς εἶναι ἢ τῆς Λατινικῆς γλώσσης καὶ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν καὶ καθ' ὅλην τὴν κατόπιν Βυζαντιναίαν. Ὅταν πρώτην φορὰν ἦλθον εἰς συνάφειαν "Ἐλληνες καὶ Ῥωμαῖοι, ὁ "Ἐλληνικὸς πολιτισμὸς καὶ μετ' αὐτοῦ ἢ "Ἐλληνικὴ γλῶσσα ἐπέδρασαν τεραστίως εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Κατόπιν οἱ Ῥωμαῖοι ὑπέταξαν τοὺς "Ἐλληνες, ἢ Κωνσταντινουπόλις αὐτῆ ἐν ἀρχῇ εἶχε τὸν χαρακτῆρα Λατινικῆς μᾶλλον πόλεως, ἀνέπτυξαν ἀρετὰς ἀνωτέρας τῶν "Ἐλλήνων εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὰ στρατιωτικά, τὸ δὲ σπουδαιότερον εἶναι ὅτι διὰ μακρᾶς συγχωρήσεως τῶν δύο λαῶν προσήλθε κατὰ τὴν "Ἐλληνορωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ πολλὰ λέξεις τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συνεπέλα τούτου ἐγιναν κτήμα ἀναφαίρετον τῆς "Ἐλληνικῆς. Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ἡμῶν ἔχουν Λατινικὴν ἀρχὴν. Ἐλάβωμεν πλείστας λέξεις ὅχι μόνον πολιτικᾶς καὶ στρατιωτικᾶς, οἷοι αἱ τίτλος, λίβελλος, πάτρων, ἀφροῖκιον, παλάτιον, δουξ, ποτήκιον κλπ. κλπ., ἀλλὰ καὶ ἄλλων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, οἷοι αἱ σπῆτι, βάρκα, ὄασον κλπ., προσέτι δὲ καὶ φράσεις χαρακτηριστικᾶς καθ' ὄλους ἡμῶς τοὺς πρώτους αἰῶνας κατὰ τοὺς ὁποίους ἦνθη τὸ Βυζάντιον, ὅλοι οἱ ἄλλοι περίελοι καὶ ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ ἦσαν εἰς παθητικὴν μᾶλλον θέσιν ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἐλάχιστοι ἦσαν αἱ ἐπιδράσεις των ἐπὶ τῆς "Ἐλληνικῆς γλώσσης.

Ἀπὸ τῆς δευτέρας Βυζαντιναῆς περιόδου ἀρχίζου αἱ διαφοραὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν "Ἐλλήνων πρὸς ξένους λαοὺς. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ διετήρησαν οὗτοι τὴν ὑπεροχὴν ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ ἐπέδρασαν μεγάλως εἰς τοὺς γειτονι-

κούς λαούς, ἐνῶ αὐτοὶ ἐλάχιστα στοιχεῖα ἔλαβον ἀπὸ αὐτοῦ. Μόνον ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἔλαβον πολλὰς λέξεις, ἐπειδὴ κατακτήθηκαν καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη συνέζησαν μετ' αὐτῶν καὶ ἀκόμη τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔθνους διατελεῖ ὑπ' αὐτοῦς. Οἱ δυτικοὶ ἴσως λαοὶ, Ἴταλοι, Γάλλοι κλπ. ἤρχισαν νὰ ἔρχονται ὡς κατακτητὰ διαφόρων τμημάτων τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ ὡς ἔχοντες εἰς τινὴ ἀνωτέραν ἰσχύοντες. Διὰ τοῦτο καὶ λέξεις πολλὰ εἰσήλθον ἀπὸ τὰς γλώσσας των εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἑξαιρουμένων ἀκόμη καὶ τῶρα νὰ προσλαμβάνονται, διότι ἡ Ἑλλὰς ἐξηγήθη ἀπὸ τὸν Ἑθνοπαϊκὸν πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον προσπαθεῖ νὰ παραλάβῃ ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκφάνσεις.

Ἀνεξαρτήτως τῶρα ἀπὸ τὸ ζήτημα, κατὰ πόσον αἱ ἐπίσταντες λέξεις ἦσαν ἢ εἶναι ἐν χρήσει ἢ ἔτι ἐν τῇ γραφομένῃ ἢ τῇ κοινῇ γλώσσῃ, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς κτήμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λεξικοῦ, διότι ἂν ἐνός μὲν ἐδήλωσαν ἐννοίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ δὲν διαφέρουσαν ἀπὸ τὸ ἄλλο γλωσσικὸν ὄμιλόν, πρὸς ὃ ἀφομοιώθησαν, ἂν ἑτέρου δὲ ἢ κατανόησις τῶν γλωσσικῶν μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς δὲν θὰ ἦτο πλήρης, ἂν διὰ κακῶς ἐννοουμένην ἐθνικὴν φιλοτιμίαν ἐξωστρακίζοντο αἱ λέξεις αὐταὶ τῆς φιλολογικῆς ἐρεῖνης.

Ἄν τῶρα ἐλθῶμεν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ζητήματος, τὸ πόσον ἐπηρέασαν τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἑλληνικῆς αἱ ξένα ἐπιδράσεις, θὰ ἴδωμεν διὰ δὲν ὑπάρχει καμμία τοιαύτη ἐπίδρασις. Ἄλλοτε ἐπιστενετο τὸ ἐναντίον, ἐπειδὴ οὔτε ἡ ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς ἐξητίζετο οὔτε διεκρίνοντο καλῶς τὰ ζητήματα. Ὡμίλου διὰ τοῦτο διὰ μεγάλας ἐπιδράσεις τῆς Λατινικῆς καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σύνταξιν, διὰ τὴν διαφθορὰν τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὸ τυπικὸν ὑπ' ἄλλων γλωσσῶν, Ῥωμανικῶν καὶ Σλαβικῶν, ἀκριβῶς ὅπως τῶρα μερικοὶ παρ' ἡμῖν, οἱ ὁποῖοι ἀποδεικνύονται οὕτω ὅτι δὲν γνωρίζουν διόλου τὴν πρόσδον τῆς ἐπιστήμης κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας. Τῶρα ὅλα αὐτὰ ἀπεδείχθησαν ἀνοπόστατα καὶ πλὴν καταλήξεων τινῶν ἐπὶ τῶν δακτύλων μετρούμενων ἀπεδείχθη ἡ γραμματικὴ καὶ τὸ συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἔμειναν ἐντελῶς ἄθικτα, τόσον ὥστε ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα θὰ ἐξελίσσεται κατὰ τὸν ἴδιον ἀκριβῶς τρόπον, καὶ ἂν οἱ Ἑλληνες καθ' ὅλας τὰς περιόδους ταύτας ἔζων εἰς νῆσόν τινα μακρὰν πάσης ξένης ἐπιδράσεως.

Ὡς τελευταία ὄψις τοῦ ζητήματος ἔρχεται τῶρα τὸ πρακτικὸν μέρος, τὸ ὁποῖον σύμφωνα μετὰ τὰς ἐπιβλέψεις ἡμπορεῖ νὰ κριθῇ καταλλήλως. Πρῶτον ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ξένων λέξεων, ἂν συγκρίνωμεν τὴν Νεοελληνικὴν μετὰ ἄλλας

γλώσσας, θὰ ἴδωμεν ὅτι αἱ ἐν αὐτῇ ξένα λέξεις εἶναι σχετικῶς ὀλίγαι διὰ γλώσσαν ἔχουσαν ἱστορίαν τόσον μακράν. Τοῦτο ἔχει πολλὰς αἰτίας, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεραι εἶναι ὅτι πολλὰ ξένα λέξεις ἦσαν προσωριναὶ καὶ ἔφυγον ἔπειτα μαζὶ μετὰ τὰς ἐννοίας, τὰς ὁποίας ἐδήλουν, ἄλλαι ἦσαν μόνον τοπικαὶ ἑπαρχικῶν καὶ ὄχι γενικαὶ καὶ δὲν εἰσήλθον εἰς τὴν κοινὴν γλώσσαν. Ἄλλ' ἢ σπουδαιότερα αἰτία εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ κοινὴ γλώσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πάντοτε ἐξητίζετο ἀπὸ τὴν κατὰ παράδοσιν γραφομένην καὶ ἀντικαθιστάντο τοιοῦτοτρόπως πολλὰ λέξεις ξένα διὰ λέξεων Ἑλληνικῶν προγενεστέρων περιόδων, αἱ ὁποῖαι βεβαίως ἔχουσι μεγάλην ὁμοιότητα μετὰ τὰς ξέναις λέξεις, διότι, ἂν καὶ Ἑλληνικαὶ, πολλὰ δὲν ἦσαν ἀμέσως αἰσθητὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς περιόδου ἐκείνης τῆς γλώσσας, κατὰ τὴν ὁποίαν προσελήφθησαν, ἀλλὰ βαθιγῶς μόνον εἰσήλθον εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν. Αὐτὸς δὲ εἶναι καὶ ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον πρακτικῶς τὸ ὄλον ζήτημα περὶ ξένων λέξεων συνδέεται στενότερα μετὰ τὸ γλωσσικὸν ἡμῶν ζήτημα. Αἱ ξένα λέξεις αἱ εἰσέλθουσαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν μεταγενεστέρην περίοδον καὶ πολλὰ τῆς Βυζαντινῆς περιόδου ἔλαβον τότε τὸν τύπον τῆς σημερινῆς γραφομένης καὶ διὰ τοῦτο ὅλα σχεδὸν εἶναι τῶρα ἐν χρήσει καὶ εἰς τὴν γραφομένην καὶ εἰς τὴν κοινὴν χωρὶς νὰ μᾶς προσξενῶν αἰσθητὰ ἀποφυγῆς διὰ τὸν ξενισμὸν των. Αἱ καὶ οὕτως εἰσελθούσαι, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἑξαίρεσεων, ἔλαβον τὸν γραμματικὸν τύπον τῆς τότε εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ζώσης γλώσσας καὶ διὰ τοῦτο κρίνονται κακαὶ καὶ πολλὰ ἐλείφθησαν δι' αὐτὸν κυρίως τὸν λόγον ἀντικατασταθεῖσαι μετὰ λέξεις τῆς γραφομένης εἰσελθούσας τῶρα καὶ εἰς τὸν κοινὸν λόγον. Ὅταν λέγῃ εἰς τὸ μέλλον ἡ μεγάλη ἀπόστασις τῆς γραφομένης καὶ ὁμιλουμένης, αἱ σφαιρῶμεναι κοινὰ ξένα λέξεις θὰ εἶναι ἀνεκτὰ, ὅπως καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐκ τῆς γραφομένης γλώσσας εἰσελθουσῶν εἰς τὴν κοινὴν λέξεων, καὶ ἐκεῖνα δὲ, αἱ ὁποῖαι θὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ μέλλον, θὰ προσαρμόζονται κάλλιστα εἰς τὴν γλώσσάν μας καὶ θὰ χρησιμεύωσι πρὸς διηνεκὴ πλουτισμὸν αὐτῆς. Δὲν εἶναι δὲ προσβλητικὸν διὰ λαὸν τινα ἢ πρόσληψις ξένων λέξεων. Τοῦναντίον ἡ ἐντελής ἔλλειψις τούτων ἀποδεικνύει στασιμότητα λαοῦ τινος ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῷ πολιτισμῷ. Διότι ἀναγκαίως πᾶσα πολιτιστικὴ σχέση ἔθνους τινὸς πρὸς ἄλλο συνεπάγεται καὶ δάνεια, διὰ τῶν ὁποίων πολλὰ ἄγνωστα πρότερα ὑπάρχοντα μαθηθάνουσιν οἱ δανειζόμενοι. Ἐπὶ πολλὴν δὲ χρόνον ἀκόμη ἡμεῖς, καὶ μάλιστα ὅπως μᾶς κατήνησαν, θὰ ἔχωμεν ἀρκετὰ πράγματα νὰ μαθηθάνωμεν ἀπὸ ἄλλους λαοῦς μάλλον προηγμένους ἡμῶν εἰς τὸν πολιτισμὸν.

A. X. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΟΚΙΜΙΑ ΤΟΥ ΕΜΕΡΣΟΝ—ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

1841

Ὅταν ὁ νοῦς μας περισυλλέγεται διὰ νὰ παραδοθῇ εἰς βλαβεῖς λογισμούς, θὰν κιντίζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἰδέας, ἀνακαλύπτωμεν ὅτι τὸ κάλλος εἶνε ἡ κλίση, ποῦ εἶνε ξαπλωμένη ἡ ζωὴ μας. Ἐνῶ ἡμεῖς προχωροῦμεν, ὅλα τὰ πράγματα ὀπίσω μας προσλαμβάνουν εὐμορφὸν σχῆμα, καθὼς τὰ σύννεφα, ποῦ βλέπονται ἀπὸ μακρὰ. Ὅχι μόνον οἰκτεῖα καὶ καθημερινὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ φοβερὰ καὶ τὰ δυσάρεστα εἶνε ἑκσυσιμὰ, θὰν καταλάβωμεν καὶ αὐτὰ τὴν θέσιν των μεταξὺ τῶν εἰκόνων τῆς ἀναμνήσεως. Ἡ ἔχθη τοῦ ποταμοῦ, τὸ φῶκος τῆς ἀερογυαλιᾶς, τὸ παλαιὸ σπιτὶ, τὸ παλαβὸ ὑποκείμενο, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν τὰ ἐπροσέξαμεν εἰς τὸ πέρασμά μας, ἔχουν θάλασσαν εἰς τὸ πικροθῶν. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ λείψανον, ποῦ ἦταν ξαπλωμένον εἰς τὸ δοματίον, ἔχει δόσει κάποιαν ἐπίσημον ἰερότητα εἰς τὸ σπιτὶ. Ἡ φωνὴ δὲν θέλει νὰ ξεύρη, οἷτε δυσμορφίαν, οἷτε πόνον. Ἐάν εἰς τὰς ὥρας διανοῦς λογικοῦ ἠθέλαμεν ὁμιλήσει τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν, θὰ λέγαμεν ὅτι ποτὲ δὲν ἔχομεν κίμει μίαν θύσαν. Εἰς τὰς ὥρας ταύτας ὁ νοῦς φαίνεται τόσον μέγας, ποῦ τίποτε δὲν ἡμπορεῖ ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ ἡμᾶς, τὸ ὁποῖον νὰ ἔχη πολλὴν σημασίαν. Πᾶσα ἀπώλεια, πᾶς πόνος εἶνε κατὰ μεμονωμένον, ἐνῶ διὰ τὴν καρδίαν τὸ σύμπαν μένει ἀκέραιον καὶ ἀπείρακτον. Τὴν ἐμπιστοσύνην μας δὲν μετριάζουν οὔτε στενοχωρίαι οὔτε δυστηγῆματα. Κανεὶς ἀνθρώπος δὲν παρέρησε τὰς ἰδέας του ὅσον ἡδύνατο ἐλαφρὰ. Ὅσον δήποτε διασπαστός καὶ ἂν ἦνε ἡ θέσις ἐνός ἀνθρώπου, μετὰ τὴν δὴποτε ὑπομονὴν καὶ ἂν ἀνέχεται τὰ βήματα καὶ τὰς καταδιώξεις, πρόσθετε πάντοτε καὶ κλμποσὴν ὑπερβολὴν εἰς τὸν λογαριασμὸν του. Διότι τὴν τυραννίαν καὶ τὰ βήματα ὑπέφερε μόνον τὸ πεπερασμένον, ἐνῶ τὸ ἄπειρον ἐκτείνεται ἀτάραχον μετὰ τὸ χαμόγελο τῆς γαλήνης.

Ἡ πνευματικὴ ζωὴ δύναται νὰ διατηρηθῇ καθαρὰ καὶ ὑγιᾶ, ἐάν ὁ ἀνθρώπος ζῇ μόνον τὸν βίον τῆς φύσεως καὶ δὲν ἠδύνη νὰ ἐμβάσῃ εἰς τὸ πνεῦμα του δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε καθόλου ἰδιαίται του. Κανεὶς ἀνθρώπος δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη σύγχυσιν εἰς τὰς σκέψεις του. Πρέπει νὰ λέγῃ καὶ νὰ πράττῃ μόνον ἐκεῖνο, ποῦ εἶνε αὐτὸν καὶ μόνον ἀνήκει, ἴσως ἀπειρος δὲ καὶ ἂν ἦνε τῆς σοφίας τῶν βιβλίων, εἰς τὴν φύσιν δὲν θὰ εἴρη πνευματικὰ ἐμπόδια καὶ ἀμφιβολίας. Οἱ νέοι μας πάσχουν τὴν ἀσθένειαν τῶν θεολογικῶν προβλημάτων, τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας, τῆς γενέσεως τοῦ πονηροῦ, τοῦ

προορισμοῦ καὶ τῶν ὁμοίων. Αὐτὰ ποτὲ δὲν παρέσχον εἰς κανένα ἄνθρωπον πρακτικὴν τινα δυσκολίαν, ποτὲ δὲν ἐπεσκότισαν τὸ μονοπάτι ὁποιοῦδήποτε ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν παρεστράτησεν ἀπὸ τὸν δρόμον του εἰς ἀναζητήσιν των. Αὐτὰ εἶνε ἡ σκαρλατίνη, ἡ ἰλαρὰ καὶ ἡ σκοπίτις τῆς φωνῆς καὶ ἴσως δὲν ἐμολύνθησαν ἀπὸ αὐτὰ, δὲν ἡμποροῦν οὔτε τὴν υγιείαν των νὰ περιγυρῶν, οὔτε νὰ συμβουλευθῶν τὰ φάρμακα. Τὸ ἀπλοῦν ἀνεῦμα δὲν θὰ γνωρίσῃ τοὺς ἐχθροὺς ταύτους. Ἄλλο εἶνε ποῦ μπορεῖ νὰ δώσῃ λόγον διὰ τὴν πίστιν του καὶ νὰ ἐξηγήσῃ εἰς ἑνὸς ἄλλον τὴν θεωρίαν τοῦ συντακτισμοῦ μετὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἀπάντι προτερήματα. Ἐν τούτοις χωρὶς αὐτὴν τὴν αὐταγωσίαν ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ αὐτοφυῆς δύναμις καὶ ἀγνή καθαρότης εἰς ἐκεῖνο ποῦ εἶνε. «Ὀλίγα δυνατὰ ἐνστικτὰ καὶ ὀλίγοι ἀπλοὶ κανόνες» μᾶς ἀρκοῦν.

Ἡ θεία μου ποτὲ δὲν ἔδωκε βιθήμον καὶ τῆξιν εἰς τὰς εἰκόνας ἐντός τοῦ πνεύματός μου, τὴν ὁποίαν τῶρα καταλαμβάνω. Ἡ κανονικὴ πορεία τῶν σπουδῶν, τὰ ἔτη τῆς ἀκαδημαϊκῆς καὶ ἐδδικῆς ἐκπαίδευσως δὲν μοῦ ἐπρόσφεραν τίποτε καλλίτερον ἀπὸ μερικὰ ἀνούσια λατινικὰ βιβλία, ἀναγνωσθέντα κἄτω ἀπὸ τὸ θρανίον. Ἐκεῖνο, ποῦ δὲν λέγομεν ἐκπαίδευσιν, εἶνε πολυτιμότερον ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κολοῦμεν τοιαύτην. Τὴν στιγμὴν ποῦ παραλαμβάνωμεν μίαν ἰδέαν δὲν ἡμποροῦμεν οὔτε συμπερασθῶμεν κἂν νὰ σχηματίσωμεν περὶ τῆς σχετικῆς ἀξίας του. Καὶ ἡ ἐκπαίδευσις κατασφραῖνει συχνὰ τοὺς κόπους τῆς εἰς ἀποκρίσιν πρὸς ἀντίπραξιν καὶ παρὰ τὴν αὐτοφυῆς δύναμιν τοῦ φυσικοῦ τοῦτου μαγνητισμοῦ, ὁ ὁποῖος μ' εὐστοχίαν ἐκλέγει ἐκεῖνο, ποῦ τοῦ ἀνήκει.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ ἰδικὴ μου φύσις παραλύεται μετὰ πᾶσαν ἀνάμειξιν τῆς θελήσεώς μας. Οἱ ἀνθρώποι ἐθεώρουν τὴν ἀρετὴν ὡς ἀγῶνα καὶ δίδουν πολλὴν σημασίαν εἰς τὰς κατακτήσεις των καὶ παντοῦ, ὅπου ἐγκωμιάζεται μία εὐγενὴς φύσις, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα, ἂν δὲν θὰ ἦτο καλλίτερος ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος, ποῦ παλαίει μετὰ τὸν πειρασμὸν. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦτο δὲν προκύπτει καμμία ὠφέλεια. Ἡ ὑπάρχει ἐκεῖ ὁ Θεός, ἢ δὲν ὑπάρχει. Ὅσον εὐδύτερον καὶ εὐκρινέστεροι οἱ χαρακτῆρες, τόσον περισσότερον τοὺς ἀγαπῶμεν. Ὅσον ὀλιγότερον σκέπτεται ὁ ἀνθρώπος τὰς ἀρετὰς του καὶ τὰς γνωρίζει, τόσον ἀγαπητότερος εἶνε εἰς ἡμᾶς. Αἱ νῦναι τοῦ Τιμολόουτος ἦσαν αἱ καλλίτεροι νῦναι, διότι

έρρεον, λέγει ὁ Πλούταρχος, σάν οἱ στίχοι τοῦ Ὀμήρου. Ὅταν βλέπωμεν μίαν ψυχὴν, τῆς ὁποίας ἔλαι αἱ πράξεις εἶνε βασιλικαί, χαριτωμένα καὶ εὖσομοι σάν τὰ ῥόδα, χρωστούμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑπαρξίν τοιαύτων πλασμαίων καὶ νὰ μὴ δυστροποῦμεν πρὸς τὸν ἄγγελον λέγοντες: «ὁ στραβὸς εἶνε καλλίτερος ἄνθρωπος μὲ τὴν γογγύουσαν ἀντίστασίν του ἐναντίον ὄλων τῶν ἀποστολῶν του διαβόλων».

Ὅχι ὀλιγότερον ὀφθαλμοφανῆς εἶνε ἡ ἐπικράτησις τῆς φύσεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν θέλησιν εἰς ὅλην τὴν πρακτικὴν ζωὴν. Ὀλιγωτέρα πρόθεσις ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν, παρ' ὅσον ἡμεῖς θέτομεν εἰς αὐτήν. Εἰς τὸν Καίσαρα καὶ εἰς τὸν Ναπολέοντα ἀποδίδομεν σχέδια καὶ σκοποὺς βελτίους καὶ ἀποβλέποντας εἰς ἀπώτερον μέλλον, ἀλλ' ἡ καλλίτερα μερὶς τῆς δυνάμεώς των ἦτο εἰς τὴν φύσιν καὶ ὄχι εἰς αὐτούς. Ἄνθρωποι μ' ἐκτάτους ἐπιτυχίας, εἰς στιγμὰς εὐλικριθείας, πάντοτε ἀνεύραξαν «ὄχι ἡμεῖς, ὄχι ἡμεῖς.» Σύμφωνα μὲ τὴν πίστιν τῆς ἐποχῆς των ἀνήγειραν βωμοὺς εἰς τὴν Τύχην, εἰς τὴν εἰμαρμαρμένην ἢ εἰς τὸν ἅγιον Ἰουλιανόν. Ἡ ἐπιτυχία των ἐβασίλευε εἰς τὸν παραλληλισμὸν των μὲ τὸ ρεῦμα τῆς ἰδέας, τὸ ὁποῖον εἰς αὐτοὺς ἀνεύρε μίαν ἀνοσιγὴν διώρυγα, καὶ τὰ θαύματα, τῶν ὁποίων αὐτοὶ ἦσαν οἱ ὄρατοὶ ἡγέται, ἐφαίνοντο εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ὡς ἔργον των. Τὰ σύμματα παρήγαγον τὸν γαλβανισμόν; Καὶ εἶνε μάλιστα ἀληθές, ὅτι εἰς αὐτὰ ὑπῆρχε πολὺ ὀλιγότερος, παρ' ὅσον θὰ ἠδύνατο γ' ἀποδώσουν, ὅπως καὶ εἰς τὴν σύριγγα τὸ κυριώτερον τῆς πλεονέκτημα εἶνε νὰ ἦνε κοίλη καὶ λεῖα. Ἐκεῖνο, ποὺ ἐξωτερικῶς ἐφαίνεται θιέλησις καὶ ἀταραξία, ἦτο θέλημα καὶ ἀφοσίωσις καὶ αὐτοθυσία. Ἡμποροῦσε ποτε ὁ Σαίξπηρ νὰ δώσῃ μίαν θεωρίαν περὶ Σαίξπηρου; Ἡμποροῦσε ποτε μία μαθηματικὴ μεγαλοφυΐα νὰ μῆσῃ τοὺς ἄλλους εἰς τὰς μεθόδους τῆς; Ἐὰν θὰ ἠδύνατο ν' ἀνακοινώσῃ τὸ μυστήριον ἐκεῖνο, θὰ ἔχανεν ἀμέσως τὴν υπερβολικὴν ἀξίαν του...

Αὐτὰ αἱ παρατηρήσεις μᾶς διδάσκουν ὅτι ἡ ζωὴ μᾶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἦνε ἀπλουστερα καὶ ἐλαφροτέρα παρ' ὅσον ἡμεῖς τὴν κάμνομεν, ὅτι ὁ κόσμος θὰ ἦτον εὐτυχέστερος τόπος παρ' ὅσον εἶνε, ὅτι δὲν ἀπαιτοῦνται ἀγῶνες, σπασμοὶ καὶ ἀπελπισία, οὔτε πάλιν καὶ τριξίμον τῶν ὁδόντων, ὅτι ἡμεῖς μόνοι μᾶς δημιουργοῦμεν τὰ βέβαιά μας. Ἀντιστρατεύομεθα τὴν αἰσιοδοξίαν τῆς φύσεως, διότι μόλις φθάσωμεν εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην, ποὺ μᾶς δίδει τὸ παρελθὸν ἢ εἰς τὴν ὁποίαν ἐν σοφὸν πνεῦμα εὐρίσκειται ἐν τῷ παρόντι, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κατανοήσωμεν ὅτι περιουκλούμεθα ἀπὸ νόμους, οἱ ὁποῖοι μόνοι των ἐφαρμόζονται.

Ἡ δις τῆς ὀρατῆς φύσεως μᾶς διδάσκει τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Ἡ φύσις δὲν θέλει νὰ ἦμεθα δύστροποι καὶ ἐξημμένοι. Αἱ ἐλημοσύνη καὶ ἡ πολυμάθεια μᾶς δὲν τῆς ἀρέσουν περισσότερο ἀπὸ τὰς πονηρίας καὶ τοὺς πολέμους μας. Ὅταν ἐξερχώμεθα ἀπὸ τὰς ἐκλογικὰς συνελύσεις ἢ ἀπὸ τὴν τράπεζαν ἢ ἀπὸ τὰ συνέδρια ἢ ἀπὸ τοὺς συλλόγους καὶ τὰς λέσχας καὶ μεταβαίνωμεν εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τὰ δάση, μᾶς λέγει: «Γιατί ἔτσι ἀναμμένοι, φίλε μου;»

Πόσοι πράξεις μᾶς εἶνε μηχανικαὶ καὶ ἀμοιροὶ πνεύματος. Κατὰ πάντα τρόπον πρέπει ν' ἀναμιχθῶμεν καὶ νὰ ἔχωμεν τὰ πράγματα κατὰ τὴν κεφαλήν μας, ἕως ὅτου ἀποβοῦν μοιχαῖ αἱ θυσίαι καὶ ἀρεταὶ τῆς κοινωνίας. Ἡ ἀγάπη ἔπρεπε νὰ προξενῆ χαράν, ἐν ᾗ ἡ ἀγαθοεργία μᾶς εἶνε δυστηρῆς. Τὰ κυριακὰ σχολεῖά μας καὶ αἱ ἐκκλησίαι καὶ ἡ περιθάλψις τῶν πτωχῶν εἶνε ζυγὸς εἰς τὸν τράχηλόν μας. Κάμνομεν κακὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, διὰ νὰ μὴ κάμωμεν καλὸν εἰς κανένα. Ὑπάρχουν φυσικοὶ δρόμοι διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν ἴδιον σκοπὸν, εἰς τὸν ὁποῖον τείνου, ἀλλὰ δὲν καταλήγου. Διατί πᾶσα ἀρετὴ πρέπει καὶ καλὰ νὰ διενεργῆται καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον; Διατί ὄλοι νὰ δίδουν δολλάρια; Ἡμεῖς οἱ χωρικοὶ περιερχόμεθα ἔτσι εἰς ἀμιχανίαν καὶ δὲν πιστεύομεν ὅτι ἐξ αὐτοῦ δύναται νὰ προκύψῃ τι καλόν. Δὲν ἔχομεν ἡμεῖς δολλάρια; οἱ ἔμποροι ἔχουν τοιαῦτα καὶ εἰμποροῦν νὰ τὰ δίδουν. Οἱ χωρικοὶ θὰ δώσουν σιτάρι, οἱ ποιηταὶ αἶχους, αἱ γυναῖκες ῥάψιμον, οἱ ἔργαται θὰ προσθέσουν τὴν ἐργασίαν τῶν χειρῶν των καὶ τὰ παιδία θὰ κουβαλήσουν ἄνθη. Καὶ διατί νὰ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλην τὴν χριστιανωσύνην τὸ νεκρὸν αὐτὸ βάρος τοῦ κυριακοῦ σχολεῖου; Εἶνε ὄρατον καὶ φυσικὸν τὰ παιδία νὰ ἐρωτοῦν καὶ οἱ ἄνδρες νὰ τὰ διδάσκουν, ἀλλὰ ὑπάρχει ἀρκετὸς καιρὸς πρὸς ἀπόκρισιν, ὅταν τίθενται αἱ ἐρωτήσεις. Μὴ κλείετε τοὺς νέους χωρὶς τὴν θέλησίν των εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ μὴ ἀναγκάζετε τὰ παιδία παρὰ τὴν θέλησίν των νὰ σᾶς ἀπειθῶν ἐρωτήσεις ἐπὶ μίαν ὥραν.

Ἐὰν κωτάξωμεν πιδ μακρὰ, τὰ πράγματα θὰ φανοῦν ὅλα ὅμοια. Οἱ νόμοι καὶ αἱ ἐπιστήμαι καὶ τὰ θρησκευτικὰ δόγματα καὶ οἱ τρόποι τῆς ζωῆς φαίνονται μία παρῳδία τῆς ἀληθείας. Ἡ κοινωνία μᾶς εἶνε φορτωμένη μ' ἓνα δυσκίνητον μηχανισμόν, ὁ ὁποῖος ὁμοιάζει τ' ἀπέραντα ὀδραγωγεία, ποὺ ἐκτίζαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ ὁποῖα ἔγιναν περιττὰ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ νόμου, ὅτι τὸ νερὸν ἀναβαίνει εἰς τὸ ὕψος τῆς πηγῆς του. Ἡ κοινωνία μᾶς εἶνε σάν ἓνα κινεζικὸν τείχος, ποὺ ἡμπορεῖ νὰ τὸ ὑπερηδῆσῃ κάθε εὐκίνητος Τάρταρος. Εἶνε στρατὸς ἐτοιμοπόλεμος, ὄχι τόσον καλὸς σάν τὴν εἰρήνην. Εἶνε

κυβέρνησις μὲ πολλοὺς βαθμοὺς, τίτλους καὶ ὑπουργήματα, ἐντελὲς περιττῆ, καθ' ἣν περιπτώσιν συνελύσεις τῶν πρώτων ἐκλογέων ἐθεωροῦντο ἐπίσης σκόπμοι.

Ἄς προσπαθήσωμεν νὰ λάβωμεν ἐν μάθημα ἀπὸ τὴν φύσιν, ἡ ὁποία πάντοτε ἐργάζεται μὲ ἀπλὰ μέσα. Ὅταν ὁ καρπὸς ὠριμάσῃ, πίπτει. Ὅταν πῆσῃ ὁ καρπὸς, θὰ πῆσῃ καὶ τὸ φύλλον. Ἡ κυκλοφορία τῶν νερῶν εἶνε μόνον πτώσις. Τὸ βᾶδισμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄλων τῶν ζώων εἶνε πτώσις πρὸς τὰ ἔμπροσ. Ὅλοι αἱ ἐργασίαι τῶν χειρῶν μᾶς καὶ αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις, ὡς σήκωμα, πελέκημα, σκάφημο, στήσιμο, κωπηλασία καὶ μορφοῦνται μὲ ἀδιάκοπον πτώσιν καὶ ὁ γήϊνος πλανήτης, ἡ σελήνη, ὁ κομήτης, ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες πίπτουν πάντοτε καὶ αἰωνίως.

Ἡ ἀπλότης τοῦ σύμπαντος διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὴν ἀπλότητα μᾶς μηχανῆς. Ἐκεῖνος, ποὺ ἐμβατεύει καθολοκληρίαν εἰς τὴν ἡθικὴν φύσιν καὶ γνωρίζει κατὰ βάθος πὸς ἀποκταῖ ἡ γνώσις καὶ μορφοῦνται ὁ χαρακτήρ, εἶνε σχολαστικὸς. Ἡ ἀπλότης τῆς φύσεως δὲν εἶνε κατὰ τὸν νὰ ἡμπορῆ κανεὶς εὐκόλα νὰ συλλαβίσῃ, ἀλλὰ εἶνε ἀνεξάντητος. Κατὰ κανένα τρόπον δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ἡ τελευταία ἀνάλυσις. Κρίνομεν τὴν σοφίαν ἐνὸς ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐλπίδα του, ἐπειδὴ γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἀνεξάντητος δύναμις τῆς φύσεως ν' ἀνταμβάνεται σημαίνει ἀθάνατον νεότητα. Αἰσθανόμεθα τὴν υπερβολικὴν γονιμότητα τῆς φύσεως, ὅταν συγκρίνομεν τ' αὐστηρὰ καὶ ἀκίνητα ὄνοματα καὶ τὰς διολήψεις μᾶς μὲ τὴν συνειδησίν μας, ἡ ὁποία πάντοτε διατελεῖ εἰς κίνησιν. Διὰ τὸν κόσμον εἴμεθα αἰρέσεις καὶ σχολαί, πολυμάθεια καὶ θρησκοληρία καὶ ἐν τούτοις εἴμεθα πάντοτε ἀδύνατοι βρέφη εἰς τὰ σπάργανα. Εἶνε εὐκόλον νὰ ἴδωμεν πὸς ἐγενήθη ὁ σκεπτικισμὸς. Κάθε ἀνθρώπος βλέπει ὅτι αὐτὸς εἶνε τὸ κέντρον ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁρμώμενος δικαιοῦται περὶ ὄλων τῶν πραγμάτων ν' ἀποφανθῆ ἐξ ἴσου καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς. Εἶνε γέρον, εἶνε νέος, εἶνε πολὺ σοφός, εἶνε καθολοκληρίαν ἀμαθῆς. Ἀκούει καὶ αἰσθάνεται τί λέγεις περὶ τοῦ Σεραφεῖμ καὶ περὶ τοῦ ἐπαίτου. Δὲν ὑπάρχει κανεὶς διαρκῶς σοφὸς ἀνθρώπος ἐκτὸς ἐκεῖνου, τὸν ὁποῖον ἐπισοοῦν οἱ στωϊκοί. Ὅταν ἀναγινώσκωμεν ἢ ὅταν περιγράφωμεν εἴμεθα μὲ τὸ μέρος τοῦ ἥρωος ἐναντίον τοῦ προδότου καὶ τοῦ ληστοῦ, ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ὅμως εἴμεθα ὁ ἀνανδρος ἐκεῖνος καὶ ὁ ληστὴς καὶ θὰ ἦμεθα πάλιν, — ὄχι εἰς τὰς ταπεινὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας, ἀλλὰ ἐν συγκρίσει μὲ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ ὕψος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ ἡ ψυχὴ.

Ὀλίγη προσοχὴ εἰς ἐκεῖνα, ποὺ καθημέραν συμβαίνουν γύρω μας, θὰ μᾶς ἐδεικνυεν ὅτι ἕνας ὑψηλότερος νόμος ἀπὸ τὸν νόμον τῆς θελήσεώς

μᾶς διαρρηθίμει ὄλα τὰ συμβάντα, ὅτι ὄλοι αἱ κοπιώδεις προσπάθειαι μᾶς εἶνε περιτταὶ καὶ ἄγονοι, ὅτι γινόμεθα δυνατοὶ καὶ θεῖοι μόνον εἰς ἐκεῖνο, ποὺ κάμνομεν εὐκόλα, ἀπλὰ καὶ ἀκουσίως, ἀρκοῦμενοι μόνον εἰς τὴν ὑπακοήν. Πίστις καὶ ἀγάπη — μία πιστεύουσα ἀγάπη — θὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ ἀνήκουστον βάρους φροντίδων. Ὡ ἀδελφοί μου, εἶνε Θεός. Εἶνε μία ψυχὴ εἰς τὸ κέντρον τῆς φύσεως καὶ ὑπεράνω ἀπὸ τὴν θέλησιν κάθε ἀνθρώπου εἰς τρόπον ὅστε κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ βλάψῃ τὸ σύμπαν. Αὐτὴ τόσον ἐνεφύσασεν εἰς τὴν φύσιν τὴν δυνατὴν μαγείαν τῆς, ὅστε προκόπομεν, ἐὰν ἀκολουθοῦμεν τὴν συμβουλήν τῆς καὶ ἐὰν θέλωμεν νὰ πληρώσωμεν τὰ πλάσματά τῆς, τὰ χεῖρα μᾶς παραλύονται καὶ πλῆττον τὸ ἴδιόν μας στῆθος. Ὅλη ἡ πορεία καὶ ἡ διατάξις τῶν πραγμάτων εἶνε τοιαύτη, ὅστε νὰ μᾶς διδάσῃ πίστιν. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπακούωμεν. Διὰ τὸν καθένα μᾶς ὑπάρχει καὶ ὁ κατάλληλος ὀδηγὸς καὶ ἐὰν τελώμεν τὸ ὄψ με προσοχῆν, ἢ ἀκούσωμεν τὰ λόγια, ποὺ πρέπει. Διατί χρεωστεῖς νὰ ἐκλέξῃς μὲ τόσον κόπον τὴν θέσιν σου, τὸ ἐπαγγελμῆ σου, τοὺς φίλους σου, τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας σου καὶ τῆς διασκέδασέως σου; Βεβαίως ὑπάρχει κατὰ διὰ σέ, ποὺ εἶνε ὀρθὸν καὶ δυνατόν, ποὺ ἐκ τῶν προτέρων ἀποκλείει τὴν ἀνάγκην τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀσθαίρετου ἐκλογῆς. Διὰ σέ μία πραγματικότης ὑπάρχει, μία θέσις καὶ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα σοὺ ἀρμόζουν. Θέσε τὸν ἑαυτὸν σου μέσα εἰς τὸ ρεῦμα τῆς δυνάμεως καὶ σοφίας, τὸ ὁποῖον ζωογονεῖ καὶ ἐμφυλῶν ὄλους, ποὺ ἔχει μέσα του, καὶ χωρὶς κόπον θὰ καταλήξῃς εἰς τὴν ἀλήθειαν, εἰς τὸ δίκαιον καὶ εἰς τελείαν ἱκανοποίησιν. Τότε θ' ἀποπομοῦσῃς ὄλους, ποὺ σὲ ἀντιλέγουν. Τότε σὺ εἶσαι ὁ κόσμος, τὸ μέτρον τοῦ δικαίου, τῆς ἀληθείας, τοῦ κέλους. Ἐὰν δὲν ἦμεθα πάντοτε οἱ παραπονοῦντες μὲ τὰς ἐλπεινὰς μᾶς ἀναμίζεις, ἡ ἐργασία, ἡ κοινωνία, ἡ φιλολογία, ἡ τέχνη, ἡ θρησκεία τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐπρόκοπτε πολὺ καλλίτερα καὶ θὰ ἐθεμελιώμετο ὁ οὐρανός, ὁ ὁποῖος ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου καὶ σήμερον ἀσίμμη ἐπροφητεύθη βαθέως εἰς τὴν καρδίαν καὶ θὰ ὑπῆρχε τώρα ἔδω, ὅπως εἶνε τὸ ῥόδον καὶ ὁ ἄηρ καὶ ὁ ἥλιος.

Λέγω: μὴ ἐκλέγῃς, ἀλλ' αὐτὸ εἶνε μία ἐκφρασις, μὲ τὴν ὁποίαν ἠθέλα νὰ εἰπῶ ἐκεῖνο, ποὺ συνήθως ὀνομάζομεν οἱ ἀνθρώποι ἐκλογῆν, ὅποτε ὁ ἀνθρώπος συμμετεχει μόνον μονομερῶς, ἐκλέγαν μὲ τὰς χεῖρας, τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰς ἐπιθυμίας καὶ ὄχι μὲ ὄλον του τὸ εἶναι. Ἐκείνο ὅμως, ποὺ ἀποκαλῶ τὸ ὀρθὸν καὶ ἀγαθόν, εἶνε ἡ ἐκλογὴ τῆς φύσεώς μου καὶ ἐκεῖνο, ποὺ ὀνομάζω οὐρανόν καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον τείνω ἐκ βάθους ψυχῆς, εἶνε ἡ καταστασις, ἡ θέσις, ἡ ὁποία εἶνε ἀξιοζήλος διὰ τὴν φύσιν μου καὶ ἡ

δραίσις, τὴν ὁποίαν προσπαθῶ ν' ἀναπτύξω καὶ ὅλην μου τὴν ζωὴν εἶνε ἡ ἐργασία, ἡ ὁποία ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ προσόντα μου. Πρέπει νὰ ἐπιμένωμεν, ὅστε ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ καθημερινοῦ του ἐπαγγέλματος ἢ τῆς ἐργασίας νὰ ἴηγε προσίτος εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον. Δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ δικαιολογῇ τὰς πράξεις του μὲ τὸν λόγον ὅτι εἶνε συνήθεια καὶ ἔθιμον εἰς τὸ ἐπάγγελμά του. Τί κοινὸν ἔχει μὲ τὰς κακὰς πράξεις του; Ὁ χαρακτήρ του δὲν τοῦ εἶνε ἀρκετὸν ἐπάγγελμα;

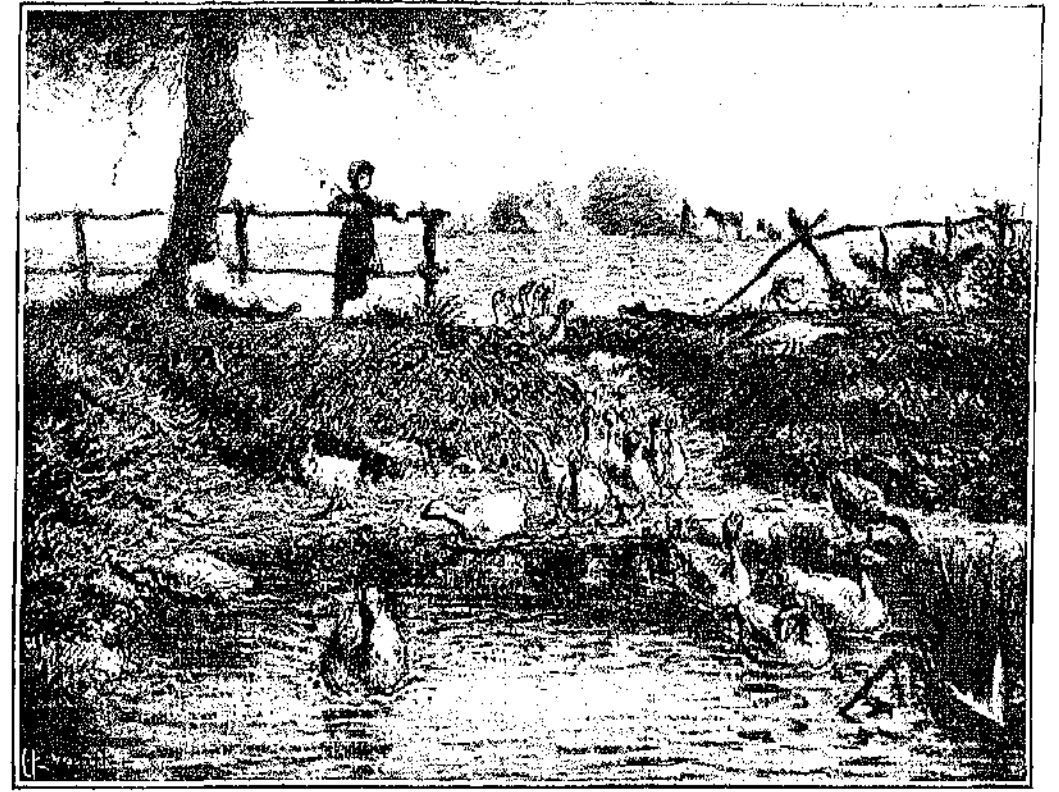
Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἰδικήν του κλησίαν. Ἡ ἰδιοφυία εἶνε ἡ φήμη. Ὁλόκληρος ὁ χωρὸς εἶνε ἀνοικτὸς ἐμπροσθέν του εἰς μίαν διεύθυνσιν. Ἐχει προσόντα, τὰ ὁποῖα σιωπηλῶς τὸν προσκαλοῦν ἐκεῖ πρὸς μίαν ἀτελείωτην προσπάθειαν. Ὁμοιάζει μὲ τὸ πλοῖον εἰς τὸ ρεύμα τοῦ ποταμοῦ, διότι εἰς ὅλα τὰ μέρη ἀπαντᾷ προσκόμματα καὶ μόνον πρὸς μίαν διεύθυνσιν ἀφῆρησαν ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ γλυστράει ἡσυχα ἡσυχα ἐπάνω εἰς μίαν διώρυγα, ἡ ὁποία δλονὲν γίνεται βαθύτερη καὶ φθάνει τέλος εἰς μίαν ἀπέραντον θάλασσαν. Αὕτη ἡ ἰδιοφυία καὶ αὕτη ἡ κλησίς ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν διοργάνωσιν του ἢ ἀπὸ τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐνοσηρόνεται μέσα εἰς ἐκεῖνον ἡ ψυχὴ τοῦ παντός. Ἐχει τὴν τάσιν νὰ κάμῃ τι, ποῦ τοῦ εἶνε εὐκολον καὶ καλόν, ἅμα ἔχει γίνε, τὸ ὁποῖον ὅμως κἀνεὶς ἄλλος ἄνθρωπος δὲν ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ. Δὲν ἔχει κἀνεὶν ἀντίβλητον. Διότι ὅσον πιστότερα ἀκολουθεῖ τὴν ἰδικήν του δύναμιν, τόσον περισσότεραν διαφορὰν θὰ δεῖξῃ τὸ ἔργον του ἀπὸ τὸ ἔργον ἐνὸς ἄλλου ὁποιοῦδήποτε. Ἡ φιλοδοξία του εἶνε ἀκριβῶς ἀνάλογος μὲ τὰς δυνάμεις του. Τὸ ἕψος τῆς κορυφῆς τοῦ πυργίσκου ὀρίζεται ἀπὸ τὸ πλάτος τῆς βάσεως. Κάθε ἄνθρωπος αὐτὴν τὴν κλησίαν ἔχει διὰ τῆς δυνάμεως νὰ κάμῃ κατὰ ἰδιόρρυθμον καὶ κἀνεὶς ἄνθρωπος δὲν ἔχει μίαν ἄλλην κλησίαν. Ἡ ἀξίωσις ὅτι αὐτὸς ἔλαβεν ἄλλην κλησίαν, ὅτι ἔχει ἄλλον προορισμὸν ὡς πρὸς τὸ ἄνομά του, τὴν ἀτομικὴν ἐκλογὴν καὶ τὰ ἔξωτερικὰ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα τὸν ξεχωρίζουν ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν συνήθων ἀνθρώπων, εἶνε φανατισμὸς καὶ προδίδει ὅτι δὲν ἔμπορεῖ ν' ἀντιληφθῇ εἰς ὅλα τὰ καθέκαστα τὸν ἑνα νοῦν, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ὑπόληψις τοῦ αὐτοῦ δὲν ἰσχύει.

Ἐκεῖ, ποῦ ἐκτελεῖ τὴν ἐργασίαν του, κάμνει αἰσθητὴν τὴν ἄλλειψιν, ποῦ ἔμπορεῖ νὰ ἐπανορθώσῃ καὶ παραγεῖ τότε τὴν ἀπόλαυσιν, ἡ ὁποία πηγάζει ἀπὸ τὴν εἰδικότητά του. Ἐκεῖ ποῦ ἐκτελεῖ τὴν ἐργασίαν του, ἀναπτύσσεται ὁ ἴδιος. Αὕτη εἶνε ἡ κακία τῆς δημοσίου δημοτικῆς μας, ὅτι δὲν ξεύρει τὴν ἀφοσίωσιν. Ἐπρεπεν ὅπουδήποτε ὄχι μόνον κάθε δῆτωρ, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄνθρωπος ν' ἀφίγη ὅλας διόλου ἐλεύθερα τὰς

ἡνίας, νὰ ὀμιλῇ καθαρὰ καὶ μὲ εὐκρίνειαν ἢ νὰ ἐργάζεται χάριν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς θελήσεως, ποῦ εἶνε μέσα του. Ἡ γενική παρατήρησις εἶνε ὅτι ὁ ἄνθρωπος προσαρμόζεται, ὅπου ἔμπορεῖ εἰς τὰς διαφορὰς συνηθείας τοῦ ἔργου ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος, εἰς τὸ ὁποῖον τυχαίως περιέρχεται, καὶ τὸ κληρονομιάζει, ὅπως καὶ τὸ κτήνος στρέφει τὸν τροχόν. Τότε καὶ αὐτὸς εἶνε τμήμα τῆς μηχανῆς, ποῦ θέτει εἰς κίνησιν χαμένους εἶνε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Ἐφ' ὅσον δὲν κατορθώνει νὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κατὰ ἀπὸ τὸ μεγαλεῖόν του καὶ ἀπὸ τὴν συμμετρίαν του, δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἴρῃ ἀκόμη τὴν κλησίαν του. Χρεωστὴ νὰ εἴρῃ εἰς αὐτὴν μίαν διεξοδὸν διὰ τὸν χαρακτήρα του, εἰς τρόπον ὅστε νὰ ἔμπορεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἔργον του πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των. Ἐάν ἡ ἐργασία του εἶνε ποταπή, πρέπει νὰ τὴν κάμῃ ἐλευθέραν καὶ μεγάλην μὲ τὰς σκέψεις του καὶ μὲ τὸν χαρακτήρα του. Ὅτι δῆποτε καὶ ἂν ἡξέουρη ἢ σκέπτεται, ὅτι δῆποτε καὶ ἂν, κατὰ τὴν γνώμην του, ἴηγε ἀξίον νὰ ἐκτελεσθῇ, αὐτὸς χρεωστὴ νὰ τὸ ἀνακοινώσῃ, εἰ δὲ μὴ οἱ ἄνθρωποι ποτὲ δὲν θὰ τὸν γνωρίσουν καὶ δὲν θὰ τὸν τιμῶσιν. Εἴσαι ἀνόητος, εἰς τὸν χαρακῶνσαι ὅπισθεν τῆς πτωχείας καὶ τῆς κενῆς τυπικότητος ἐκείνου ποῦ κἀμνεῖς, ἀντὶ νὰ τὸ μεταβάλλῃς εἰς τὸ εὐπειθὲς ὄργανον τοῦ χαρακῆρός σου καὶ τῶν σκοπῶν σου.

Ἐκτιμῶμεν μόνον τὰς ἀσολίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀπὸ πολλοῦ ἀπονέμεται ὁ ἔπαινος τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν παρατηροῦμεν ὅτι πᾶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ, ἐπιδέχεται Θετικὴν τῶ ὄντι ἐκτέλεσιν. Νομίζομεν ὅτι τὸ μεγαλεῖον διὰ παντός μετεδόθη εἰς μερικοὺς τύπους καὶ συνυφάνθη μὲ μερικά καθήκοντα καὶ συνεδέθη μὲ ὀρισμένα τινὰ ὑπουργήματα καὶ ἀφορισμὸς καὶ δὲν βλέπομεν ὅτι ὁ Παγανίνης ἔμπορεῖ νὰ βγάλῃ ἔκαστα καὶ ἐνθουσιασμὸν ἀπὸ μίαν χορδὴν κατωμένην ἀπὸ ἐντερον καὶ ὁ ἥρωας ἀπὸ τὴν ἀρανῆ καὶ ἀθλίαν κατοικίαν τῶν γονέων του. Ἐκεῖνο, ποῦ ἡμεῖς ἀποκαλοῦμεν ἀρανῆ κοινωνίαν καὶ χυδαίαν καταγωγὴν, εἶνε ἡ κοινωνία καὶ ἡ καταγωγὴ, τῆς ὁποίας ἡ πολιτικὴ δὲν ἐγγράφη ἀκόμη, τὴν ὁποίαν ὅμως πρέπει σὺ μετ' ὀλίγον νὰ κάμῃς τόσον ἐπίφθονον καὶ διάσημον ὅσον τὸ ἐπιτρέπουν αἱ δυνάμεις σου. Εἰς τὰς ἐκτιμήσεις μας πρέπει νὰ βλέπωμεν τί μᾶς διδάσκουν οἱ βασιλεῖς. Περὶ τῶν καθηκόντων τῆς φιλοξενίας, περὶ τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν, περὶ τῆς σημασίας τοῦ θανάτου ὁ βασιλικὸς οἶκος κάμνει τὴν ἰδικήν του ἐκτίμησιν καὶ κάθε βασιλικὸς νοῦς θὰ κάμῃ τὸ ἴδιον. Νὰ ἔχῃς τὴν συνήθειαν νὰ ὀρίζῃς ἐκ νέου κάθε ἀξίαν — αὐτὸ εἶνε ὑψηλοφροσύνη.

Ἐκεῖνο, ποῦ κάμνει ἕνας ἄνθρωπος, αὐτὸ καὶ ἔχει. Τί κοινὸν ἔχει μὲ τὴν ἐπιδοκίαν ἢ τὸν φόβον;

ΚΗΝΕΣ

ΥΠΟ Δ. Ν. ΜΑΛΛΕ

Ἡ δυνάμις του εἶνε μέσα εἰς τὸν ἴδιον. Νὰ μὴ θεωρῇ ὡς διαρκὲς κανὲν ἀγαθὸν ἐκτὸς ἐκείνου, τὸ ὁποῖον βράσιν ἔχει τὴν φύσιν του καὶ χρεωστὴ νὰ προέλθῃ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐφ' ὅσον εἶνε. Τ' ἀγαθὰ τῆς τύχης ἔμποροῦν νὰ ἐργωνται καὶ νὰ παρερχονται, ὡς τὰ φύλλα τοῦ θέρους, ἅς τὰ διασκορπίσῃ εἰς τοὺς ἀνέμους ὡς τὰ βραχύβια σημάδια τῆς ἀτελεσιτέτου γονιμότητός της.

Ὅτι εἶνε ἰδικόν του ἐκεῖνο ἔμπορεῖ καὶ νὰ ἔχῃ. Τὸ δαιμόνιον ἐνὸς ἀνθρώπου, ἡ ἰδιοφυία του, ποῦ τὸν διακρίνει ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀνθρώπου, ἡ ἐπιδεκτικότης του διὰ μίαν κατηγορίαν ἐπιδράσεων, ἡ προτίμησις ἐκείνου, ποῦ ἀρμόζει εἰς αὐτὸν καὶ ἡ ἀπόρριψις ἐκείνου, ποῦ τοῦ εἶνε ἀχρηστον, ὀρίζουν δι' αὐτὸν τὸν χαρακτήρα τοῦ σύμπαντος. Ἐνας ἄνθρωπος εἶνε μέθοδος, προϊούσα κατάταξις, εἶνε ἀρχὴ τῆς ἐκλογῆς, διότι ὅπου καὶ ἂν πηγαίνῃ, συναθροίζει ἐκεῖνο, ποῦ εἶνε ὁμοίον του. Ἀπὸ τὴν πολλότητα, ποῦ εἶνε γύρω του καὶ τὸν περιστοιχίζει, αὐτὸς λαμβάνει μόνον τὸ ἰδικόν του. Ὁμοιάζει ἕνα ἀπὸ ἐκείνους τοὺς κορυμνοὺς τῶν δένδρων, ποῦ τοὺς ἐκτείνουν ἀπὸ τὴν ὄχθην εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ διὰ νὰ συλλέξουν τὰ ξύλα, τὰ ὁποῖα παρασύρει τὸ νερόν, ἢ τὸν μαγνήτην μεταξὺ τῶν συντριμ-

μάτων τοῦ χάλυβος. Ἐκεῖνοι αἱ πράξεις, λόγοι καὶ πρόσωπα, ποῦ ἐντυπώνονται εἰς τὴν μνήμην του χωρὶς νὰ εἴπωρῃ νὰ εἰπῇ διατί, μένουν διὰ τὸν λόγον ὅτι ἔχουν μίαν σχέσιν μὲ αὐτόν, ἡ ὁποία εἶνε δὲν κατενοήθη ἀκόμη, δὲν θὰ εἰπῇ ὅτι καὶ εἶνε ὀλιγώτερον πραγματικῆ. Εἶνε δι' αὐτὸν σύμβολα τῆς ἀξίας, ἐπειδὴ ἔμποροῦν νὰ ὑποδηλοῦν ἐδάφη τῆς συνειδήσεώς του, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὸς μίτην θ' ἀνεξήτῃ ν' ἀνεύρη λόγους εἰς τὰς καθιερωμένας εἰκόνας τῶν βιβλίων καὶ ἄλλων ἀνθρώπων. Ἐκεῖνο, ποῦ κινεῖ τὴν προσοχὴν μου, πρέπει καὶ νὰ τὸ ἔχω, ὅπως ἐξέχουμα πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος κρούει τὴν θύραν μου, ἐν ᾧ πλείστοι ἄλλοι ἐπίσης ἀξιώλογοι ὡς αὐτὸς περνῶν ἀπὸ τὴν θύραν μου χωρὶς νὰ δώσω εἰς αὐτοὺς καμμίαν προσοχὴν. Ἀρκεῖ, ποῦ αὐταὶ αἱ λεπτομέρειαι μοῦ δμιλοῦν. Μερικὰ ἀνέκδοτα, μερικά χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα, μία συμπεριφορὰ, ἐν πρόσωπον, μερικά δευτερεύοντα συμβάντα ἐνετυκώθησαν εἰς τὴν μνήμην μου μὲ τόσην ἐντασιν, ἡ ὁποία δὲν συμβιβάζεται καθόλου μὲ τὴν φαινομενικὴν των σημασίαν, ἐν τὰ μετρήσῃς μὲ τὰ συνήθη μέτρα. Ἀναφέρονται εἰς τὴν ἰδικήν μου ἐμφυτον ἰδιότητα. Ν' ἀρήσῃς ὅλην των τὴν βαρύτητα καὶ

πρόεξε νὰ μὴ τ' ἀπορρίψῃς καὶ νὰ μὴν ἀποβλέψῃς εἰς τὰ συνήθως καθιερωμένα παραδείγματα καὶ γεγονότα. Ἐκείνο, ποῦ ἡ καρδιά σου θεωρεῖ μέγα, εἶνε μέγα.

Ἐφ' ὧν τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια σμφρονοῦν μὲ τὴν φύσιν τοῦ καὶ μὲ τὸ πνεῦμά του, ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα. Ἀπὸ παντοῦ ἡμπορεῖ νὰ πείρῃ διὰ ἀνίκει εἰς τὴν πνευματικὴν του ἰδιοκτησίαν καὶ τίποτε ἄλλο δὲν ἡμπορεῖ νὰ πείρῃ, ἔστω καὶ ἂν ἦναι ὄλαι αἱ θύραι ἀνοικταί, καὶ πᾶσα δύναμις τῶν ἀνθρώπων δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ πείρῃ τόσο πολλὰ. Εἶνε μάλιστα νὰ προσπαθῆς νὰ φυλάξῃς ἕνα μυστικὸν εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δικαιοῦται νὰ τὸ γνωρίσῃ. Λέγεται μοναχῶ του. Ἡ ψυχὴ ἐκεῖνη διδάσκει, εἰς τὴν ὁποῖαν ἡμπορεῖ νὰ μᾶς περιγαγῇ εἰς φίλος, εἶνε ἐκδηλώσεις τοῦ κράτους τοῦ ἐφ' ἡμῶν. Ἐπὶ τῶν ἰδεῶν τῆς ψυχικῆς ἐκεῖνης διαθέσεως ἔχει ἕν δικαίωμα καὶ ἡμπορεῖ νὰ ἐκβιάσῃ ὄλαι τῆς τὰ μυστικά. Αὐτὸ εἶνε νόμος, τὸν ὁποῖον ἐφαρμόζουν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες εἰς τὴν πράξιν. Ὅλαι αἱ φρικαλεότητες τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, αἱ ὁποῖαι εἶχαν ἐμπνεύσει τόσο φόβον εἰς τὴν Ἀυστρίαν, δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τοὺς δικλωμάτας τῆς. Ὁ Ναπολέων ἴσως ἔστειλε τὸν κύριον de Narbonne εἰς τὴν Βιέννην, ὁ ὁποῖος ἀνέκων εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐπατριδῶν, εἶχε τὴν ἠθικὴν, τοὺς τρόπους καὶ τοὺς τίτλους τῆς τάξεως ταύτης, ἐπειδὴ, καθὼς ἔλεγεν, εἶνε ἀπαράτητον νὰ στείλῃ εἰς τὴν παλαιὰν ἀριστοκρατίαν τῆς Εὐρώπης ἄνδρας ἀπὸ τοὺς κύκλους, οἱ ὁποῖοι πραγματικῶς ἀποτελοῦν ἕν εἶδος μυστικῆς ἑταιρείας. Ὁ κύριος de Narbonne ἐμυήθη εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν δύο ἐβδομάδων εἰς ὄλαι τ' ἀπύκνυρα τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτῆς.

Τίποτε δὲν φαίνεται τόσο εὐκόλον, ὅσον τὸ νὰ ὀμιλῆς καὶ νὰ γίνεσαι καταληπτός. Καὶ ὁμοῦ ἡμπορεῖ νὰ εὗρῃ τις ἐπὶ τέλους ὅτι αὐτὸ εἶνε τὸ ἰσχυρότερον πρόχωμα καὶ ὁ στερωότερος δεσμός, — ὅτι ἔγινε καταληπτός καὶ ἐκεῖνος, ποῦ παρεδέχθη μίαν γνώμην, ἡμπορεῖ νὰ εὗρῃ εἰς αὐτὴν τὰ ὀληρότερα δεσμά.

Ἐάν τις διδάσκαλος ἔχῃ μίαν πεποιθήσιν, τὴν ὁποῖαν θέλει νὰ κρύψῃ, οἱ μαθηταὶ του νὰ κατηγοροῦν καὶ εἰς αὐτὴν τόσο ὅσον καὶ εἰς ὁποιαδήποτε ἄλλην, ποῦ θέλει νὰ φανερώσῃ. Ἐάν χύσῃ νερὸν εἰς ἕν δοχεῖον μὲ διαφόρους γύρους καὶ γωνίας, εἶνε μάλιστα νὰ λέγῃς: θέλω νὰ τὸ χύσω μέσα εἰς αὐτὸν ἢ εἰς ἐκεῖνον τὸν γύρον — τὸ νερὸν θὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἴδιον ἕπος εἰς ὄλους τοὺς γύρους. Οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται καὶ ἀποδεικνύουν δι' ἔργων τὰς συνεχείας τῆς διδασκαλίης σου χωρὶς νὰ ἡμποροῦν ν' ἀποδείξουν πῶς ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτὴν. Δεῖξέ μας ἕνα τόξον

τοῦ κύκλου καὶ ὁ καλὸς μαθηματικὸς θὰ σχηματίσῃ ὀλόκληρον τὸ σχῆμα. Πάντοτε ἀπὸ τὸ ὄρατον συμπεραίνομεν τὸ ἀόρατον. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ πλήρης συνεννόησις, ποῦ ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν σοφῶν ἀνθρώπων διαφόρων γενεῶν. Δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ θάψῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἰδέας του τόσο βαθειὰ εἰς τὸ βιβλίον του, ὥστε νὰ μὴ τὰς ἀνακαλύψουν ὁ χρόνος καὶ οἱ ὀμόφρονες του. Ὁ Πλάτων εἶχε μίαν ἀπόκρυφον διδασκαλίαν, δὲν εἶνε; Τὶ ἀπόκρυφον ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀπὸ τὰ μᾶτια τοῦ Βίκωνος ἢ τοῦ Μονταίνου ἢ τοῦ Καντίου; Δι' αὐτὸ ἔλεγεν ὁ Ἄριστοτέλης περὶ τῶν ἔργων του: «ἐδημοσιεύθησαν καὶ δὲν ἐδημοσιεύθησαν».

Κάνεις δὲν ἡμπορεῖ νὰ μᾶθη ἐκεῖνο, ποῦ δὲν εἶνε προσητομασμένος νὰ μᾶθη, ὀσονδήποτε πλησίον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἂν ἦνε τὸ ἀντικείμενον. Ὁ χημικὸς ἡμπορεῖ καὶ τὰ πολυτιμότερα μυστικά του νὰ φανερώσῃ εἰς ἕνα ξυλουργόν, ὁ ὀκοτὸς δι' αὐτῶν δὲν θὰ γίνῃ σοφώτερος, — μυστικά, τὰ ὀποῖα κατ' οὐδένα τρόπον θὰ μετέδιδεν εἰς ἄλλον χημικόν. Ὁ Θεὸς μᾶς προσφυλάσσει πάντοτε ἀπὸ ἰδέας, διὰ τὰς ὀποῖας δὲν εἶμεθα ἀκόμη ὀριμοὶ. Μία σκέπη ἐμποδίζει τὰ μᾶτια μας νὰ ἴδωμεν πράγματα, τὰ ὀποῖα μᾶς ἀτενίζουν κατὰ πρόσωπον, ἔως ὅς νὰ ἔλθῃ ἡ ὄρα, ποῦ τὸ πνεῦμά μας θὰ ἦνε ὀριμον δι' αὐτὰ: τότε δὲ τὰ βλέπομεν καὶ ὁ καιρὸς, ποῦ δὲν τὰ ἐβλέπαμεν, μᾶς φαίνεται σὰν ὄνειρον.

Ὅχι εἰς τὴν φύσιν, ἀλλὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶνε τὸ καλὸν καὶ ὄλη ἡ ἀξία, ποῦ βλέπει. Ὁ κόσμος εἶνε πολὺ ἄθεος καὶ ὄλην του τὴν λάμψιν τὴν χρωσσεῖ εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν, ποῦ ὄλαι τὰ ἐξυπνώνει καὶ τὰ χρυσώνει. «Ἡ γῆ γεμίζει τοὺς κόλπους τῆς μὲ λαμπρὰ χρωσμάτια», τὰ ὀποῖα δὲν εἶνε ἰδιὰ τῆς. Ἡ κοιλὰς τῶν Ἰερμπτῶν, τὸ Ἰβόλι καὶ ἡ Ῥώμη εἶνε χῶμα καὶ νερόν, βράχοι καὶ ὀδρανός. Καὶ εἰς πλείστους ἄλλους τόπους ὄνάρχουν ἐπίσης χῶματα καὶ βράχοι καὶ νερόν, ἀλλὰ δὲν μᾶς συγκινοῦν.

Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε καλύτεροι ἔνεκα τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, τοῦ ὀρίζοντος καὶ τῶν δένδρων, ἀπαράλλακτα καθὼς δὲν παρετηρήθη ἔως τώρα οἱ θυρωροὶ τῶν Μουσείων τῆς Ῥώμης ἢ οἱ ὄπηρέται διδασκῶν ζωγράφων νὰ ἔχουν ὄψηλοτέρας ἰδέας ἢ οἱ βιβλιοθηκῶριοι νὰ ἦνε σοφώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἄνθρώπους. Ὑπάρχει κάποια μαγεία εἰς τὴν διαγωγὴν ἑνὸς μορφωμένου καὶ εὐγενοῦς ἀνθρώπου, ὁ ὀποῖος εἶνε χαμένος διὰ τὰ μᾶτια τοῦ χονδροῦ καὶ προστίχου ἀνθρώπου — ὀμοῖος μὲ τὰ ἄστρα ἐκεῖνα, τῶν ὀποῖων τὸ φῶς δὲν ἐφθασεν ἀκόμη εἰς ἡμᾶς.

Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἴδῃ ἐκεῖνο, ποῦ παρᾶγει ὁ ἴδιος. Τὰ ὄνειρά μας εἶνε ἢ συνέχαι

τῆς ξυπνητῆς μας συνειδήσεως. Αἱ ὀπτασίαι τῆς νυκτὸς ἔχουν σχέσηιν μὲ τὰ ὄραματα τῆς ἡμέρας. Φοβερὰ ὄνειρα εἶνε ἰπερβολαὶ τῶν ἄμαρτιῶν τῆς ἡμέρας. Τὰς κακὰς κλίσεις μας βλέπομεν νὰ ἐνσαρκώνονται εἰς τερατώδεις μορφασμούς. Εἰς τὰς ἄλλεις ὁ ὀδοιπὸρος βλέπει ἔνιότε τὴν σκιάν του νὰ μεγαλώνη γιγαντιαίως εἰς τρόπον ὥστε κάθε κίνησις τῆς χειρὸς του νὰ προκαλῇ φρεβῆν. «Παιδιά μου», ἔλεγεν ἕνας γέρον πρὸς τοὺς υἱούς του, οἱ ὀποῖοι εἶχαν ἴδῃ μὲ τρόμον μίαν μορφήν εἰς τὸ σκότος τοῦ προαυλίου, «παιδιά μου, ποτὲ δὲν θὰ ἴδῃτε τίποτε, ποῦ νὰ ἦνε χειρότερον ἀπὸ σᾶς τοὺς ἴδιους». Ὅπως εἰς τὰ ὄνειρα, ἔτσι καὶ εἰς ὄχι ὀλιγώτερον πρόσκαιρα συμβάντα τοῦ κόσμου κάθε ἄνθρωπος βλέπει τὸν ἑαυτὸν του νὰ προσλαμβάνῃ γιγαντιαίας διαστάσεις, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ ὅτι τὸ τέρας αὐτὸ εἶνε αὐτὸς ὁ ἴδιος. Τὸ καλὸν συγκρινόμενον μὲ τὸ κακόν, ποῦ βλέπει, ἔχει τὴν ἴδιαν σχέσηιν ὄπως ἡ καλοσύνη του μὲ τὴν καίαν του. Κάθε ἰδιότης τοῦ πνεύματός του μεγαλοποιεῖται εἰς κᾶποιον γνώριμον, ἐπίσης δὲ καὶ κάθε ὀρυμὴ τῆς καρδίας του. Ὅμοιάζει τὴν χιαστὴν δένδροφυ-

τεῖαν, εἰς τὴν ὀποῖαν πάντοτε μετροῦν πέντε, — ἔξ ἀνατολῶν, ἔξ δυσμῶν, ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ νότον, ἢ μίαν ἀκροστιχίδα, ἢ ὄποια εἰς τὴν ὄσχην, εἰς τὸ μέσον καὶ εἰς τὸ τέλος δίδει ἕν ὄνομα. Καὶ διατὶ ὄχι; Προσκολλᾶται εἰς ἕν πρόσωπον καὶ ἀποφεύγει ἕν ἄλλο, καθὼς ὄσον τοῦ εἶνε ὄμοιον ἢ ἄνόμοιον, καὶ ἐπιζητεῖ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τοὺς φίλους του καὶ μάλιστα εἰς τὴν σμφερρομένην του καὶ εἰς τὰς πράξεις του, εἰς τὰς συνηθείας του καὶ εἰς τὰς ὄρέξεις καὶ τέλος παρουσιάζεται παντοῦ μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἔχῃς πιστὴν τὴν εἰκόνα του, ἐάν προσβλέψῃς τὴν κατάστασιν καὶ τὰς σχέσεις του.

ἡμπορεῖ νὰ διαβῆς ἐκεῖνο, ποῦ γράφει. Τὶ μποροῦμεν νὰ ἴδωμεν καὶ ν' ἀντικησῶμεν ἐκτὸς ἐκεῖνου, ποῦ εἶμεθα; Παρετήρησε ἕνα φρόνιμον ἄνθρωπον πῶς ἀνεγίνωσκε τὸν Βιοργίλιον. Καλὰ, ὁ συγγραφεὺς ἐκεῖνος εἶνε χῶμα διάφορα βιβλία διὰ χῶλια διάφορα πρόσωπα. Πᾶρε τὸ βιβλίον εἰς τὰς δύο χεῖρας σου καὶ διάβασε ὄσον θέλεις, ποτὲ δὲν θὰ εἴδῃς ἐκεῖνο, ποῦ εἴσται ἐγώ. Ἐάν ἕνας νυκτῶν ἀνεγνώστης ἤθελε νὰ ἔχῃ τὸ μονοπῶλιον τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀπολα-

ΖΑΑΠΙΣ

σεως ἐξ αὐτῆς, δὲν δὲ ἦτο περισσότερο βέβαιος περὶ αὐτῆς τώρα, ὅπου τὸ βιβλίον μετεφράσθη εἰς τὸ ἀγγλικόν, παρὰ ἐὰν ἦτο φιλικισμένον εἰς τὴν γλώσσαν τῶν κατοίκων τῆς Βορνεού. Τὸ καλὸν βιβλίον εἶνε ὅπως καὶ ἡ καλὴ συναναστροφὴ. Φέρε ἓνα χυδαῖον ὑποκείμενον εἰς κύ-

κλον ἀνθρώπων μὲ ἀληθινὴν μόρφωσιν καὶ ὁ κόπος σου θὰ ἦνε χαμένος· δὲν εἶνε ὁμοίος τῶν. Κάθε κοινωνία μόνη τῆς προφυλάσσεται. Εἶνε ἐντελῶς ἀπρόσβλητος καὶ αὐτὸς δὲν ἀνήκει μεταξὺ ἐκείνων, ἐν καὶ μὲ τὸ σῶμά του εἶνε μέσα εἰς τὸ ἴδιον δωμάτιον.

[Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές] Μεταφραστὴς Θ. Χ. ΦΩΡΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΣ—ΤΑ ΔΕΝΔΡΑ ΤΗΣ ΑΚΤΗΣ

Η Φύσις ἀντιδρῶσα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ὄντων, τὰ ὅποια αὐτὴ ἡ ἴδια ἐγέννησεν, εἶρε τὸν θαυμαστότερον τρόπον νὰ δυναμώσῃ τὰς ζωϊκὰς αὐτῶν ἰκανότητας. Ὅπως ἐκδηλώνει τὴν ἀγάπην τῆς πρὸς τὰ τέκνα τῆς μὲ τρόπον ἀπροσδόκητον καὶ ὁμοιάζοντα μὲ τὸ μῖσος. Ἡ ἀγάπη τῆς γίνεται ἀρρομὴ ἀτελειῶτων γεννήσεων καὶ ὁ πόλεμος εἶναι τὸ μέσον τῆς ἰσχυροποιήσεως, τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς προόδου τῶν ὄντων· μὲ τὸν θάνατον ξαναγεννᾷ ἀκαταπαύστως τὴν ζωὴν καὶ μὲ τὴν ἀντίδρασιν κάμνει τὴν ἐπιλογὴν τῶν εἰδῶν· ὁ ἔρωτάς τῆς εἶναι, ἡ ἀφθονία καὶ ἡ ποιικιλία τῶν μορφῶν, ὁ ἐκλεκτισμὸς καὶ ἀπάνω ἀπὸ ὅλα ἡ δύναμις· σχεδὸν εἶναι τὸ ἀποκλειστικὸν θέαμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀρθεύεται, ἡ δύναμις· καὶ ἡ διαρκὴς ἐπιθυμία τῆς εἶναι ἡ αἰωνιότης. Εἶναι, ὡσὰν ὁ θεῖος διαλογισμὸς τῆς Θεότητος, ἡ ὁποία ἔκαστε μέσα εἰς τὰς φλόγας τὸ τρυφερὸν σῶμα τοῦ Ἀχιλλέως, διὰ νὰ τὸν κάμῃ ἄτρωτον. Ὅπως ὅλα τὰ ὄντα πέριξ ἀναπτύσσονται μέσα εἰς διαρκὴ πάλιν· κάθε τι, πού ἔχει τὰ στοιχεῖα νὰ ζῆσῃ, ἔτσι ἰσχυροποιεῖται καὶ μεγαλύνεται· ἔτσι ὅλα ἀναπτύσσονται τείνοντα διαρκῶς πρὸς μίαν τελειότητα· ἡ τελειότης εἶναι ἡ διαρκὴς φιλοδοξία τῆς φύσεως καὶ πρὸς αὐτὴν τείνει ἀκαταπαύστως. Κάθε τι πού παρεπέσειν ἀτελὲς κάμπτεται μέσα εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅπου χωρεῖ μέσα εἰς τὰ βέλη, τὰ ὅποια τοῦ ἔρχονται πανταχόθεν καὶ ξεαφανίζονται· ἀποστρέφεται τὴν ἀδυναμίαν· αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλάνθαστος δοκιμασία τῆς, μὲ τὴν ὁποίαν δοκιμάζει τὴν τελειότητα τῶν πλάσμάτων τῆς αὐτὴ ἡ σκληρότης εἶναι ὁ πλέον προτιμημένον τρόπος τῆς αὐτογνωσίας τῆς καὶ τῆς αὐτοτελειοποιήσεως. Καὶ ὅλα τὰ ὄντα, τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ φέρουν τὰ ἔχνη αὐτῶν τῶν ἀγῶνων καὶ αὐτῶν τῶν πηγῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκασθενίζονται ἢ δυναμώνονται. Τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ μέσα εἰς τὸν ἀγῶνα τοὺς ἀποκτοῦν τὰ ὅπλα τους, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν ζωτικὴν τους δύναμιν· μέσα εἰς τὸν ἀγῶνα ἔμαθον νὰ εἶναι πολεμιστὰ καὶ νὰ εἶναι ἀκαμπτοί, πράγμα τὸ ὅποιον εὐνοεῖ τὴν ζωικὴν τους ἀφθονίαν καὶ τοῖς παρέχει τὸ θέλγητρον τῆς κα-

θημερινῆς νύκτος καὶ τῆς καθημερινῆς ὑπάρξεως. Ὅπως τὰ ζῶα, τὰ ὅποια ἐγέννησεν καὶ γεννοῦν ἀκαταπαύστως εἰς τὰς λόχμας καὶ τὰς μυστικὰς κρύπτας ἢ ὑπὸ τὸ φῶς καὶ ὅπου ὑπάρχει ἡ θερμότης τῆς δημιουργίας, αἱ ἀθώρητες ἀπειρες μητέρες, πού πάντα ἐγκυμονοῦν καὶ πάντα βράζουν μέσα εἰς τὸν πυρετὸν τῶν γεννήσεων· οὕτω τὰ ζῶα, ὅταν πλακώσονται τὰ ψύχη, σκεπάζονται μὲ βαρῆα γουναρικά καὶ ξεντύνονται τὸ καλοκαῖρι ἢ ντύνονται μὲ λεπτὲς γάβες. Τὰ δένδρα, πού γεννῶνται σιωπηλὰ ἀπὸ τὸ χῶμα μέσα εἰς τὴν ἔκστασιν τῆς δημιουργίας, αὐτοὶ οἱ συλλογισμένοι κάτοικοι τοῦ ὑπαίθρου· εἶναι πρῶτα τρυφερὰ καὶ νελεικίτα ὄντα, ὕστερα γίνονται τραχεῖς πολεμιστὰ, σκοτεινοὶ στοιχειομάχοι, σκεπάζονται μὲ βαρεῖα ὄπλα, ὅλο τὸ κορμὶ τους κρύβεται μέσα σὲ ἀδιάπεραστες ἀσπίδες, εἶναι φυλαγμένοι ἀπὸ τὴν κορφή ἕως εἰς τὰ νύχια μὲ ἀδιάβροχες φλούδες καὶ λέπια. Ἀγωνίζονται τὴ νύχτα μὲ τοὺς βορροῖδες καὶ μὲ τὰ ψύχη, ἄκαμπτα παλεύουν μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα, ὡσὰν πρωτόγονοι. Ὅσον περισσότερον ἀπάνω τρικυμίζονται τόσο βαθύτερα κάτω ἀπλώνονται τὰς ῥίζας των, τόσο περισσότερον ἰσχυροποιούνται εἰς ὅλα τὰ μέλη των, τόσο δημηλότερα σηκώνονται πρὸς τὰ ὕψη.

Ἀλλὰ δὲν ἀντέχουν πάντοτε μὲ τὸν ἴδιον τρόπον· ἄλλοτε καταβάλλονται μέσα εἰς τὸν ἡρωικὸν ἀγῶνα· ἄλλοτε παθαίνουν βαθείας βλάβας, διαστροφὰς καὶ χρόνιον μαρασμὸν· μία μικρὴ γωνία τοῦ θεάματος εἶναι ἡ σιγή, ἡ ὁποία γίνεται κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν· ἓνα μέρος ἀπὸ τὸν ἀέραντον ἀγῶνα· πῶς ἀγωνίζονται μὲ τὴν θάλασσαν τὰ δένδρα τῆς ἀκτῆς· πῶς ἀντιστέκονται ἡρωικὰ καὶ πῶς ἀποθνήσκουν μέσα εἰς τὴν ἀπελπισμένην προσπάθειαν διὰ τὴν ζωὴν, αὐτοὶ οἱ θεοτικοί, οἱ ἀκούητοι καὶ ἀκούραστοι ἀγωνιστὰ. Πολλοὶ θὰ ἔχουν παρατήρησιν τὴν χαρακτηριστικὴν ὄψιν, τὴν ὁποίαν παρουσιάζουν τὰ δένδρα, πού γειτονεῦσιν μὲ τὴν θάλασσαν· λυγισμένα, ἀλλόκοτα στριφογυρισμένα, ὁμοιάζουν σὰν νὰ θέλουν νὰ εἰποῦν διὰ τὸ πλησίασμα τοῦ μεγάλου τυράννου, ὁ

ὁποῖος ὀπιθὲν τοὺς μνῆται καὶ ταράσσεται καὶ διὰ τὴν πίεσιν τῆς πνοῆς του, ἡ ὁποία τὰ περιτυλίσει καὶ τὰ συνθλίβει ὀδονηρῶς. Ἐὰν δὲν ἐκρατοῦντο ἀπὸ τὰς ῥίζας των, ὅπως εἶπε κάποιος, προφανῶς θὰ ἔφρουγον· κινεῖσθαι πρὸς τὴν γῆν, τεντώνονται πρὸς αὐτὴν μὲ πάθος, εἶναι ὡς νὰ τὴν ἐπικαλοῦνται εἰς βοήθειαν, γυρίζουν τὴν ῥίζην πρὸς τὸν ἐχθρὸν, κινεῖσθαι ἔτοιμα νὰ τραποῦν εἰς ἄτακτον φουγὴν, ξεφουνασμένα. Διπλώνουν, λυγίζουν ἕως εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ καρφομένη στὴ θέσῃ τους δέρονται μέσα εἰς τοὺς ἀνέμους τῆς τρικυμίας. Ὅσοι ἐπρόσβην τὸ θέαμα καὶ ἐπεχείρησαν νὰ τὸ ἐξηγήσων, εἰς τρεῖς συνεργοὺς ἀποδίδουν τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν τῶν παραμορφώσεων τῶν παρακτῶν δένδρων. Πρῶτον εἰς τὴν γεινιάσιν τῆς θαλάσσης· διὰ τῆς ἐπιδράσεως, τὴν ὁποίαν ἔξασκει τὸ θαλάσσιον ἄλας· δεύτερον εἰς τὸν ἀνεμιον καὶ τρίτον εἰς τὴν ἄμμον. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ θαλασσίου ἄλατος φαίνεται ὅτι εἶναι ἀναμφισβήτητος· γίνεται ἀσθητὴ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀπὸ τῆς παραλίας, εἰς 40 χιλιόμετρα καὶ μάλιστα ἕως εἰς 80 χιλιόμετρα. Πράγματι ἐν καιρῷ τρικυμίας καὶ θαλασσοταραχῆς, ὁ ἀερός τῶν κυμάτων μεταφέρεται πολὺ μακρὰν καὶ ἐπικαθίηται, ὡσὰν χονδρὲς νιράδες χιόνος, εἰς τὰ φύλλα καὶ εἰς τὰς βελόνας τῆς παραθαλασσίας πέτυος. Τὰ φύλλα καὶ οἱ βλαστοὶ ἀποβαίνουν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ σὺν τῷ χρόνῳ εὐπυθέστεροι καὶ οἱ βλαπτικοὶ σκόληρες εἰσχωροῦντες ἀπὸ τοὺς τρυματισμένους ἰστούς, ἀλλοιώνουν τὴν φυσικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυτοῦ. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις, πού ἔγιναν, ἡ ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν ἔξασκει τὸ θαλάσσιον ἄλας, ἰδίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παραθαλασσίων πεύκων, εἶναι ἐντελῶς ἔξαρτιβωμένη. Ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ κορμὸς τοῦ πεύκου παρουσιάζει ἀλλεπαλλήλους καμπὰς μὲ γωνίας πολὺ ἀποτόμους καὶ ὀξείας, αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν μιᾶς σειράς παραπλεύρων κλάδων καὶ τὸν βαθμιαῖον θάνατον τῆς ἄκρας

ἐκίστου προηγουμένου στελέχους ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἄλατος. Αὐτὴν τὴν σειράν τῶν ἀποτόμων γωνιῶν διαδέχεται ἓνα μέρος ἀπλῶς καμπυλωμένον εἰς τόξον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτρον ἀνοικτῶν· αὐτὸ εἶναι μία νέα περίοδος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ δένδρου, ὀλιγότερον ἐπίπονος, τῆς ὁποίας ὁ ἀνεμιον εἶναι ὁ κυριώτερος παραγωγός. Ἐνῶ αἱ ἀπότομοι καμπὰὶ διευθύνονται ὀλίγον πρὸς ὄλας τὰς διευθύνσεις, αὐτὸ τὸ τοξωτὸν μέρος εἶναι πέντοτε ἐστραμμένον πρὸς τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ὁ κυριώτερος ἀνεμιον τοῦ τόπου. Οἱ κλάδοι, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὰ ζῶντα μέρη τοῦ δένδρου, ἀντὶ νὰ ἀξήσουν εἰς ὕψος, ἀκολουθοῦντες τὸν ἀρηκτικὸν γεωτροπισμὸν, κάμπτονται πρὸς τὸ ἔδαφος. Τότε περιβαίνει ὁ τρίτος παράγον, ἡ ἄμμος, ἡ ὁποία πολὺ ταχέως σκεπάζει τὸ μέρος τοῦ κλάδου, τὸ ὅποιον ἔρχεται εἰς ἐπαρῆν μετὰ τῆς γῆς καὶ τὸ καθηλώνει ἐκεῖ. Αὐτὸς ὁ κλάδος, ὄντας τοιοῦτοτρόπως προφυλαγμένος, συγκεντρώνει εἰς ἐαυτὸν ὅλην τὴν φυτικὴν ἰκμάδα τοῦ δένδρου καὶ ξανασηκώνεται μὲ νέαν δύναμιν, ἔτοιμος νὰ ξαναρχίσῃ τὸν ἀγῶνα διὰ τὸ θέλγητρον τῆς ὑπάρξεως· μάλιστα σηκώνεται μὲ τόσο νέαν ἀκμὴν, ὥστε θὰ ἠμποροῦσε νὰ νομίση κανεὶς ὅτι πρόκειται περὶ νέου πεύκου, τὸ ὅποιον βγαίνει θρημβητικὰ ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Ἀλλὰ ἡ ἐνέργεια τῆς ἄμμου δὲν περιορίζεται ἕως ἐδῶ· ἔχει ἀκόμη μίαν ἐπενέργειαν μηχανικὴν ἀγνωστον πρότερον. Ὁδοιμένη δηλ. ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἡ ἄμμος, ἀποτρίβει μὲ ἐνεργητικότητα τὴν ἐπιφανείαν τῶν στελεχῶν, ὥστε καταντᾷ νὰ φθίρῃ ἐντελῶς τὸν φλοιὸν καὶ νὰ ἀπογυμνώσῃ τὸ ξύλον. Αὐτὴ ἡ μηχανικὴ ἐνέργεια τῆς ἄμμου δὲν εἶναι πολὺ καταφανὴς ἐπὶ τοῦ πεύκου, διότι ἔχει φλοῦδαν πολὺ τραχεῖαν καὶ ἀνθεκτικὴν. Ἀλλὰ ὀξυφοίνικες, οἱ ὅποιοι ἐρυτεύθησαν εἰς τὴν παραθαλασσίαν ἄμμον, ἐσκοτώθησαν εἰς διάστημα ὀλιγότερον τῶν δύο ἐτῶν μόνον καὶ μόνον ἀπὸ αὐτὴν τὴν προστριβὴν.

ΑΒΓ.

Φ Ο Β Ε Ρ Α

Ἀλυχταί καὶ ρυάξεται
Τὸ μεσονύχτι ἢ σκύλα·—
Σύγκρουο, ἀνατριχίλα,
Σφίγγεται ἡ καρδιά.

Μὲς τὸν καλαμιῶνα
Ὁ βορροῖς τρικύμισε,
Ρέκαξε καὶ χύμησε
Πρὸς τὴ λαγκαδιά.

[1910]

Ρυάξεται καὶ αὐτιάξεται
Μὲς τὸ σκοτάδι ἢ σκύλα·—
Σύγκρουο, ἀνατριχίλα,
Σφίγγεται ἡ καρδιά.

Τὸ κρυφὸ τὸ μήνυμα
—Τὸ ἀκούς·—ἀνταριασμένος,
Βραχνὰ σὰ μεθυσμένος
Κυλάει ὁ γέρο-ξερῶς.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΣΑΪΓΑΝΝΗΣ

ΜΑΡΗ-ΚΛΑΙΡ*

- ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ -

Επειτα από λίγες ημέρες, την ώρα που γυρίζαμε στο κτήμα, ένα πρόβατο που πήγαινε κοντά στο φράχτη, τινάχθηκε μ' ένα πελώριο κήδημα. Πλησίασα και είδα πώς έτρεξε ή μύτη του αίμα. Είπα πώς κάποιον άγκυρδι το είχε άγκυλώσει το έπλυνα και ούτε το ξανασυλλογίσθηκα. Την άλλη μέρα τρώμαξα, όταν το είδα. Το κεφάλι του ήταν μεγάλο όσο και το σώμα του σχεδόν. Έβλεπα μία φωνή. Έτρεξε ή Μαρτίνα και έβαλε κ' έκείνη τις φωνές. Τότε έτρεξαν όλοι από το σπίτι. Τους διγγήθηκα τα χθεσινά, και ο νοικοκύρης είπε πώς κάποιον έχιδνα θά το είχε διαγράσει.

Έπρεπε να του κάνουμε πλυσίματα και να μείνη κλεισμένο ως που να περάση το πρήξιμο.

Ήμουν πολύ εδχαριστημένη να περιποιηθώ το κνήμένο το πρόβατο: μα όταν βρέθηκα μανάγη, μ' έπιασε φόβος.

Το πελώριο αυτό κεφάλι, που κουνιόταν άπάνω στο μικρό αυτό σώμα, μ' έκανε σαν τρελή. Τα μάτια μεγάλα, το στόμα άτελειστο, και τ' αυτιά ίσια και άκαμπτα, σχημάτιζαν ένα τέρας, που δύσκολα μπορεί κανείς να το φαντασθή. Στεκότανε όλοένα στη μέση της στήνης, σαν να φοβότανε μη τυχόν και χτυπήση πάνω στον τοίχο. Θέλησα να το πλησιάσω με τη σκέψη πώς ήταν πρόβατο. Μόλις γύριζε προς το μέρος μου, έτρεχα σαν τρελή στην πόρτα. Και το λυπόμωνα πολύ. Ήταν σιγιές, που νόμιζα, βλέποντας το κεφάλι αυτό να κουνιέται δεξιά και άριστερά, πώς μου έκανε παρίπωνα. Τότε κάτι μέσα μου γκρομίζότανε και μ' έπιασε σαν τρέλα. Ένοιωθα πώς θά ήμουν ίκανή να το άφήσω να πεδιάνη από την πείνα.

Τα είπα όλα στο βουκόλο και δέχτηκε να περιποιηθώ αυτός το πρόβατο, ενόσω ήταν πρισμένο. Με περπατάζε και δεν καταλάβαινε, πώς μπορούσε να με τρομάζει τόσο πολύ ένα πρόβατο άρρωστημένο.

Ήρθε περίστασις να του άποδώσω το καλό, που μου έκανε, και εδχαριστήθηκα πολύ.

Ένα πρωί, την ώρα, που έλασε τον ταύρο, σκόνταψε κ' έπεσε μπροστά στο ζώ. Ο ταύρος τον μύρισε άνοιγαλισόντας τα ρουθούνια. Ήταν νέο ζώ, που το είχαν μεγαλώσει στο κτήμα και που άρχιζε να άγριεύη.

Ο βουκόλος φροβιαμένος από τη στιγμή αυτή που είχε άγριώσει, ήταν βέβαιος πώς ο ταύρος δεν θά ξεχνοόσε ότι τον είχε ιδή μια φορά καταγής μπροστά του.

Ήθελα να του βγάλω την ιδέα, μα δεν ήξερα τί να του είπω. Και μου έκανε μεγάλην εντύπωση, που τον είδα έξωρα τόσο γέρο: είχε πέσει χάμω το καπέλο του, και πρώτη φορά τότε είδα πώς τα μαλλιά του ήταν κάττωσα.

Όλη την ημέρα τον συλλογίζόμωνα, και το πρωί, ενόσω οι άγγελίδες έβγαίναν έξω μία-μία, δεν κρατήθηκα και μπήκα στο κατώι.

Ο βουκόλος έκύταζε όλοένα τον ταύρο, που τραβούσε άνωπύμωνα την άλωάδα του. Πλησίασα, χάιδεψα το ζώ και το έλυσα.

Ο βουκόλος το άφησε να περάση ο ταύρος βγήκε σαν τρελός με κάταξε ο βουκόλος με άπορεια και τον άκολούθησε κοιταίνοντας.

Φοβόμωνα, πολύ λιγώτερο τον ταύρο, παρά το πρόβατο το πρισμένο, και κάθε μέρα έμπαινα στο κατώι φροντίζοντας να μη με ίδούν.

Όμως ο Εδγένιος με είδε. Με πήρε κατά

ΧΑΡΙΚΗ

ΥΠΟ ΡΟΥΦΟ ΜΙΑΛΕ

μέρος και κατάζοντάς με κατάματα με τα μικρά του μάτια, είπε:

— Γιατί λύνεις έσθ τον ταύρο;

Φοβήθηκα να πώ την άλήθεια μη τυχόν και μαλώση τον βουκόλο προσπάθησα κάτι να πώ, μα δεν βρήκα τίποτε. Άρχισα να λέγω πώς δεν τον έλυνα εγώ. Τότε ο Εδγένιος περιπαιχτικά μου είπε:

— Μη τυχόν και είσαι ψεύτρα;

Του τα είπα άμέσως όλα και, το επόμενο Σάββατο, ο ταύρος πουλήθηκε.

Πολλές φορές παραιτήρησα πόσο καλός ήταν σε όλους. Αν ο νοικοκύρης είχε διαφορές με τους εργατές του, καλούσε τον άδερφό του να τους συμβιάση.

Έκανε την ίδια εργασία, που έκανε και ο κύρ Σιλβαίν. Δεν ήθελε όμως να πάη στην αγορά: έλεγε πώς δεν θά ήταν ικανός να πουλήση ούτε ένα κεφάλι τυφί.

Περπατούσε άργά, κουνάμενος, σαν να ήθελε να ρυθμίση το βιάδιμά του με το βιάδιμα των βωδιών του.

Όλες σχεδόν τις Κυριακές τις περνούσε στο Άγιον Όρος. Όταν ήταν πολύ καλός καιρός, έμενε στο σπίτι κ' εδιάβαζε, στη μεγάλη σάλα. Τον παραμόνευσα πολλές φορές με την ελπίδα να ξεχάση το βιβλίο του: ποτέ όμως δεν το λιημονούσε. Ήμουν άπαρηγόρητη, που δεν εύρισκα στο κτήμα τίποτε να διαβάσω. Μάζωνι κάθε κομμάτι χωρτί που εύρισκα.

Η κυρά μου το παρετήρησε κ' έλεγε πώς θά γείνω φιλάργυρη.

Μια Κυριακή πήρα το θάρρος να ζητήσω του Εδγένιου ένα βιβλίο, και μου χάρισε ένα μεγάλο τετράδιο με ποιήματα.

Όλο το καλοκαίρι το έπαιρνα μαζί μου στον κάμπο. Τραγουδούσα με δικούς μου σκοπούς στα τραγούδια μου άρεσαν περισσότερο: μα στο τέλος τα βαρέθηκα. Την ημέρα των Άγιων Πάντων, βοηθώντας την κυρά μου στο γενικό καθάρισμα, άνωκύλυφα διάφορα παλιά ήμερολόγια.

Η Παυλίνα μου είπε να τα πάρω στη σοφίτα εγώ προσποιήθηκα πώς τα λιημόνησα στο συτάρι, όπου βρισκότανε, και τα πήρα έπειτα κυρά ένα-ένα. Ήταν γεμάτα νόστιμες ιστορίες, και έτσι πέρασε ο χειμώνας χωρίς να καταλάβω το κρύο.

Την ημέρα, που τα ανέβασα στη σοφίτα, έγραφα μη τυχόν και άνακαλήρω και άλλα. Βρήκα μονάχα ένα μικρό βιβλίο χωρίς ξάφυλλο, που τα φύλλα του ήταν γυρισμένα στις άκρες σαν να το είχε κανείς πολύν καιρό στην τσέπη του. Οι δυο πρώτες σελίδες έλειπαν, και η τρίτη ήταν

ΓΑΡΟΠΟΥΛΑ

ΥΠΟ ΡΟΥΦΟ ΜΙΑΛΕ

λερωμένη, τόσο, που τα γράμματα ήταν σβησμένα. Πλησίασα στο φεγγίτη για να έχω περισσότερο φώς και είδα στο άπάνω μέρος της σελίδος πώς ήταν οι «Ύνοι του Ήλεμαχου».

Το άνοιξα στην τύχη, και μερικές γραμμές, που διαίβασα, ήταν τόσοσόν έλκυστικές, που το έχωσα εύθως στην τσέπη μου.

Την ώρα, που ήθελα να κατέβω από τη σοφίτα, συλλογίσθηκα πώς ίσως να το είχε βάλει εκεί ο Εδγένιος και να άρχότανε να το ξαναξι-

* Η άρχή από την 15 Δεκεμβρίου 1910.

τήση τὸ ἔβαλα πάλι πάνω στὸ μαῦρο πατάρι, ὅπου τὸ εἶχα βρῆ. Κάθε φορὰ, ποὺ πήγαινα στὴ σοφίτα, ἔβλεπα πὼς ἦταν πάντα ἐκεῖ, καὶ διάβαζα ὅσο μπορούσα.

Τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνῃ μοῦ ἀρρώστησε πάλι ἓνα πρόβατο. Τὰ κλεψιά του ἦταν χωμένα μέσα σὺν τὴν μὴν εἶχε φράξει γιὰ πολλὸν καιρὸ. Πήγα στὴν κυρά μου καὶ τὴν ρώτησα τί ἔπρεπε νὰ τοῦ κάμω.

Μαδοῦσε μὰ κάτω σιαμαίτησε καὶ μὲ ρώτησε, ἂν τὸ πρόβατο ἦταν πολὺ τετωμένο.

Δὲν ἀποκρίθηκα ἀμέσως. Δὲν ἤξευρα τί σημαίνει ἡ λέξις *τετωμένο*. Ἐπειτα συλλογίσθηκα πὼς ἔλα τὰ πρόβατα τ' ἀρρωστημένα θὰ ἦταν τετωμένα. Καὶ εἶπα: ναί. Για νὰ τὸ βεβαιώσω μάλιστα, ξαναεἶπα:

— Ἔναι κατωμένο κλέικα.

Ἡ κυρά μου ἄρχισε νὰ γελάει περιπαυχτικά. Εἶπε στὸν Εὐγένιο, ποὺ ἦταν ἐκεῖ κοντὰ μισοσφυρίζοντας:

— Ἔλα ν' ἀκούσης, Εὐγένιε: "Ἐνα τῆς πρόβατο εἶναι τετωμένο καὶ πλάκα μαζί.

Ἐλάσε καὶ ὁ Εὐγένιος: μὲ εἶπε βοσκοπούλα τοῦ γλυκοῦ νεροῦ καὶ μ' ἔμαθε πὼς τὰ πρόβατα εἶναι τετωμένα ὅταν ἡ κοιλιὰ τους εἶναι πρισιμένη.

Ἦστερα ἀπὸ δύο ἡμέρες ἡ Παυλίνα μοῦ εἶπε ὅτι καὶ αὐτὴ καὶ ὁ κύριος Σιλβαῖν ἔβλεπαν πὼς ποτὲ δὲν θὰ γινόμεον καλὴ βοσκὸς καὶ πὼς ἀπεφάσισαν νὰ μὲ κρατήσουν στὸ σπίτι. Ἡ γοιὰ Μπιμπὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐργάζεται, καὶ ἡ Παυλίνα δὲν πρόφτανε γιὰ ὅλα, ἀπὸ τότε ποὺ ἀπέκτησε παιδί.

Ἐίδα μονομιάς πὼς θὰ μοῦ εἶναι εὐκολο νὰ πηγαίνω συχνὰ στὴ σοφίτα, κ' εὐχαρίστησα θεοῦ τὴν κυρά μου.

Τώρα, ποὺ ἤμουν ὑπερήτρια στὸ κτήμα, ἔπρεπε νὰ σφάζω τίς κότες καὶ τὰ κοινέλια. Δὲν μπορούσα νὰ τὸ πάρω ἀπόφρασι, ἵνα ἡ κυρά μου δὲν καταλάβαινε τὸ γιατί. Ἐλεγε πὼς ἤμουν σὺν τὸν Εὐγένιο, ποὺ ἔφρουγε μακρὰ ἀνάθεῖφορὰ, ποὺ σφάζανε γουροῦνι.

Ἀποφάσισα ἑμὸς νὰ δοκιμάσω νὰ σφάζω

ἓνα κοτόπουλο γιὰ νὰ δεῦξω τὴν καλὴ μου θέλησι. Τίναζότανε μέσα στὰ χέρια μου καὶ ὄλο τὸ ἄγερο ἔγινε κόκκινο γύρω μου. Ὅταν δὲν κουνιότανε πιά, τὸ ἔβαλα στὸν ἀγερόνα καὶ περιμένα τὴ γοιὰ Μπιμπὴ νὰ τὸ μαδίση· ἄρχισε ὁμως νὰ μὲ γελά, ὅταν ξαναβρῆκε τὸ κοτόπουλο ζωντανό. Ἐτρωγε λαίμαργα, σὺν τὴν ἠδὲλε νὰ γιαιτρευθῆ μὴν ὄρα πὺ γλήγορα ἀπὸ τὸ κακό, ποὺ τοῦ εἶχα κάμει. Ἡ γοιὰ Μπιμπὴ τὸ ἀπαξε, καὶ ὅταν τοῦ πέρασε μὲ τὸ μαχαίρι τὸ λαϊμό, κοκάλνησε τὸ ἄγερο πολὺ περισσότερο παρὰ τὴν πρώτη φορὰ.

Τὴν ὄρα, ποὺ οἱ ἄλλοι κοιμώντανε τὸ ἀπομειήμερο, ἀνέβαινα τὴν σοφίτα νὰ διαβάσω λίγο. Ἄνοιγα τὸ βιβλίον στὴν τύχη καὶ διαβίζοντάς το ἔτσι, εὐρίσκα πάντα κατὰ καινούριο.

Τὸ ἀγαποῦσα τὸ βιβλίον αὐτό ἦταν γιὰ μένα σὺν ἓνα παλλημάρι φυλακισμένο, ποὺ πηγαινα κυρὰ νὰ τὸ ἰδῶ. Τὸ φανταζόμουν ἔμορφα ντυμένο νὰ περιμένῃ καθισμένο στὸ μαῦρο πατάρι. Ἐνα βράδυ ἐκάναμε μίξι ἓνα ὄραλο ταξίδι.

Ἐἶχα κλείσει τὸ βιβλίον καὶ ἀκούμπησα στὸ φρεγγίτη τῆς σοφίτας. Ἐτελείωνε ἡ μέρα, καὶ τὰ ἔλατα φαινότανε λιγότερο πράσινα. Ὁ ἥλιος ἦταν χωμένος μέσα στὰ λευκὰ σύννεφα, ποὺ φούσκωναν καὶ ἔλυωναν σὺν χνοῦδι.

Χωρὶς κ' ἐγὼ νὰ ξέρω πὼς, βρέθηκα ἔξωφρα πάνω ἀπὸ τὸ δάσος μαζί μὲ τὸν Τηλέμαχο. Μὲ κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ τὰ κεφάλια μας ἀγγίζαν τὸ γαλάζιον οὐρανό. Ὁ Τηλέμαχος δὲν μιλοῦσε ἤξερα ὅμως αὐτό, πὼς περπατούσαμε μέσα στὸν ἥλιο.

Ἡ γοιὰ Μπιμπὴ μὲ φώναζε κάτω. Ἄκουσα πολὺ καλά τὴ φωνὴ τῆς, ποὺ ἔρχότανε ἀπὸ μακρὰ. Θὰ ἦταν πολὺ θυμωμένη γιὰ νὰ φωνάζῃ ἔτσι δυνατὰ. Λίγο μ' ἔμελε γιὰ τίς φωνές τῆς. Δὲν ἔβλεπα τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ φωτεινὸ χνοῦδι, ποὺ τριγύριζε τὸν ἥλιο, καὶ ποὺ ἄρχιζε νὰ ξανοίγῃ γιὰ νὰ διαβοῦμε.

Ἐνα σκούντημα μὲ κατέβασε πάλι στὴ σοφίτα. Ἡ γοιὰ Μπιμπὴ μὲ τράβηξε ἀπὸ τὸ φρεγγίτη, λέγοντας:

— Μὲ κάνεις καὶ φωνάζω ἔτσι διὰ! Εἶκοσι φορὸς σ' ἔκραξα γιὰ τὴ σούπα.

Πέρασαν λίγες ἡμέρες καὶ δὲν ξαναβρῆκα τὸ βιβλίον πάνω στὸ πατάρι. Μὰ ἦταν γιὰ μένα φίλος καρδιακός, καὶ πολλὸν καιρὸ τὸ θυμόμουνα.

[Ἀκολουθεῖ]

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΟΝΤΟΥ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ἐπιδημία

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ — Ἡ μνηγγίτις εἶναι εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ὅλος ὁ τύπος ὁμιλεῖ διὰ τὴν τρομερὴν ἐπιδημίαν.

Ὁ κ. ΑΣΟΦΟΣ — Πάντοτε μία ἐπιδημία εἶναι εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἔως χθὲς δὲν ἔκαμαν ἄλλο, παρὰ νὰ ὁμιλοῦν διὰ τὴν χολέραν. Τὴν ἐπερίμεναν μὲ πρότην εὐκαιρίαν καὶ καθέννας ἔκαμινεν ἓνα ἀσχημον ὄνειρον θανάτου, τὸ ὅποιον ματαίως ὑστερα ἐπρασπαθοῦσε νὰ σβύσῃ ἀπὸ τὴν φαντασίαν του. Τώρα κἀνεὶς πλέον δὲν ὁμιλεῖ διὰ τὴν χολέραν, μολοντί δὲν μᾶς ἔδωκε καμίαν διαβεβαίωσιν ὅτι θὰ μᾶς λησμονήσῃ καὶ μολοῦντι εἶναι πολὺ πιθανόν ὅτι θὰ τὴν ὑποδεχθῶμεν τὴν ἄνοιξιν. Ἡ μνηγγίτις, ὅντι νὰ φρονέσῃ μερικὸς Ἀθηναίος, ἐφρόνευσε τὴν χολέραν. Καὶ τώρα ὅλοι ἡμιλοῦν δι' αὐτήν. Τὰ σχολεῖα ἐκλείσαν, τὰ φορτία τοῦ ἁεροῦ φθάνουν ἀλλεπάλληλα εἰς τὰ φαρμακεία, οἱ ἰατροὶ δίδουν συνεντεύξεις καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἔχει πονοκέφαλον. Ἐν τῷ μεταξύ ἔλα τὰ κροῦσματα εἶναι δεκατέσσερα. . .

Ὁ ΜΑΘ. — Εἰρηθὶ Προμηθεῖς. Τόσον τὸ καλύτερον.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἐραλοὶ Προμηθεῖς! Ἡ ἀρετὴ μας ἐδρασκεται μέσα εἰς τὸν φόβον μας. Καὶ εἶναι μία ἀρετὴ παρακαίωσα. Τὰ μέτρα, ποὺ λαμβάνομεν ἐκάστοτε διὰ τὰς ἐκατὸν τριανταδύο ἐπιδημίας, ποὺ μᾶς ἀπειλοῦν, εἶναι καλά, ὅσων αἱ ἐπιδημίαι στέκονται εἰς ἀπόστασιν. Ἐὰν ἀποφασίσουν νὰ ἐπισκεφθῶν τὰς Ἀθήνας δὲν ἤξεύρω τί θὰ γίνῃ.

Ὁ ΜΑΘ. — Πὼς τὸ συμπεραίνετε;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἀπὸ τὰ πράγματα, ποὺ φρονάζουν. Ὁ τύπος καὶ ἡ εὐλογία ἐβόησαν τόσον καλὴν δεξιῶσιν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε ἀπὸ ἐπιδημίας ἔγιναν ἐνδημῖαι. Δηλαδή ἐπιδημιολογία ἔβησαν εἰς τὸν τόπον μας. Τὸ ἴδιον θὰ συμβῆ αὐριον καὶ μὲ τὴν χολέραν καὶ μὲ κάθε ἄλλην ἐπίσημον ξένην. Τὰ σχολεῖα θὰ κλείσουν, οἱ κινηματογράφοι θὰ μείνουν ἀνοιχταί, τὰ σκουπίδια θὰ ραντίζονται μὲ φανικὴν δέξυ, οἱ βόθροι θὰ συγκοινωνοῦν μὲ τὰ ὑδραγωγεῖα, οἱ Ἀθηναῖοι θὰ πίνουν βραστὸν νερόν καὶ θὰ πλένουν τὰ ρουθόνια τους μὲ ὀξυγονοσποχὸν ὕδωρ, ἐν τῷ μεταξύ ἡ ἐπιδημία, ἡ νέα ἐπιδημία θὰ περιφέρεται εἰς τοὺς περικύτους τῶν Ἀθηναίων. Ὅσοι ἐπιζήσουν δὲν θὰ φρονάζουν πλέον διὰ τὸν κίνδυνον, διότι θὰ τὸν ἔχουν συνειθίσει, ὅπως ἐσυνειθίσαν τοὺς παλαιούς κινδύνους καὶ θὰ ἠσυχάζομεν. Τὸ πρακτικώτερον εἶναι νομίζω νὰ πολιτογραφώσωμεν ὅλας τὰς ἐπιδημίας εἰς τὸν τόπον μας. Θὰ εἶναι ὁ μόνος τρόπος νὰ μὴ γίνεαι λόγος δι' αὐτάς. Αἱ ἐπιδημῖαι μᾶς φοβίζον ἐν ὄσῳ ἐδρασκονται ἀκόμη εἰς τὰ πρόθυρα. Ἄν γίνεαι τόσος λόγος διὰ τὴν μνηγγίτιδα εἶναι, διότι τὰ κροῦσματα τῆς εἶναι τόσον περιορισμένα.

Ὁ ΜΑΘ. — Καὶ ὅμως εἶναι ἀρκετὰ διὰ νὰ φοβῆται κάνας καὶ νὰ μὴν κοιμᾶται ἡσυχος.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Διὰ τὴν νὰ φοβῆται κάνας τὴν ἐπιδημίαν; Οἱ περισσώτεροι ἄνθρωποι, ποὺ τὴν φοβοῦνται, πεθαίνουν συνήθως ἀπὸ κάθε ἄλλο νόσημα ἐκτὸς αὐτῆς. Ἐγγόρσια εἶναι γηραλέον κύριον, ὁ ὅποιος ἔτρεμε διαρκῶς τὴν χολέραν, τὴν πανοῦκλαν καὶ τελευταίως τὸν κομήτην τοῦ Χάλεϋ. Τὸ μάτι του εἰς τὴν ἐρημερίδα ἐξήτουσε πρώτα πρώτῳ τὸ δραμαλόγιον τῶν διαφόρων

ἐπιδημιῶν καὶ τὰς γνώμας τῶν ἀστρονόμων διὰ τοὺς μέλλοντας κομήτας. Καὶ ὁ δυστυχὴς ἀπέθανε ἀπὸ μίαν κοινοτάτην πνευμονίαν, τὴν ὅποιαν ποτὲ του δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψει, διότι εἶχε συνηθίσει νὰ τὴν ἀκούῃ. Ποῖος θὰ τὸν ἀποζημιώσῃ τώρα διὰ τοὺς ματαίους φόβους του; Καὶ φαντάζομαι εἶτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ποὺ πεθαίνουν καθημερινῶς ἀπὸ λογιῆς - λογιῆς κοινὰ καὶ τετριμένα ἰθαγενῆ νοσήματα ἢ πλανώνονται ἀπὸ τὰ τράμα καὶ τὰ ἀντοκίνητα, ἐρίωνται καὶ αὐτοὶ τὴν μισὴν τους ζωὴν ἀπὸ τὸν φόβον τῶν ἐπιδημιῶν. Δὲν νομίζετε λοιπὸν ὅτι ὁ φόβος αὐτὸς εἶναι ὁ ματαίωτος καὶ ὀλίγον γελοῖος;

Ὁ ΜΑΘ. — Καὶ ὅμως ὅλοι τὸν ἔχουν.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Εἶναι καὶ αὐτὸ ἓνα χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρώπινου ἐγωῖσμοῦ.

Ὁ ΜΑΘ. — Τοῦ ἀνθρώπινου ἐγωῖσμοῦ;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἀκριβῶς. Καθέννας φαντάζεται τὸν ἑαυτὸν του τόσον ἰσχυρὸν καὶ ἀνίκητον, ὥστε κατακεῦεται νὰ πιστεύσῃ ὅτι μόνον μία μεγάλη ἐκδρομὴ θανατικῆς εἰμπορῆς νὰ τὸν σαρώσῃ. Εἶναι ὅπως ἡ ὑπερήφανος δρῆς, ποὺ περιφρονεῖ τοὺς ἀνέμους καὶ περιμένει τὸν κεραυνὸν διὰ νὰ τὴν συντρίψῃ. Ἐν τῷ μεταξύ ἓνας χυδαῖος ὑλοτόμος τῆς πριστίζει τὴν ῥίζαν καὶ τὴν κρημνίζει κατὰ γῆς, ἐκεῖ ποὺ δὲν τὸ περιμένει. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἶναι ἡ μεγαλύτερα ἀνοησία. Μᾶς παραμονεύει ἀπὸ τὴν στιγμὴν, ποὺ ἐγεννηθήκαμεν, κ' ἔπρεπε νὰ ἐμμεθα ἐξοικειωμένοι μαζί του, ἀδιάφορον ἂν παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν προσωπίαν τῆς χολέρας ἢ τὴν προσωπίαν τῆς μνηγγίτιδος. Εἶναι πάντοτε ὁ ἴδιος. Ἐκεῖνο, ποὺ πρέπει νὰ φοβοῦμεθα διαρκῶς εἶναι, τὸ γελοῖον.

Ὁ ΜΑΘ. — Ποῦ βλέπετε τὸ γελοῖον μέσα εἰς τὸσον πένθημα πράγματα;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Τὸ βλέπω. Δὲν ὑπάρχει γελοιοδέστερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ φοβῆται κάνας μίαν ἐπίσημον ἐπιδημίαν καὶ νὰκοθῶνῃ κατόπιν ἀπὸ τὸν κίλον του. Καὶ ὅμως εἶναι πολλοὶ, ποὺ τὸ ἐπαθαίν.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἐξευτελιστικὸν πάθημα.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἐἴν, ὁ μὴ γένοιτο, μὸς συμβῆ παρόμοιον πρᾶγμα, παρακαλῶ νὰ γράψουν ἐπάνω εἰς τὸν τάφον μου: *Ἐνθάδε κείται ἓνας δυστυχισμένος, ποὺ ἐν καιρῷ τρομερῆς ἐπιδημίας ἀπέθανεν ἀπὸ τὸν κίλον του.*

Ὁ ΜΑΘ. — Διὰ τὴν ἐπιμένετε εἰς τὸ οἰκτρὸν αὐτὸ ἐπιτύμβιον;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Πρὸς αἰωνίαν διασεκδασιν καὶ σφραγισμὸν τῶν μεταγενεστέρων.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἄλλ' ἀρκετὰ ὁμιλήσαμεν διὰ τὰς ἐπιδημίας. Πηγαίνομεν εἰς τὴν Βαυλίην;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Πηγαίνομεν. Ἐκτὸς ἂν τὴν ἐκλείσων καὶ αὐτήν, μαζί μὲ τὰ σχολεῖα, διὰ τὸν φόβον τῆς ἐπιδημίας. . .

ΠΑΥΛΟΣ ΠΙΡΒΑΝΑΣ

ΠΡΟΧΕΙΡΑ ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Σωτήρη Σκίπη: «Θέατρο καὶ Πρόξα», «οἱ Τριγυνοῦθοι» κομψοφῶν σὲ μία πράξη καὶ περὶ λόγος, «Τρόπαιον στὴν Τρικυμία» ποιήματα.

ΕΧΘΙΜΕΝ ὑπ' ὄψει τὰ ἐφρετινὰ ἔργα τοῦ κ. Σκίπη! Ἐνεκεκοθῶντι εἰς τρία τεύχη, Ὁ κ. Σκίπη εἶναι πολὺ γνωστός εἰς τὸν τόπον καὶ ἡ ἐφρετινὴ παραγωγή του δὲν εἶναι χειροτέρα καθόλου ἀπὸ τὴν περυσινήν.

Ακόμη μίαν φοράν αποδείχνει ότι είναι από τους πλέον κινούμενους νέους· είναι από εκείνους, περί των οποίων θα ήμπαροσε να ειπή κανείς ότι έχουν ζοηράν όρημνί» εις την κινήσιν τους και ή εκπαιθμία τους δια την νίκην είναι, όσον κινούμενη φλόγη· άλλ' οι φράσεις δέν έχουν καμίαν αξίαν. Δια να καταλύη κανείς εις την εκτίμησιν των ανθρώπων ήτοι καθήκοντα έποχης, πρέπει από αυτού; να κινή και, τό όποτον να έχη αξίαν σχετικάν με τά γούστά των ή με τάς ιδέας των· μετά τοϋτο οι φράσεις έχονται και καθαγιαζόν» κάθε είδους πράξιν' διά τά πέραν από αυτό δέν ενδιαφέρονται πλέον παρρά ελάχιστοι, οι όποιοι θα παρακολούθησαν τό θέαμα μέση εις τά όρια της σιωπής· δι' ατούς ή βοή ή άγορής κάπτασεν. οι ιδέες κινούνται χωρίς κανέν» θεόρμιον, όπως τό άστρο, κίτω από τόν οφθαλμόν του καθαρού λογισμού· ζούν εκεί, όπου μεγαλώνουν τά άνω της καθαράς πίστεως και όπου οι άνθρωποι μιλάωτας με τόν έαυτόν τους αίσθάνονται κάθε φοράν με άλλος να γεννιέται μέσα τους ή έκφρασις των πλέον μυστικών σομημάτων. Αλλά αυτή είναι σχεδόν μία χώρα μυθική και μέσα εις αυτά τά όρια δικαίως δέν ήμπαροει καθόλου να κινήθ ή και να άνακεύσθ ηλευθερά τό πνεύμα του νέου, ό όποιος θα έδωκοσε δόξαν' διότι εις τόν κύκλον αυτόν πλέον είναι μοιραϊών να εϋρισκονται μόνοι οι άνθρωποι, τους όποιους θά έχτιμούν χωρίς να έννοούν και οι όποιοι ός έπαι τό πλείστον θα είναι άδιάφοροι και ως να μήν υπήρχον διά τους πολλούς. Εις αυτούς βέβαια ήμπαροσε κανείς να άρνηθ ή κάθε όργανισμν, διότι αυτοί είναι ζήτημα, άν έχουν κανένος είδους φιλοδοξίαν και διότι οι βλέψεις των βγαίνουν από τόν κύκλον κάθε προσπαθείας προς επιτυχίαν. Τό να διωθή βέβαια κανείς την δόξαν είναι μία άρετή και δείχνει μίαν ψυχήν ετιμάνην με θελακήν νεανικήται· μάλιστα ή φιλοδοξία είν» δυναμογόνον στοιχείον δια την πρδσον προς μίαν νέαν άρετήν' άλλα ποίαν άρετήν; δια μίαν άρετήν, όπως είναι τό να διωθ κανείς τάς τιμάς του πλησίον του, ως μίαν άσυρατήτον ετιχίαν και τάς όποιάς βέβαια δια να άποκτήση θά κινή πράγματα άρεστά εις όλους και έπομένως της κοινώς τιμώμενης άρετής. Η φιλοδοξία λοιπόν είναι, αυτή καθ' έαυτή, μία μεγάλη άρετή κοινωνική, αλλά καθόλου δέν είναι βοηθός εις την πρδσον του πνεύματος· διότι συχνά ή εκπαιθμεί μίαν εκτίμησιν και μίαν δόξαν από ανθρώπους, τους όποιους δέν εκτιμώ, άν στέκεται εις άνώτερον πνευματικόν έδαφος, και έπομένως εκπαιθμεί ένα άγαθόν χωρίς καμίαν αξίαν' ή επιδιώκει μίαν εκτίμησιν από ανθρώπους, τους όποιους εκτιμώ και τότε ό φιλόδοξος στέκεται εις κατωτέραν βαθμίδα ή τό πολύ είναι ίσος μέσα εις ίσους· αλλά έτσι συχνά ή φιλοδοξία γίνεται ένας ίσοπεδικός και αυτό δια την κοινωνίαν είναι εκ τών άν ουκ άνευ. δι' αυτό δέν ήμπαροει κανείς να άρνηθ ή όργανισμν εις όλους τους όνομασθέντας λογίους των προσαμένων γενεών· συνήθως εις τόν Έλληνα άπαντι ζοηρά φιλοδοξία εις τό κάθε τι, πράγμα τό όποτον αποδείχνει ότι ήμθετα πολύ κοινωνικός λαός. Βλέπετε, λέγουν όργανισμν, τόν δύρμιον, και αξίαν την επιτηδειότητα, κατόπιν έρχεται ή επιτυχία και ακολουθεί κατόπιν ή δόξα· άλλ' αυτό συμβαίνει εις όλος τάς κοινωνίας και δέν είναι λόγος δια να ζώνη κανείς άσχυρα. Όλοι, λοιπόν, οι νέοι και οι γέροι του παρελθόντος ήτήρξαν πλήρεις όργανισμν και δέν έσπερήθησαν σχετικάν; τιнос επιτυχίας· μάλιστα μερικους από αυτούς τους άναφέρουν άκόρημν και σήμερα με δίκαιον εις τους δημοφιλούς τώρα είναι αλήθεια ότι αυτοί δέν έγιναν δι' αυτό εκαταμωρούχοι, άλλα έζησαν όσωσδήποτε και άπέθανον τιμώμενοι· τά δε κωστά ελληνικά γράμματα ήμειναν και αυτά επίσης κωστά ως και πρώτερον. Θά έφανταζέτο λοιπόν κανείς ότι ό κύριος Σκίπης, ύστερα από τόσην όρημνί, έπέτυχεν' αλλά, πράγμα παράδοξον, δέν επέτυχ» καθό-

λου· έτσι τοϋλάχιστον ό ίδιος Ισχυρίζεται. Δια της ζωής του και των περιπετειών ταξιδιών του εις τό έξωτερικόν κατετάχθη μεταξύ των βασιανόμενων ηνυχών και των ελευθερών σκοπευτών των τηχίων συναντήσεων· ή κινήσις του μέσα εις την σύγχρονον κοινωνίαν δέν κατόρθωσε να ίσοσταθμιοθ ή και δέν ήμπαροσε να εϋρη τό μυστικόν της έπιτυχίας. Έπιτοτε λοιπόν, τοϋ ήμεινε βαθεία πικρία εναντίον των συγχρόνων του, περί των όποιων έφραγιάσθη ότι τους έχαρακτήριζεν ειδική πόρωσις και ότι του έμειον σποηματικόν καταδιώξιν. Αλλά αυτό του έδιώξεν επί πολύν καιρόν την γαλήνην, ή όποία του ήτον και τοϋ είναι άπαράιτητος· και απ' αυτού βεβαίως άρχίζει τό περισσότερον τραπτόν μέρος του κ. Σκίπης, τό άπαιτόν επέδρασεν ούαιωδώς εις τό πνεύμα του. Ποιον είδους λοιπόν έπιτυχίαν ελζεν ύπεροπολήση και ποίαν φιλοδοξίαν έφιλοδοξήσε; διότι και εϋθώς έξ αρχής διεκρίθη, όσο ήτο δυνατόν δια τόν μακρόν και ταλαιπωρημένον τόπον μας και δια την μακράν ήλικίαν του, και τώρα ήσπερείται μεταξ των πρώτων νέων των πρόσταταμένων της πνευματικής κινήσεως του τόπον· μάλιστα ό κύριος Σεκόπουλος, ό όποιος είναι ό πλέον διακεκριμένος κριτικός ένταυθα, πολλές φορές ως τώρα, αυτόν και τόν κ. Σικελιανόν, δέν δδίστασε να τους άνακηρύξη αληθινούς μεγάλους ποιητάς, χωρίς καμίαν επιφύλαξιν. Αυστηρός εις τά όρια της πατρίδος μας αυτό θά είναι διά πολύν καιρόν ή μεγαλειτέρα έπιτυχία και ίσως ή τών άμοιβή δια τους άκολουθοϋντάς τό επάγγελμα των γραμμάτων· βεβαίως δέ, την πλατείαν λαοφόρον της δόξης, τά πλουτή και την εφήμεριαν, μόνον με μίαν επιτυχίαν στο Παρίσι ή στο Βερολίον ή εις άλλην μεγάλην πόλιν της Εϋρώπης ήμπαροει να τά εκπαιθμει κανείς· και τό εύχόμεθα δια τόν κύριον Σκίπην εκ μέσης καρδιάς.

Κωστή Παλαμά: «Η Φλογέρα του Βασιλιά»

Τό όρατόν βεβαίως είναι διεθνές ή τό ήρατόν δέν έχει πατρίδα, όπως λέγουν και έπομένως δέν θα ήμπαροσε να υποτιμήση κανείς τό έργον, τό όποτον φέρει την σφραγίδα της ώραιότητος ενός έθνους πνεύματος· κάθε άλλο. Αλλά είναι τόχα δυνατόν, κάθε τι, που πλησιάζει προς μίαν τελειότητα ή προς μίαν ήραιότητα, να διαφνήη την σφραγίδα της φυλής, από την όποίαν καθήχθη; και είναι δυνατόν τόια να είναι αληθής; είναι δυνατόν ή σκέψις ενός λαού να μήν είναι βαθέως εθνική; βλέπετε, τότο φαίνεται άμ' έαυτόϋ ότι είναι έντελώς άδύνατον· όσον περισσότερον είναι σκέψις, όσο βαθύτερα είναι ή φύσις της, τόσο περισσότερον φέρει τους χαρακτήρας της καταγωγής της· και έπομένως τό έργον όσο βαθύτερα εθνικόν είναι τόσο αληθέστερον είναι και έν αντιθέσει, δέν ήμπαροει να είναι αληθές τό έργον τό άνηκον εις μίαν φυλήν, άν δέν φέρη τους φυλετικούς χαρακτήρας· όσο άλιγότερον είναι εθνικόν, τόσο άλιγότερον έρχεται εκ βαθέων και τόσο άλιγότερον είναι αληθές· έπομένως κάθε τι άλλο έρχεται πάντοτε ως κάτι, χωρίς αξίαν, εφήμερον και παρειπίπτον. Αλλά και αυτός ό ίδιος δημιουργός μιας φυλής, δέν ήμπαροει παρά να είναι όλος φυλή· όσο περισσότερον είναι βλέπων, τόσο περισσότερον είναι φυλή και όσο βαθύτερα βυθίζεται, τόσο περισσότερον ένέννεται την φυλήν ή τόν έαυτόν του, που είναι τό ίδιον· και αυτό συμβαίνει φυσικά, από τους νόμους της καταγωγής και της εξέλιξως· όσο περισσότερον είναι δημιουργός, τόσο περισσότερον είναι εξυπνιμμένος μέσα του τό παρελθόν και τό παρόν της φυλής· διότι όλα τά κώταρά του δέν είναι άλλο τίποτε παρά εκείνα, που τοϋ έκληρονομήσαν όλοι οι κατούδες του, οι όποιοι έζησαν μέσα εις την φυλήν, έμφορμάθησαν με τό περιβάλλον όλης της φυλής και εξέλιχθησαν με τάς τάχας της·

είναι άπολύτως άδύνατον λοιπόν να έκφυγή από τόν νόμον της σκέψεως της φυλής, από την ιδιοσυγκρασίαν της, από τάς τάσεις της και από τάς ιδέας, των όποιον είναι έπιδεκτική, και οι όποιοι την χαρρακτηρίζουν· κάθε άλλη έκδηλώσις είναι πρδδος και όφείλει άναγκάως να μήν έχη αξίαν. Μάλιστα ό αληθινός δημιουργός είναι όχι μόνον τό παρόν και τό παρελθόν της φυλής του, αλλά έχει μέσα του και τους σπόρους των εξέλιξων, των όποιον είναι έπιδεκτική ή φυλή· τό δέ έργον του συχνά κίνεεται από αυτούς τους σπόρους τους μελλαντικους, τους όποιους έχει μέσα του ή διαρκεί της ζωής του και ό βαθμός της δυνάμεός του και της έπιρράσις του. Τό δέ έργον του δέν είναι άλλο τίποτε παρά ή έκφρασις της κοιμώμενης συνειδήσεως του λαού, ή είναι αυτή ή εξυπνιμμένη συνειδήσις του Έθνους· είναι οι σκέψεις του, οι εκπαιθμεί του, οι τάσεις του, όλα τά θερηά ζητήματα, που άποσπασθόν την ύπαρξίν του είναι γεγάτο από τάς ελπίδας και τάς άνοιξις του, γεγάτο από όλα τά παρόν και από όλα τά παρελθόν. Είναι άναγκάως αυτή ή ίδια ή καλλόημενη ψυχή του έθνους. Και όσο εϋρότερον έκπρασται την συνειδήσιν της φυλής, τόσο περισσότερον είναι προσημομένη να είναι ή έκφρασις της φυλής· και έπομένως τόσο περισσότερον προφύεται να είναι μνηστον μέσα εις την ζωήν του Έθνους τόσο περισσότερον προφύεται να ζήση.

Ο κύριος Παλαμάς, τοϋ όποίον τό πνεύμα γεμίζει την τελευταίαν τριακονταετίαν της σκέψεως έν Έλλάδι, ήμεινε άναγκάως να έγγίξη και εις αυτό τό βιβλίον του, όπως και εις τά άλλα, τά πλέον θερηά ζητήματα, τά όποια επέδρασαν εις τάς τάχας της φυλής. Τό έργον του βεβαίως άνήκει εις τόν χρόνον και θα ήτο ελαφρότης άπειρόελαστος να έπιχειρήση να τό κινή κανείς τόια και εις ένα πρόχειρον σημείωμα. Τοϋ έργου, τό όποτον άνιβαίνει πέραν από τά κωστά, ό μόνος κριτής είναι ό χρόνος. Μέση εις τόν χρόνον θα τριβούν άπάνου του οι ποικίλοι συνειδήσεις της φυλής και, άν έχη μέσα του τάς φρονιάς, οι όποιοι θα άταυτήσουν εις τους ερωσθέντας, θα ύσταται μέσα εις την Ιστορίαν.

Μίλιου Κουντουρά: «Ο Άρρωστος», δραμα σε μία πράξη.

Οι νέοι είναι βαθύτεροι, στωηχλιότεροι, ειλικρινέστεροι, αίσθαντικότεροι, πλέον σκεπητόμενοι, σφαύτεροι από τους παλαιούς· γράφουν άλιγότερον και πολύ πλατύτερον, έχουν βαθύτερην την αίσθησιν τοϋ μυστικου, με τό όποίον άπασπλόδηται περισσότερον, και εις όλα έχουν πολύ ήμολότερας βλέψεις από τους παλαιούς. Βατάς αυτού οι νέοι, έν συγκρίσει με τους παλαιούς, έχουν μίαν επιδεξιότητα εις τάς έκτελέσεις τους, εκλιθήσασαν πολλάκις έχει παρατηρηθ ή π. χ. ότι οι στίχοι των πρωτοβγαλώνων νέων της σημερον σχεδόν είναι ήμειπτοι, όσον άσφατά τό τεχνικόν μέρος, εϋθώς εξ αρχής· πράγμα τό όποίον δέν έχει κατορθωθ ή, παρ'ό μόνον από τους πλέον ικανούς εις τό παρελθόν και ύστερα από πολόν κόπον. Τώρα διαβάζει ένα δράμα, τοϋ όποίον ό συγγραφεύς πρώτην φοράν έμφανίζεται και άσφαλώς θα είναι πολύ νέος· είναι έκτελεσμένον με εθνικίαν και ικανότητα, προβαίνει με άσφάλειαν, την όποιαν θα έξήλθει πηνιγνάρης από τους παλαιώμενους της δραματικής τέχνης. Και τότου συμβαίνει, διότι οι νέοι γεννόνται με έμφορον γνώσην περισσότεραν από τους παλαιούς· γεννόνται δηλαδή με κώταρον πλέον καταγγρημένον. Έτσι οι άφαινοί θα έλθουν πλέον ικανοί από τους σημερονιάς, φυσικά, εκ γενετής· και έτσι, όχι μόνον οι άνθρωποι, αλλά και τά έργα έχονται τελειότερα, όταν ζούν και εξέλισσονται μέσα εις ένα άδαιτύρακτον περιβάλλον, εις τό όποτον έργάζεται άμ' έαυτής μία ένιαία καλλιέργεια·

αυτό συνέβη εις την ζωήν όλων των λαών, οι όποιοι έλζον την εύκαιρίαν να εξέλιχθουν φυσικά. Ούτω τό άριστούργημα δέν έρχεται πλέον, ως κάτι έκτακτον και άπροσποτον, ως κάτι, που άνιβαίνει άσυγκρίτως ύψηλά από τό ήπαρόν· αλλά ως μία φυσική εξέλιξις από πολύ περιμενημένη· ως ένα φυσικόν άποτελέσμα ζωής και παρελθόντος· μάλιστα τόλμω να ειπώ, ότι σπάνια ή ποτέ δέν έγεννηθ ή άριστούργημα, τό όποτον να μήν ήτο εις τόν καιρόν του και τό όποτον να μήν ήρθε ως φυσικός καρπός του παρελθόντος. Ο δέ μεγαλύτερης δέν είναι παρά άνθος του χρόνου και έχεται σχεδόν πάντοτε εις τό πλήρωμα του χρόνου· δέν είναι κάτι άφύσικον και άκατάληπτον, αλλά είναι ό φυσικός καρπός μιας ζωής και ενός παλαιόντος· όλοι οι χρόνοι, που επήρασαν, εφραγιάσσαν δια την γέννησιν του· τό δέ πνεύμα του δέν είναι παρά όλη ή κήρυ και ή γνώσις του παρελθόντος, εις την όποίαν θα σπύρξη τό μοναδικόν έργον του· τό σημερον εφράζεται δια τό άθμιον και τό χρέδ δια τό σημερον. Όλοι ήμεις εργαζόμεθα δια την έλευσιν του, όπως και όλοι οι γενεαι, που έπέρασαν· ήμθεθα μοιραίως οι ταπεινοί εργάται, που σφράνομεν τόν δρόμον του και ήμθεθα μοιραίως προσημομένοι να γεμίσωμεν με τά σωματά μας την τάχρον του σκότους, από την όποίαν θα περάση προς τό φώς, αυτός ό έκλεκτός του Όθμιου, αυτό τό ύερόχογν και χυδαιμένον τέκνον της φώσεως.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Αυστριακή Αρχειολογική Σχολή

ΠΡΩΤΗ συνεδρίασις της 17 Ιανουαρίου. — Πρώ μικρό ήμθετο των συνεδριάσεων αυτής ή ένταυθα Αυστριακή Σχολή, ής τ' άρχα πρόόνηται όσημμευ ή από την σοφήν διεύθυνσιν του καθηγητοϋ κ. Premerstein.

Πρώτος λαβών των λόγων ό διευθυντής της Σχολής κ. Premerstein όμήλησεν έν αρχή περί του ίδρυτοϋ και όργανοτοϋ του Αυστριακού Ινστιτούτον "Οθώνος Reindorf επί τη πρδ μικρού ίδρυτος· έν τώ κήρω της Σχολής της προτομής αυτοϋ, ήτις είναι έργον της Βιεννιάς καλλιτέχνης Έλένης Ούγγερ, έδωρήθη τη Σχολή από τοϋ άστριακού ύπουργοϋ της Παιδείας.

Ο δήτος όμήλησε πρώτον περί της τοποθεσίας της Κολής Ήλιδος, της μεγάλης πεδιάδος κατό τάς εκβάλους του Πηνειού, και περί του ήμηνον του παρ'ό Πανσανία ποταμού, δι' όϋ ό Ηρακλής εκάθισσε την κόπρον του Αγγείον και ύστισ κατό των κ. Premerstein είναι ό μικρός ποταμός του Λογαδίου.

Η Κοίλη Ήλιδς κατό τόν ήήτορ, άπετέλει έν όρχή μεγάλην πολιτείαν άνευ κεντρικου άστους, έκτεινωμένην και εις την περιοικίδα. Τοιοτοϋν άστυ συγκρίσθη μετά τά Περιοικά (471 π. Χ.) εκ του διεσπαρμένον πληθυσμού. Αλλά και τότο ήν άπέξειστον· ούτω κήρω ήδινύθη να εκπαθ ή λίαν από μόνον εις την άριστερίαν, αλλά και εις την δεξιάν όχθην του Πηνειού κατό τόν Σενοφάντα. Τη έτει 312 π. Χ. έγένετο περιτειχισμα μόνον της άκροπόλεως, αλλά και τότο άμθεως κατεστράφη. Πέρι τών οικοδομών της πόλεως τών εκ τών ελληνικών χρόνων έχρηεν την έντενή περιγραφήν του Πανσανίου, όστις εδρεν έκ την πόλιν άκρωίκοσαν. Ο χριστιανισμός διήλθε πρώτμος δι' της Ήλιδος, ως τεκμαίρομεθα εκ επιγραφής του τρίτον μ. Χ. υίανος. Κατό τόν μέσον αϊώνα άμθετα βυζαντιακή πόλις ήσχηζεν έκει, βραδύτερον δε οι Φράγκοι ήγειραν ύψηλώτων σφουόριον, εκ όϋ έδέσποζον πάντον των πέριξ τόπων.

Κατό τους νεότερους χρόνους έγένετο μόν καταγογραφικά μελέται λόγων αξίαι από των Άγγλων σοφών Leake (1805) Dodwell και Stianhill, άλλ' όχι και

άνασκαρφαί επίσημονικής σημασίας. Αί άνασκαρφαί και έργασίαι τής Αδριατικής Σχολής ώφειλον να συναντήσασσι πρὸ αὐτῶν διαμανεῖς συνθήκαι. Δυστυχῶς διὰ τὴν ἔγγυσ ἑλλειψιν ὀρυζείων πρὸς λιθοτομίαν οἱ κάτοικοι τής μεταγενεστέρας ῥωμαϊκῆς και τής βυζαντικῆς ἐποχῆς κατέφυγον εἰς χρησιμοποιήσασιν τῶν ὀλικῶν τῶν ἑλληνικῶν μνησείων και οἰκοδομῶν, ἐνῶ τὰ κτίρια τής ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς ἄριστα ἐκασοδημένα διὰ πλίνθων, διασῳθήσαν πολλῶ κάλλιον. Οὐ μικρὰν δὲ δυσχέρειαν παρείχε τῇ άνασκαρφῇ ἡ μεγάλη ἔκτασις τῶν ἐρειπίων τής πόλεως εἰς τέσσαρα τετραγωνικά χιλιομετρα. Ἐκ τῶν άνασκαρφέντων μερῶν τεμάχια πρῶστορικῶν ἀγγείων εὐρέθησαν ἐν μόνῃ τῇ ἀκροπόλει, ἥτις, ὡς φαίνεται, ἦν τὸ μόνον καταφυγμένον μέρος κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εὐρέθησαν δὲ και τεμάχια κίονων, προερχόμενα ἴσως ἐκ τοῦ ὑπο τοῦ Πρωσασίου περιγραφέντος ναοῦ τής Ἀθηνᾶς, οὗ τὴν θέσιν, ὡς φαίνεται, κατέλαβε ὑστερότερον τὸ φραγματικὸν φρούριον.

Τὸ πλεῖστον τῶν οἰκοδομῶν εὐρίσκειται ἐν τῇ πεδιάδι. Καὶ πρῶστορικὰ μὲν λείψανα οὐδαμῶς ἀπαντῶσιν ἐν αὐτῇ· ἀλλὰ πλεῖστα ἔχου τῶν ἑλληνικῶν χρόνων δυστυχῶς λίαν βεβλαμμένα ἐσῳθήσαν ἐγγύτερον τῇ Πηνειῷ, ἐνῶ αἱ πλίνθιναι οἰκοδομαὶ τής ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς κατέχουσι τὸ μεσημβρινὸν μέρος τής πεδιάδος.

Αἱ ἑλληνικαὶ οἰκοδομαὶ ἦσαν ὀλικῶν και ἐργασίας λίαν ἐτελῶν· μάρμαρα ἐχρησιμοποιοῦθησαν, ὡς φαίνεται, κυρίως εἰς τὴν ἑλληνιστικὴν ἐποχὴν. Ἀλλ' οἱ τοῖχοι πολλῶν ἐκ τῶν οἰκοδομῶν τούτων κτιθῶντες ἦσαν κεκοσμημένοι διὰ πλακῶν και κονιῶματος, ὅπως ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Τῶν ῥωμαϊκῶν οἰκοδομῶν οἱ τοῖχοι διατηροῦνται εἰς μέγα ὕψος και παρεμφέρουσι τοσοῦτον ὡς πρὸς τὴν τέχνην και τὸν πρῶστορικὸν ὅσον φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, τὴν τῶν Ἀντωνίνων. Εἶναι μὲν πλοσῶα ἡ διακόσμησις τῶν ῥωμαϊκῶν κτιρίων, ἀλλὰ και ἐν αὐτοῖς τὰ λίθινα καρίστανται ἐν μεγίστῃ φειδωλίᾳ (πλάκες λεπταὶ διαφόρων χρομῶτων και ψηφιδωτὰ μετὰ γεωμετρικῶν κόσμων ἐπὶ τοῦ δαπέδου και τῶν τοίχων). Τὸ πολυτελέστερον τῶν κτιρίων τούτων εἶναι τὸ Ὀκτώγωνον, λουτρῶν, ὡς και δύο ἄλλα ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς κτίρια.

Τὰ βυζαντιὰ ἐρεῖκια ἀνήκουσι κυρίως εἰς μέγα χριστιανικῶν ναῶν και ἄλλο μέγα κτίριον, εἰς ἡ εὐρέθησαν ἐνετεταχισμένα ὀλικὰ ἀρχαιοτέρων ἑλληνικῶν οἰκοδομῶν, ἐν οἷς κιονόκρανα και ἀνάγλυφον ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς περιεσῳσῶν ἐπισῳδίων μάχης. Παρὰ τὸ Ὀκτώγωνον, ὅπερ ἴσως κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους μετατράπη εἰς ναὸν, εὐρέθησαν ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβια και ἐν ἐνὶ δικλῷ τάφῳ χρυσοῦς κόσμος ἀνδρικός και γυναικεῖος, κατατεθεις εἰς τὸ ἐν Ἀθῆναις Ἑθνικὸν Μουσεῖον.

Οἱ περὶ τὴν πόλιν τάφοι μόλις ἤρξαντο άνασκακτῶμενοι· εἶναι τὸ μὲν πῖθαι, ἐν οἷς ἐτίθετο ὁ νεκρὸς ὀλικῶς μετὰ πενιχρῶν κτερισμάτων διὰ τοὺς ἐνδεδεῖς, τὸ δὲ τάφοι μετὰ λιθίνων πλακῶν και πλοσσιωτέρων κτερισμάτων διὰ τοὺς εὐπαιθέτους. Εἰς ἀμφοτέρω τὰ εἶδη τῶν τάφων εὐρηται πλὴν ἄλλων ἀγγεῖα ἐργασίου τέχνης χρῆζοντα ἰδιωτικῆς μελέτης. Εὐρέθησαν ἐπὶ δύο μεγάλοι τάφοι κεραμόκτιστοι περιέχοντες σαρκοφάγους και τάφους ἑσῳσῶν ἐκτισμένους.

Τὴν διέλεξιν ταύτην συνῳδουσιν φρεσιναι προβολαὶ πολυριθμῶν εἰκόνων τῶν άνασκαρφέντων μερῶν και τῶν ἐν αὐτοῖς εὐρημάτων.

Εἶτα ὁ ἐταῖρος τής Σχολῆς κ. Saucius ὁμίλησε περὶ τῶν ἐν Ἀνδρῶν ἐρευνῶν, ἃς ἐπαίησε βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ αὐτόθι λογιῶν Σχολάρχου κ. Βογιατζῆδου εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐρεῖπια τής νήσου και εἰς τὸ μουσεῖον. Ἀφοῦ ἐπαρμαγευθῆ περὶ τής τοπογραφίας τής πό-

λεως και ἐπέδειξεν εἰκόνας τῶν τοίχων αὐτῆς και ἀρχαίου κυκλικῶ πύργου, ὁμίλησε περὶ διαφόρων ἀγάλματων τοῦ μουσεῖου τής ἀρχαϊκῆς και ὑστερωτέρας ἑλληνικῆς ἐποχῆς, ἐν οἷς περὶ ἀγάλματος Ἀρτέμιδος, ὅπερ ὡς και ἕτερον εὐρισκόμενον ἐν Ρώμῃ ἐν συλλογῇ Κορηγιῶσι περιεσῳσῶ τὴν θέαν ἐν ἑσῳσῇ κινήσει φαίνεται δὲ ἔχον κατὰ τὸν κ. Saucius κοινὸν πρὸς ἐκεῖνο ἀρχεῖτον σπουδαῖον καλλιτεχνικὸν ἔργον τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων. Ἔτα ἐξέδηκεν ἐν συντόμῳ τὴν ἱστορίαν τής νήσου, διατρίψας ἐκτενέστερον περὶ τινε γεγονότα, ὅν ποιοῦνται μνεῖαν ἐπιγραφῶν ἑλληνιστικῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, πρῶτον ἦπ' αὐτοῦ μελετηθεῖσα.

ΕΝ Ἀθῆναις ἐπὶ τής ὁδοῦ Θεριοπολῶν παρὰ τὴν ὁδὸν Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν σκαρφήν τῆς ὑπονομῶν εὐρέθησαν τάφοι τινὲς περιέχοντες ὀλιγα μικρὰ ἀγγεῖα, τῶν ὁποῖων τινὰ εἶχον ἐρυθρὰς εἰκόνας τῶν μέσων τοῦ Ε' αἰῶνος. Συντελεῖ τής εὐρέσεως τῶν τάφων τούτων ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐταιρεία ἐπεχείρησε μικρὰν άνασκαρφήν πρὸς ἐξερεύνησιν ὅλου τοῦ χώρου τής ὁδοῦ, ἐνθα ὑπῆρχον οἱ τάφοι. Διὰ τής άνασκαρφῆς ταύτης ἀπεκαλύφθησαν περὶ τοὺς εἰκόσιν ἄλλοι τάφοι ἀποτελούμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ πηλίνης λίθινος, καλυπτομένης ὑπὸ ὁμοῖου λαφανοειδοῦς καλύμματος· ὀλιγοὶ τάφοι ἦσαν κατεσκευασμένοι ἐκ μεγάλων κεραμῶν τεθειμένων οὕτω, ὥστε νὰ ἀποτελῆται εἶδος ἐπιμήκους τριγωνικῆς καλύψης, ὑπὸ τὴν ὁποῖαν ἐκρύπτετο ὁ νεκρὸς. Τὰ εὐρήματα δὲν ἦσαν ἀξια λόγου ἦσαν δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον μικρὰ ἀγγεῖα μετὰ ἡ ἄνευ εἰκότων τῶν μέσων τοῦ Α' και Ε' αἰῶνος π. Χ.

ΚΑΤΑ τὸ δυτικὸν μέρος τής Ἀρτις, ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ Ἀράχθου, ἐν τῷ κτήματι τοῦ Σπ. Καλέλλη εὐρέθη ἀγάλμα γυναικεῖον ἀκέφαλον ἐπὶ βάσεως ἐχούσης τὴν ἐπιγραφὴν:

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ
ΣΩΛΩΝΟΣ
ΑΜΦΙΠΟΛΕΥΣΑΣ
ΑΡΤΕΜΙΤΙ
ΠΑΣΙΚΡΑΤΑΙ

Ἐπειδὴ ἐν τῇ αὐτῇ θέσει εἶχον εὐρέθη ἄλλοτε κίονες, ὑποτίθεται ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε ναὸς τῆς ἀρχαίας τής Ἀρτέμιδος.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μάρθα Χρ. Καστριώτη

Ἡ ἐμφάνισις τής νεαρῆς καλλιτέχνιδος εἰς τὴν πρῶτην συναυλίαν τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, μᾶς ἔδωκε τὴν ἀποκάλυψιν ἐνὸς ισχυροτάτου ταλάντου και μᾶς ἐκλεκτῆς τέχνης. Ἡ δεσποινὶς Καστριώτη δὲν ἐχρεῖσθη πολλὴν διὰ νὰ καταλάβῃ ἀμέσως τὴν θέσιν, κοῦ τῆς ἀξίως, θέσιν μᾶς ἀπὸ τὰς πρώτας ἐκτελεστῶν, κοῦ ἔχομεν. Δευτέρα γνώμη δὲν ὑπῆρξεν μετὰ τῶν δυναμένων νὰ αἰσθανθῶσιν και νὰ κινήσιν.

Ἡ Δις Μάρθα Καστριώτη, ἀπόφοιτος τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν — τῆς Βελουδίου — διηῳσα ἀνωτέραν μουσικὴν μόρφωσιν μετέβη εἰς τὴν Γενεῖν, ὅπου ἔγενεν ἀμέσως δεκτὴ εἰς τὰς τάξεις τής ἐκτελέσεως (classes de virtuosité) τοῦ ἐκεῖ περιεργῶν Ὁδείου. Μετὰ τετραεῖς σπουδὰς, ὑπὸ τὴν καθηγήτριαν Μαρί Παντέ, προσήλθεν εἰς ἐξετάσεις ἐνώπιον πολυμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἀπὸ διασῳμους μουσικοδιδασκάλους μετὰξὺ τῶν ὁποῖων ὁ Ριχάρδος Βινές, ὁ Λεβῆ, ὁ Μπλοῦμερ, ὁ Σνάιδερ και ἄλλοι. Αἱ ἐπὶ δικλῶματι ἐξετάσεις τοῦ Ὁδείου τής Γενεῖνης ἀποτελοῦν, ὡς γνωστόν, δοκιμασίαν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν πολλὴ ὀλιγοὶ ἐξεργονται νοσηταί. Ἡ Δις Καστριώτη ἠξιώθη τοῦ δυσκόλου δικλῶματος τής δεξιότηχίας (diplome de virtuo-

site), τίτλου, ἑδῶ τὸν ὁποῖον δικαιούται εἰς κάθε ὑπερηφάνειαν. Διὰ τὴν τέχνην τής νεαρῆς κλειδοκυμβαλιστῶν θὰ γίνῃ πολλὸς λόγος μίαν ἡμέραν. Ἦταν εὐρὸν στάδιον ἀνοίγεται ἐμπρὸς τής. Μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν τής μόρφωσιν και μὲ μίαν ψυχὴν ἐξῳχος καλλιτεχνικῆν, ἡ συμπαθῆς καλλιτέχνης προχωρεῖ εἰς ἕνα ὄριον δρόμον. Τὰ «Παναθηναῖα» χωριτεῖσιν μὲ ἀγάπην τὴν ἐμφάνισιν τής εἰς τὸν πτωχὸν μας καλλιτεχνικὸν κόσμον. Ν.

ΜΑΡΘΑ ΧΡ. ΚΑΣΤΡΙΩΤΗ

site), τίτλου, ἑδῶ τὸν ὁποῖον δικαιούται εἰς κάθε ὑπερηφάνειαν.

Διὰ τὴν τέχνην τής νεαρῆς κλειδοκυμβαλιστῶν θὰ γίνῃ πολλὸς λόγος μίαν ἡμέραν. Ἦταν εὐρὸν στάδιον ἀνοίγεται ἐμπρὸς τής. Μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν τής μόρφωσιν και μὲ μίαν ψυχὴν ἐξῳχος καλλιτεχνικῆν, ἡ συμπαθῆς καλλιτέχνης προχωρεῖ εἰς ἕνα ὄριον δρόμον. Τὰ «Παναθηναῖα» χωριτεῖσιν μὲ ἀγάπην τὴν ἐμφάνισιν τής εἰς τὸν πτωχὸν μας καλλιτεχνικὸν κόσμον. Ν.

Rosenkavaller τοῦ Richard Strauss

Ἡ τόσον ἀναμενομένη première τοῦ νέου ἔργου τοῦ Richard Strauss «Rosenkavaller» ἔλαβε χώραν κατὰ τὴν 26 Ἰανουαρίου εἰς τὸ ἐν Δρῆσῃ βασιλικὸν θέατρον ἐν μέσῳ ἀκρατηρίου, ἀποτελουμένου τὸ πλεῖστον ὑπὸ μουσικῶν, κριτικῶν και διευθυντῶν τῶν περιφημοτέρων θεάτρων τοῦ κόσμου.

Ἡ περιέργεια περὶ τής ἀποβάσεως τοῦ ἔργου τοῦ του ἦτο μεγίστη.

Ἡ πρώτη πράξις, τής ὁποῖας ἡ ἔξ 80 μέτρων εἰσαγωγή εἶναι ἡ συνήθης θυελλώδης μουσικὴ τοῦ Strauss και τής ὁποῖας τὸ κοινὸν θέμα εἶναι :

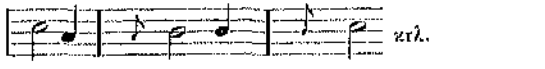
ὑπερτερεῖ κατὰ πολὺ τῶν ἄλλων δύο και κατὰ τὴν ποικιλίαν και κατὰ τὴν ἐπιτυχίαν τής μουσικῆς ὡς πρὸς τὸ Rokoko-stylе.

κ.τ.λ.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τής Marie Terese, ἀφοῦ τότε δὲν ἦτο γνωστὴ ἀκόμη ἡ μουσικὴ τοῦ valse.

Ἡ τρίτη πράξις περιέχει ἐπίσης ὄριστα μέρη. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅσσιον ἀνηνοῦ τὴν πρῶτην ταύτην εἶναι τὰ περιεφημῶν tertzett (Hohe Sopran, Mezzo Sopran, Sopran) τοῦ ὁσσιου τὸ θέμα εἶναι :

κ.τ.λ.

Διὰ τούτου ἀληθῶς ἐκπροσωπεῖται τὸ πάθος, τὸ αἰσθημα και ἡ ζηλοπῶα.

Ἐν γένει τὸ νέον ἔργον τοῦ Strauss ἤρσεν, ἀλλὰ δὲν ἐφῳασε τὴν Σαλώμην και Ἡλέκτραν. Πρῶτοι ὅμως νὰ λάβωμεν ἕα' ὄψιν εἰς και οἱ χωριτεῖσες εἶναι διάφοροι και ὅτι τὸ δημιούργημα τοῦτο εἶναι ἡ γέφυρα ὁδοῦ, ἀγούσης εἰς ἄλλην χώραν, ἥτις ἂς ἐπιλέξωμεν ὅτι θὰ εἶναι γονιμοποιητικότερα τής πρώτης.

Λεῖψια. Γ. Α. ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ἐκθεσις Παύλου Σουάν

ΚΑΙ ἕνας ἕνος ζωγράφος, Ἀμερικανός, ὁ κ. Σουάν, κνεώτατος Περσιστὸς ἀπὸ τῆς Ἀθῆνας, ἐκθέτει ὀλιγα ἔργα, κοῦ ἔχει μαζὶ του. Βλέπει μίαν πνευματικότητα εἰς τὸ βάθος κάθε του εἰκόνας, πορτραῖτο ἡ σκῖτσον, ζυμομένη μὲ τὸ αἰσθημα τής ζωῆς, τής ἐμορφῆς ζωῆς. Τὸ δείχνει μὲ τὴν στίαν, ποῦ θὰ δῶσῃ σὸ μοντέλο του, μὲ τὰ χρομῶματά του — τὰς ἀποχρώσεις δηλαδὴ — ποῦ ἀποστέλλονται οὐ αἰσθαντικὰ μάτια, αὐτὰ ποῦ ἔχουν ζῆση τις λίγες σιγιμές, θεοῦ ἡ φύσις, ὅπως κάθε ζωὴ ξεκαπάζεται ὁσοῦς ἐκλεκτοῦς τής μὲ ὅλη τής τὴν κρυμμένη ἐμορφῶα.

Ἔχει δηλαδὴ ὁ κ. Σουάν ὅτι χρειάζεται γὰ νὰ δια

κροτή ως καλλιτέχνης. Όταν ή σκέψις, άριστη, άδη- γήση τέλει την αίσθησιν, θά παρουσιάσῃ βέβαια έργα αξία του όνειρου, που βλέπεις νά πλανήται στα μάτια του. Αυτό τό λέγοι σχετικά με την «Σφίγγα» του. Είς τό έργον αυτό εργάσθηκε ζωγραφικώς μόνα, όταν έτοιποέθηκε, έμπρός στην Σφίγγα, την λευκήν μορφήν, που ζητεί νά ακούσῃ τό μουσικόν της. Ήθερε όμως ό ζωγράφος νά διαλέξῃ την στιγμήν, που έπρεπε, και νά δώσῃ μίαν άτμοσφαιραν, όχι ξένην προς την ύπόστα- σίν της. Αύτην που ζητούσε τό θέμα.

Έπειτα τό πορτραίτο της Ναζιμόβις. Έχει μέσα του όλον τό μουσικόν της ζωής, της άνοτέρας, μέσα στες φειδωλές γραμμές, μέσα στην στάσιν, που της έδωκε. Προσπαθεί ό ζωγράφος νά συλλάβῃ τό ιδανικόν που κυνηγᾷ, νά τό κάμῃ δικό του και νά τό παρου- σιάσῃ ζωγραφικώς, μουσικώς, πνευματικώς. Αύτή είναι ή αισθητική του. Νομίζω πως τό μέλλον του άνοίγε- ται πλατύ πολύ. Η άποπροσωπογραφία του, την όποιαν, σάς πνιατό, είναι όραϊόν δείγμα της έργα- σίας του. Κ. Μ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΤΡΕΑΝΤΑΙΩΣ άναφανίσθη εις τό θέατρον «Μερκαν- τάντε» της Νεαπόλεως ό νέος «Έλλην βαρύτενος κ. Άρης Σακελλαριδής, αδελφός του φιλάτου συνεργά- του μας κ. Θ. Σακελλαριδῆ. Η εφημερίς «Πούγκλο» γράφει ότι εις την Γραβιέταν άπεκαλύφθη καλλιτε-

Ο νέος «Έλλην βαρύτενος κ. Άρης Σακελλαριδής

χνική φύσις άξία μεγάλης τιμής. Έχει φωνήν ώραίαν και δυνατήν. Τραγουδεί με πολύ αίσθημα και στέκεται εις την σκηνήν με χάριον, μεγάλο πρσόν εις τό σκηνη- κόν του στάδιον. Ο νέος βαρύτενος έγινε δεκτός κατά την πρώτην εμφάνισίν του με πολλά χειροκρο- τήματα και επανέλαβε τό νουέτο και την άριαν της δευτέρας πράξεως, τά όποια ερρωογήθησε με πολύ αίσθημα.

ΤΙΝ των του τρέχοντος μηνός έγινον εις τό φιλο- λογικόν και αρχαιολογικόν τμήμα του «Παρνασσού» δύο πολλών ενδιαφέροντος ανακοινώσεις.

Πρώτον ό κ. Θεμ. Βολίδης, έπιμελητής των χειρο- γραφών εν τῇ Έθνική Βιβλιοθήκῃ, ανακοίνωσεν όκτώ ανεκδότους έπιστολάς του Άδαμαντίου Κοραΐ, εκ των όποιών εἶ μὲν είναι αὐτογράφοι και σύντομοι υπενθυ- νόματα προς διαφόρους ιδιώτας και φίλους αὐτοῦ, αἱ

δέ λοιπαί δύο σφζόμενα εν άντιγράφοις είναι πολυσέ- λιδοι άπαντήσεις προς τόν Δημήτριον Υψηλάντην (1821) και τόν Γεώργιον Κουτουριώτην (1824). Προς τούτους ό υτέροχος πατριώτης κατέχει διά μικρόν τάς πολυ- τιμους αὐτοῦ σιμβόλας και δηγίας, πός ύφειλον νά πολιτευόνται οἱ Έλληνες κατά την διάρκειαν του ίε- ρου άγώνος και ποίον έπρεπε νά είναι τό πολιτευμα της άναγεννωμένης τότε Έλλάδος, ίνα ή πατρις εδ- δαιμονήσῃ, φυλάττουσα την διά τούτων άγώνων και θυσιών κηδεύσαν έλευθερίαν.

Αἱ γνώμαι, τάς όποίας διετύπωσεν εις τάς έπιστολάς του ταύτας ό Κοραΐς, είναι τόσοον σοφαί και σωτήριοι διά πᾶσαν περίστασιν, ώστε νομίζει τις ότι ό μέγας έθνικός άνήρ έγραψε τάς πολιτικὰς έπιστολάς του έχον εν τῷ ύφει την σημερινήν κατάστασιν της Έλλά- δος. Εὐλόγως δέ παρετήρησεν ό κ. Βολίδης, ότι ή με- λέτη αὐτῶν θά ίδύνατο ν' άποβῆ έξεχώς διδασκαλική εις τούς πολιτικούς ήμῶν άνδρας, πάντοτε μὲν, μάλ- λιστα δέ κατά τάς ήμέρας ταύτας, καθ' ής συζητεῖται εν τῷ Έθνικῷ Συνεδρίῳ ή αναθεώρησις και συμπλή- ρωσις του πολιτεύματος ήμῶν.

Μετά τόν κ. Βολίδην ό καθηγητής του Πανεπιστη- μίου κ. Σ. Λάμπρος έκαμεν ανακοίνωσιν «περι κτημα- τολογίου της Πελοποννήσου δι Βενετοκρατίας».

Τάς όκτώ έπιστολάς του Κοραΐ μετά τινον άλλων σχετικῶν προς ταύτας θά δημοσιεύσωμεν εις τά «Πα- ναθηναϊα» προσεχώς.

ΑΠΟ έτους ήδη συνεστήθη εν Άθήναις σωματεϊον υπό την έπωνυμίαν «Σύνδεσμος Βυζαντίων» του όποιου σκοπός είναι ή υπό έθνικὴν έπομιν δρᾶσις διά πᾶν άφορῶν την μεγάλην κατρίδα ζήτημα και ή συνα- δέλωσις πάντων τῶν εκ Κοινοτατινολέως έλκόντων τό γένος. Ο Σύνδεσμος καιτοι πολλάς εν αρχῇ συναντή- δυσχερείας περι την εκκλήρωσιν του σκοποῦ αὐτοῦ, εν τούτοις βασιζόμενος επί της γενναϊοδωρίας τῶν μελών αὐτοῦ και της προθυμίας αὐτῶν ελπίζει νά σημεϊώσῃ πλήρη επιτυχίαν εντός βραχυχρονίου διαστήματος γι- νόμενος άντάξιος του προσρισμοῦ του. Οθεν ουνιστώ- μεν εις πάντας τούς προς τοιαῦτα σχολουμένους την πλήρη και θερμήν αὐτοῦ υποστήριξιν.

Γενόμενον εσχάτως αρχαιοσῶν έξελέγησαν οἱ έξής, Α. Φιλίππιδης Πρόεδρος, Αλ. Καρραμάνλικης Άντι- πρόεδρος, Χ. Ι. Νομικός Γραμματεὺς, Θ. Θεομίδης Τμής, και Σήμηβολοι Ι. Αναστασιάδης, Ι. Λαγκάδης και Ν. Ηλιάδης.

ΚΑΤΑ τάς ανακοινώσεις του Περιοδικου «Bulletin de la Semaine» ό Γάλλος άστυριολόγος δομινικανός Ρ. Cliché εν τῷ συνεδρίῳ της 14 θβρίου (ν. ή.) της Άκαδημίας τῶν επιγραφῶν και τῶν όραϊων τεχνῶν ανακοίνωσε περι της ανακαλύψεως εν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ υπό του Έξεν Τισσαρῶν συριακοῦ χειρογρά- φου, περιέχοντος περίπου τά δύο τρίτα του βιβλίου του Προφήτου Ησαΐου. Τό χειρόγραφον άποτελεῖται εκ 54 φύλλων παλαιογράφου, και, ως φαίνεται, εκ της εν τέλει αὐτοῦ σφζμένης σημεϊώσεως, έγγραφήν τό 771 έτος της χρονολογίας, έννοεῖται, τῶν Σελευκιδῶν, ά- τιτοκρατούμενον προς τό 459-460 έτος π.Χ. Τό βιβλι- κόν αὐτό χειρόγραφον είναι τό αρχαιότερον εκ δῶν περιεσῶθησαν.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΝΕΑ

26 Ιανουαρίου. — Την έσπέραν της χθές έγινενο σύγκροσις μεταξύ τῶν άπεργῶν ύπαλλήλων του τρο- χοδοσίου και του στρατοῦ, καθ' ήν αντιλλάγησαν πολλοί πυροβολισμοί έκάτερῳθεν σημερον έτέθη εις κίνησιν τό πλεστον μέρος τῶν τροχοδρομῶν ή άπερ- γία θεωρεῖται λήξασα. — Η Αδστρία προσβαίνει εις έσπευσμένως ένισχύσεις τῶν Βοσνιακῶν συνόρων. —

Επίσης αἱ πολεμικὰ παρασκευὰ της Γερμανίας προ- καλοῦν τάς άνησυχίας τῶν Γάλλων. — Οί Νεοτούρκοι ζητοῦν συνεννόησιν με τούς Χριστιανούς βουλευτάς. — Μεγάλα και αιματηρά μάχα έλαβον χόρον μεταξύ τουρκικοῦ στρατοῦ και Άράβων επαναστατῶν εις την Σεναιάν. — Δι' άνεκαινωθέντος ή Έλληνική κυβέρνησις διαμειδίδι ότι πρόκειται καιτά την άνοιξιν νά διατάξῃ μεγάλα γυμνάσια παρα τά σύνορα. — Σήμερον ὅλη ή Αττική έξημέρωσε σκεπασμένη από χιόνια.

27 Ιανουαρίου. — Νέαν συμφωνίαν άποκαλύπτει ό Χρόνος τῶν Παρισίων, μεταξύ Αδστρίας, Μαυροβου- νίου και Βουλγαρίας, ίνα από συμφόνου ή μὲν Αδ- στρία καταλάβῃ τό Νόβι-Παζάρ, αἱ δέ λοιπαί ειοβί- λουν εις Μακεδονίαν. — Χίλιοι Τούρκοι στρατιῶται έλαποάκωσαν εις Υερμένην προς τούς επαστάτας οἱ Άραβες ήτήθησαν εις Χοδέϊδαν. — Η Αδστριακή κυβέρνησις άσχηγόρησεν εις τό όπλοποιεϊον Σενάουερ νά προμηθεύσῃ όπλα εις τήν Κρητικὴν κυβέρνησιν ζητήσασαν νά αγοράσῃ τρεῖς χιλ. έξ αὐτῶν. — Ηε- ξαντο από χθές αἱ νομοθετικὰ εργασία της Βουλῆς. — Κατηρτίσθη τό διάταγμα προς παραπομπήν εις άνα- κρητικόν συμβούλιον τῶν ύπαξιωματιῶν τῶν τελευ- ταίως συληφθέντων μετά του κ. Λαπαθιώτου, όπως άποσπασθῶσι. — Προσκαλοῦνται 4 ήλικίαι κληρωτῶν, αἵτινες θά παραμείνουν υπό τά όπλα μέχρι του προσε- χῶς Ιουνίου.

28 Ιανουαρίου. — Πρωτοφανής γυνοθύελλα και' ὅλην την χθεσινήν νύκτα. — Τά δικαστικά νομοσχέδια του κ. Δημητρακοπούλου, ὄν έκαμε την εισήγησιν εις την χθεσινήν Βουλὴν κρινονται μετ' ένθουσιασμοῦ. — Αἱ εφημερίδες της Ρώμης άνεγράφουν την έκκληρητι- κήν εδῆσιν, καθ' ήν ή Τουρκία προτίθει νά ιδρύσῃ στρατολογικόν γυμνασιον εν Κρήτῃ προς κανονικήν στρατολογίαν τῶν Κρητῶν, ὄς Όθωμανῶν ύπηκόων. — Τό Πατριαρχεϊον και τά σώματα άνεκοίνωσαν εις την Πόλιν ότι επ' οδῶνι λόγῳ θά ανεγθῶν την καταπί- νην διά τῶν εν τῇ Τουρκικῇ βουλῇ εισαχθέντων νομο- σχεδίων. — Η Κρητικὴ συνέλευσις θά συνέλθῃ αὐριον την πρωίαν εις μυστικὴν συνεδρίασιν, όπως συζητήσῃ τό έθνικόν ζήτημα. — Αἱ εν τῇ Άγγλικῇ βουλῇ γενο- μένη διαμμενεῖς δηλώσεις διά την πολιτικὴν τῶν Νεοτούρκων προς τάς χριστιανικὰς έθνικότητας προ- καλοῦν έρεθισμὸν εν Τουρκίᾳ. — Εἰς την Βουλγαρικὴν βουλὴν ύπεβλήθη νομοσχέδιον διά την σύγκλησιν έδυσουλελεύσεως.

29 Ιανουαρίου. — Χθές την πρωίαν έγινενο ή μυσ- τική συνεδρίασις της Κρητικῆς συνέλευσεως' οδδέν άπερασιδῆ περι της Κρητικῆς άποστολῆς εις Εὐρώ- πην. — Δριμύτατος χειμὸν καθ' ὅλην την Έλλάδα' άγγέλλονται καταστροφαι, θάνατοι εκ φύξως, πλήρης διακοπή συγκοινωνιῶν, καθυστατησεις άεροπολιῶν και ναυάγια. — Ο Έντοθ ήφζετο τῶν επθεωρήσεων τῶν σομῶτων. — Χθές ό πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος εδῆλωσεν εν τῇ Βουλῇ ότι πιθανόν νά μη συναρθῇ ὄλοκληρον τό δάνειον τῶν 150 εκατομ., διότι ή οίκο- νομική πολιτικὴ της Κυβερνήσεως τείνει εις έξοικονό- μισιν τῶν περιεσῶσων διά της άναπτύξεως τῶν οίκο- νομικῶν δυνάμεων του τόπου.

30 Ιανουαρίου. — Ο ύπουργός τῶν Έσωτερικῶν της Τουρκίας Ταλαάτ βῆς ύποβάλλει την παραιτήσιν του ένκα τῶν επθεώσεων της πολιτικῆς αὐτοῦ εν τῷ Άγγλικῷ Κοινοβουλίῳ. — Τό Τουρκικόν όπλατωγόν «Μαρμαράς» πλέον προς την Έρυθρὴν θάλασσαν έξη- φρανίσθη. — Η πρό πολλοῦ άνημενομένη ύπουργική κρί- σις εν Τουρκίᾳ έξεφράγη μετά του ύπουργοῦ Ταλαάτ βῆς ύπέβηλον συγχρόνως παραιτήσιν και ό ύπουργός τῶν οίκονομικῶν και ό ύπουργός τῶν δημοσίων έργων. — Η Κρητικὴ συνέλευσις έστειλε τηλεγραφικῶς άδελφι- κόν χαιρετισμὸν προς την έλλ. βουλὴν επί τη ενάρξει

του έργου της. — Αἱ δηλώσεις του πρωθυπουργοῦ περι της μεταώσεως του δανείου παρεχονῶν δυσάρεστον έντύπωσιν μεταξύ τῶν βουλευτῶν.

31 Ιανουαρίου. — Ο Σερβὸς διορίζεται πιθανῶς μέ- γας Βεζύρης εν Τουρκίᾳ. — Κατά την χθεσινήν μυστι- κήν σύσκεπην της Κρητικῆς συνέλευσεως, καθ' ήν πα- ριστάντο και πάλιν μόνον οἱ Χριστιανοὶ πληρεξούσιοι, έξηκολούθησεν ή άναλλαγὴ γνωρῶν επί του έθνικοῦ ζητήματος.

1 Φεβρουαρίου. — Αἱ σχέσεις μεταξύ Ρωσσίας και Κίνας είναι λίαν τεταμέναι λόγω τῶν παραβύσεων ἐπὶ της Κίνας της μεταξύ τῶν δύο χωρῶν συνθήκης. — Ο ήγετης του προεδευτικοῦ κόμματος Χακίλ βῆς δια- κρίσθη ύπουργός τῶν Έσωτερικῶν. — Η Τουρκικὴ γυ- βέρνησις θά ζητήσῃ έξηγήσεις επί τῶν άγγλικῶν δη-λώσεων, διατάξασα τὸν εν Ανδινῳ πρεσβευτῆν αὐτῆς νά προσῆλ εις τά άναγκαία διαβήματα παρα τη άγγλικῇ κυβερνήσει. — Εντός της προσεχῶς εβδομάδος ό πρωτοπολιτικὸς της κυβερνήσεως ύποβάλλεται εις την βουλὴν.

2 Φεβρουαρίου. — Διαμειδεται ή θυληθείσα ύπαρ- ξις μυστικῆς συμφωνίας μεταξύ Αδστρίας, Μαυροβου- νίου και Βουλγαρίας. — Η ύπουργικὴ κρίσις έξακο- λουθεῖ εν Τουρκίᾳ. — Πλήρης άνησυχία παραχρησεται εις τούς Άλβανούς τούς θέλωντας νά επιστρέψωσιν εις την πατρίδα των, άρχει νά όρασιδῶσι πᾶσιν εις τόν Σουλτάνον. — Παρα τά Ισχυρότα προνόμια οἱ Τούρκοι κατεδίκασαν εις πρόστιμον 25 χιλῶν τόν Μητροπολί- την Βοδενῶν δι' ένεργείας του εις τό σχολικόν ζήτημα. — Βεβαίωται σομολοχὴ Έλλήνων και Βουλγάρων κατόπιν άρπαγῆς υπό τῶν τελευταίων έλληνικῆς εκκλη- σίας εν Γευγελῇ.

3 Φεβρουαρίου. — Ο Νέος Έλ. Τόπος' πληροφω- ρεῖ ότι αἱ Προστίτιδες Αυνίμες είναι λίαν δυσχε- ρομένη διά τάς συχνὰς παραστάσεις της Τουρκίας επί του δικαιοῦματος της αυτοδοικῆσεως τῶν Κρητῶν. — Παραιτήσις και του Άπουργοῦ της Παιδείας εν Τουρκίᾳ. — Ο Δημητρακοπούλος εισηγήμενος χθές τά νέα δικαστικά αὐτῶν νομοσχεδίων εν τῇ Βουλῇ ήτέ- λησε πολιτικὰς συνεπτίας εν ή περιπτώσει έξακολου- θήσῃ ή αὐτὴ καλωσπεργικὴ διάθεσις τῶν βουλευτῶν κατά τῶν ύποβαλλομένων νομοσχεδίων της κυβερνή- σεως' αἱ δηλώσεις προκαλοῦν μεγάλην συγχύσιν διότι τοῦτο υπό πολλῶν εφημερίδων εθεωρήθη ὄς άπειλή δικτατορίας' ή κυβέρνησις έχει την άπόφασιν νά προκαλέσῃ εν τῇ Βουλῇ ζήτημα εμπιστοσύνης, ίνα περιστείλῃ την παραιτησομένην αντίδρασιν.

4 Φεβρουαρίου. — Η πολιτικὴ κρίσις εν Τουρκίᾳ έφθασεν εις τό άποροζήρητον μετά την άπόφασιν του Μ. Βεζύρου, όπως συνδῆσῃ την τήρην του με την τήρην ὄλοκληρου της κυβερνήσεως. Σημηντικαί επικουρεια κατέφθασαν εις Χοδέϊδαν. — Ο Μπῶξεν δι' έπιστο- λῆς άπειλεῖ επεμβῶσιν εν Μακεδονίᾳ, εάν έξακολου- θήσῃ επί πολὺ εἰσέτι ή αὐτὴ βίββαρος κατάσκασις. — Διετάχθη τό κλείσασιν ὄλων τῶν σχολειῶν επ' άφι- στον λόγω της επικινδύνου επεκρίσεως της επιδημίας της μηνιγγίτιδος, ήτις τελευταίως εσημεϊώθη εν Άθή- ναις. — Τό θεωρητικόν Άξίεφσφ' θά κάμῃ την έπίση- μον εμφάνισιν του εις τά έλληνικά ύδατα εις Βόλον τη 25η Μαρτίου επί τη εδκαριῆ της ενάρξεως τῶν Έλευθερίων' σοκοευτικῶν άγώνων.

5 Φεβρουαρίου. — Μεταξὺ τῶν Γαυρβαλιδινῶν ήτοι- ξαν κατάλογοι έγγραφῆς έθελοντῶν, μελλόντων νά με- τάσχωσι κατά την άνοιξιν τῶν εις την Άλβανίαν άπο- βάσεων προς βοήθειαν τῶν Άλβανῶν επαναστατῶν. — Τό νομοσχέδιον προς περιστολήν τῶν ψευδῶν μηνύ- σεων, ὄς και τά λοιπὰ νομοσχέδια τά άφορῶντα τούς δικηγόρους, προκαλοῦν άντιδράσεις εντός και εκτός της βουλῆς.

6 Φεβρουαρίου. — Υπουργικὴ κρίσις εν Τουρκίᾳ

θεωρείται προσωρινώς άποσπασμένη μετά την άποδοχήν του χωροφυλακίου υπό του Χαλκίλ βέη. — Κατά την χθεσινήν Βουλήν ή κυβέρνησις προέβλεσε ψήφον εμπιστοσύνης επί προτάσεως, όπως ή επιτροπή επί της έπεξεργασίας του προσχεδίου κομίση εντός 5 ήμερών τά δέκα πρώτα άρθρα, έχουσα την γνώμην ότι ή επί πλέον άργολογία ήθελεν εισθαι δυσπιστία εις τό έργον της Κυβερνήσεως ή κυβέρνησις έκέρδισε την προτίτην με ψήφους 207 εκ 214 ψηφοφορησάντων.

7. *Φεβρουαρίον.* — Μετά επίδοσιν τελειογράφου πρός την Κίναν διετάχθη ή Ρωσική στρατός νά προβή εις κατάληψιν αυτής. — Η Βουλγαρία ποιείται νέας στρατιωτικάς προμηθείας. — Αί εύρωπαϊκάί έφημερίδες παρατηρούν ότι παρά τάς παρατηρουμένας διαθέσεις προσεγγίσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας, αί μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας έριδες εν Μακεδονίη επανήρχισαν έθνομικότητα. — Βεβαιούται ότι αί τέσσαρες προστάτιδες δυνάμεις άπαντώσαι εις σχετικήν διαμαρτυρίαν της Τουρκίας έδηλώσαν εις την Υ. Πύλην ότι ούδεις δύναται νά έμποδίση την άποστολήν Κρητικής επιτροπείας εις Εύρωπην. — Έξεγέρσεις και διαμαρτυρία των δικηγόρων διά τά δικαστικά νομοσχέδια.

8. *Φεβρουαρίον.* — Η Πύλη έζήτησεν έξηγήσεις παρά της Ιταλικής κυβερνήσεως επί των ενεργειών των Γκιρβιλιδινών. — Η μεταξύ Ρωσσίας και Κίνας διαφορά βάλνει εις έξομάλυνον, ύποχωρούσης της Κίνας. — Οι επαναστάται εν Άραβία ύφίστανται άπωλείας εις τάς συγκρούσεις των μετά του στρατού ή επαναστάσεις εύρίσκεται εις ύφεσιν. — Ο εν Κοινηπόλει πρεσβευτής της Ρωσσίας κ. Τσαρκώφ έπεσκέφθη τον οικουμενικόν Πατριάρχην ή επισκέψις έμποιεί ζωηράν έντύπωσιν και άνησυχίαν παρά τοις νεοτούρκοις. — Αίματηρά συμπλοκή εις την μεθόριον μεταξύ τουρκων στρατιωτών και εσζώνων, καθ' ήν έφονεύθησαν τρείς εσζωνοί.

9. *Φεβρουαρίον.* — Εις την χθεσινήν βουλήν άπεκαλύφθησαν εκπαιδευτικά σκάνδαλα έμπούρησαντα πολλήν έντύπωσιν. — Ο κύριος Λαπαθιώτης σήμεραν προσελθόν και άπολογηθείς ένόπιον του άνακτικου συμβουλίου, προεδρευομένου υπό του Σημιλένση, άνεκηρύχθη παμψηφεί άθής πάσης κατηγορίας. — Πλείστα κρούματα μνηγγίτιδος σημειώθηκαν καθ' έκάστην και εις τάς επαρχίας. — Η κυβερνητική κρίσις εν Τουρκίη εξακολουθεί.

ΑΒΓ.

ΠΡΩΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

*Τη πρωτοβουλία των «Παναθηναίων»
— άδεία του Ύπουργείου —*

Έκ προηγουμένων εισφορών Δρ. 2,691.60	
Δ. Μάρκογλου Ιατρός	5.—
	Δρ. 2,696.60

Τό απαιτούμενον όλικόν ποσόν είναι 3,500 περίπου. Ύπολείπονται περί τάς 900. Και τό υπενθυμιζόμεν εις όλους. Όλοι έζησαν και ζούν με τους σίχους του μνημού της έλευθερίας.

Αί ελαφροά στέλλονται εις τά γραφεία των «Παναθηναίων», όδός Άριστοτέλους 35.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Σημ. Είδικαι βιβλιοκρισίαι δημοσιεύονται διά τά βιβλία, των όποιων δύο αντίτυπα στέλλονται εις τά γραφεία μας. Των άλλων άλλως άγγέλλεται ή έκδοσις.

Ο νεοσύστατος «Σύλλογος των Φίλων της Ιστορίας» ήρξισε την έκδοσιν περιοδικού, άποκλειστικώς συντασ-

σομένου από τον κ. Δ. Γρ. Καμπούρογλου. Ο πρώτος αριθμός του «Διπύλου» περιέχει άξιανόγνωστον Ιστορικόν και λαογραφικόν ύλην.

Η διεύθυνσις της «Εστίας» συνέστησεν επιτροπήν από διαφόρους λογογράφους διά την επιμέλειαν της εκδόσεως των έργων του Παπαδιαμάντη. Η έκδοσις θά γινήθαι δωδεκάμηνος της κ. Μπενάκη, ή όποια έθεσεν, ως γνωστόν, εις την διάθεσιν της «Εστίας» δραχμάς δύο χιλιάδας διά τον σκοπόν αυτόν.

Η Ιταλική Κυβέρνησις έσύστησε επιτροπήν διά την έκδοσιν των έργων του Λεονάρδου δά Βίντσε.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κον Ν. Γ. Γ. Σκόπελον. — Δυστυχώς ακατάλληλον. Κον Μ. Δ. Σ. Σμύρνην. — Εύχαριστούμεν, λυπούμεθα ακατάλληλον.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο Κομήτης του Χαλλεβ υπό Δ. Αλγινήτου. Άνατύπωσις εκ της «Μελέτης». Τεύχος Α' 1911. Τυπογραφείον «Εστία» Μάισονερ και Καργαδούρη.

Πώς νά ζήτε, Lord John Lubbock, μετάφρ. Θ. Χ. Φλωρά. Άθήναι, έκδοτ. οίκος Γ. Φέξη, δρ. 3.

Αί ασθένειαι της προσωποποιήσεως, Th. Ribot, μετάφρ. Πετρούλας Ψηλορείτη. Άθήναι, έκδοτ. οίκος Γ. Φέξη, δρ. 3.

Αί ασθένειαι της βουλήσεως, Th. Ribot, μετάφρ. Πετρ. Ψηλορείτη. Άθήναι, έκδοτ. οίκος Γ. Φέξη, δρ. 3.

Η Ήπαύριον του Θανάτου ή περί μελλούσης ζωής, υπό Louis Figuier, μετ' εικόνων. Μετάφρ. Άντιγόνη Πολυμέρη, Άθήναι. Έκδοτ. οίκος Γ. Φέξη δρ. 4.

Ο Δαρβινισμός, Λουδοβίκου Βύγκερ. Μετάφρ. Άνδρ. Φαρμακοπούλου, Άθήναι. Έκδοτ. οίκος Γ. Φέξη δρ. 4.

Τά Εύαγγέλια, Λέοντος Τολστόη. Μετάφρ. Σ. Ζησίδη, Άθήναι. Έκδοτ. οίκος Γ. Φέξη δρ. 2,50.

Λυσίων Λόγοι και Άποσπάσματα. Ζωγράφειος Έλλην. Βιβλιοθήκη. Έκδότης Άν Ζάκας. Τυπογρ. Π. Δ. Σκελλαρίου. Όμοιο Α' και Β', άμφότεροι δρζ. 22.

Γράμματα. Μηνιαίον Περιοδικόν εκδιδόμενον εν Άλεξανδρείη. Τεύχος Α'. Φεβρουάριος 1911.

Άνατολή. Μηνιαίον Παιδαγωγικόν Περιοδικόν εκδιδόμενον εν Σάμφ. Τεύχος Α' Ιανουάριος 1911. Έν τῷ Περιοδικῷ καταχωροῦνται θέματα μόνον της συγχρόνου παιδαγωγικής, εκπαιδευτικής κινήσεως, σοβαρά πραγματοποιεί επί παιδαγωγικών ζητημάτων, συμβολαί εις την Ιστορίαν της Έλλην. Παιδαγωγίας.

Παραμῦθι χωρίς όνομα. Υπό Π. Σ. Δέλτα. Εικονογραφίαι Δ. Κωνσταντινήδη. Λονδίνο, Τυπογραφείον Γ. Σ. Θελώνη. Έν Άθήναις εις τό Βιβλιοπωλείο της «Εστίας».

Μηνιαία Εικονογραφημένη Άτλαντις Νέας Υόρκης. Ιανουάριος 1911. Κυκλοφορεί ήδη τό πρώτον τεύχος του δευτέρου έτους της «Μηνιαίας Εικονογραφημένης Άτλαντιδος», πλούσιον ως πάντοτε εις ύλην και εικόνας, με καλλιτεχνικόν έξώφυλλον και πολύχρωμον όλοσέλιδον έθνικην εικόνα. Άποστέλλεται εν τεύχος δωρεάν εις τους αίτούντας. Διεύθυνσις. «Atlantis» P, O, Station E, New York.